

UNIVERSITATEA COOPERATIST-COMERCIALĂ DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris
CZU: 336.64(478)(043.3)

CHIBERCEA-PAZURATI Natalia

**ORIENTĂRI ȘI TENDINȚE DE OPTIMIZARE A
MECANISMULUI DE GESTIUNE A PATRIMONIULUI
ÎNTRINDERILOR SISTEMULUI COOPERĂȚIEI DE
CONSUM DIN REPUBLICA MOLDOVA**

Specialitatea: 522.01. Finanțe

Teză de doctor în științe economice

Conducător științific:

**FUIOR Elena,
doctor în științe economice,
profesor universitar**

Autor:

CHIBERCEA-PAZURATI Natalia

CHIȘINĂU, 2018

© CHIBERCEA-PAZURATI Natalia, 2018

CUPRINS:

ADNOTARE (<i>în română, rusă, engleză</i>).....	5
LISTA ABREVIERILOR	8
INTRODUCERE	9
1. REPERE TEORETICO-CONCEPTUALE REFERITOR LA MECANISMUL Gestiunii Patrimoniului Entităților Economice din Sistemul Cooperației de Consum	15
1.1. Abordări conceptuale cu privire la structura patrimoniului întreprinderii și mecanismul gestionării acestuia.....	15
1.2. Factori de influență asupra mecanismului de gestiune a patrimoniului entităților cooperației de consum.....	35
1.3. Concluzii la capitolul 1.....	41
2. ESTIMAREA ACTIVITĂȚII ECONOMICO-FINANCIARE A ENTITĂȚILOR DIN COOPERATIA DE CONSUM DIN REPUBLICA MOLDOVA	45
2.1. Evaluarea potențialului patrimonial al entităților cooperației de consum	45
2.2. Analiza echilibrului financiar al activității entităților cooperatiste	59
2.3. Concluzii la capitolul 2.....	72
3. OPTIMIZAREA MECANISMULUI DE GESTIUNE A PATRIMONIULUI ÎNTEPRINDERILOR COOPERATIEI DE CONSUM DIN REPUBLICA MOLDOVA	74
3.1. Previzionarea și menținerea stabilității financiar-patrimoniale a întreprinderilor cooperației de consum.....	74
3.2. Modelarea econometrică a procesului optimizării mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperației de consum din Republica Moldova..	88
3.3. Orientări de perfecționare și optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului în sistemul cooperației de consum.....	103
3.4. Concluzii la capitolul 3.....	109
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	111
BIBLIOGRAFIE	115
ANEXE	121
ANEXA 1. Indicatorii ce caracterizează situația financiară a entității economice.....	122
ANEXA 2. Bilanțul sistematizat al sistemului cooperației de consum, lei.....	125
ANEXA 3. Raportul privind rezultatele financiare sistemului cooperatist, lei.....	130

ANEXA 4. Indicatorii financiari ai activității sistemului cooperației de consum pe anii 2008 – 2014.....	131
ANEXA 5. Corelațiile utilizate în modelul matematic.....	132
ANEXA 6. Corelograma obținută în baza modelării matematice.....	133
ANEXA 7. Matricea de corelare a indicatorilor financiari utilizați în modelarea econometrică	134
ANEXA 8. Certificat privind implementarea rezultatelor științifice din cadrul prezentei teze de doctorat eliberat de Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova	135
ANEXA 9. Certificat privind implementarea rezultatelor științifice din cadrul prezentei teze de doctorat eliberat de URECOOP din or. Strășeni	136
ANEXA 10. Certificat privind implementarea rezultatelor științifice din cadrul prezentei teze de doctorat eliberat de UCOOP din or. Florești.....	137
ANEXA 11. Certificat de inovator	138
DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII.....	139
CURRICULUM VITAE.....	140

ADNOTARE

CHIBERCEA-PAZURATI Natalia, „Orientări și tendințe de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperației de consum din Republica Moldova”. Teză de doctor în științe economice, specialitatea 522.01. Finanțe, Chișinău, 2018.

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, 143 surse bibliografice, 14 figuri, 16 tabele, 53 formule și 11 anexe. Cercetările efectuate sunt reflectate în 8 publicații științifice.

Cuvinte-cheie: mecanism de gestiune, evaluarea financiară, cooperația de consum, diagnostic financiar, întreprindere cooperatistă, organizația cooperatistă, plan financiar, etc.

Domeniul de studii: economie, finanțe.

Scopul lucrării constă în dezvoltarea abordărilor teoretice, metodologice și practice de gestionare a patrimoniului întreprinderilor cooperației de consum prin evaluarea potențialului patrimonial al întreprinderilor acestui sistem, precum și elaborarea recomandărilor orientate spre optimizarea mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor cooperației de consum din Republica Moldova. Pentru realizarea acestui scop, vom urmări îndeplinirea următoarelor **obiective:** determinarea conceptuală a particularităților de funcționare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderii în cadrul economiei contemporane; cercetarea problemelor care influențează dezvoltarea ascendentă a mecanismului de gestiune a patrimoniului entităților cooperației de consum; estimarea în dinamică a evoluției patrimoniului și studiul stării financiare a cooperației de consum, cât și al anumitor unități din sistemul dat; evaluarea în baza combinării de variabile (modelare matematică) a sănătății financiare a entității economice din sistemul cooperației de consum; elaborarea recomandărilor de perfecționare și optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperației de consum al RM.

Noutatea și originalitatea științifică a lucrării cuprinde următoarele elemente: dezvoltarea și aprofundarea conceptelor de „mecanism de gestiune”, „patrimoniul întreprinderii” și „gestiunea patrimoniului întreprinderii cooperatiste” în baza cercetărilor existente la moment; identificarea, sistematizarea și argumentarea factorilor de influență asupra mecanismului de gestiune a potențialului patrimonial al entităților cooperației de consum; argumentarea și dezvoltarea procesului de monitorizare a echilibrului financiar în cadrul entităților cooperației de consum din republică; elaborarea mecanismului de evaluare a potențialului patrimonial al entităților cooperației de consum din țară; identificarea și aplicarea instrumentarului econometric în vederea determinării sănătății financiare a entității economice din sistemul cooperației de consum din republică; elaborarea recomandărilor de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor în scopul menținerii stabilității financiare în sistemul cooperației de consum, în particular, și a echilibrului financiar a activității economiei naționale, în general.

Problema științifică importantă soluționată în teză constă în fundamentarea științifică și metodologică a procesului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor cooperației de consum, în vederea determinării tendințelor de optimizare a acestui mecanism la nivelul sistemului cooperatist din Republica Moldova.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a tezei rezidă în: formularea propunerilor aferente necesității perfecționării mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderii; compararea evoluției activelor disponibile în concordanță cu dinamica veniturilor pentru determinarea eficienței folosirii patrimoniului existent; utilizarea setului de indicatori ce caracterizează gradul de îndatorare, a stabilității și autonomiei financiare în cadrul sistemului cooperației în scopul optimizării mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderii; diagnosticarea activității economico-financiare prin măsurarea performanțelor activităților întreprinderii pentru a găsi soluții ca aceasta să devină competitivă; aplicarea sistemului de calcul al rentabilității întreprinderilor din sistemul cooperației de consum în scopul determinării gradului dezvoltării întreprinderii pe viitor.

Implementarea rezultatelor științifice. Elaborările metodologice și recomandările practice aferente optimizării mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderii au fost recepționate și implementate de către Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum din Republica Moldova „MOLDCOOP” și uniunilor teritoriale Universal Coop din or. Anenii Noi, UCOOP din or. Florești, URECOOP din or. Strășeni. Aplicarea recomandărilor și metodologia propusă pot constitui un reper pentru instituțiile din sistemul cooperatist și cel financiar, precum și în completarea cursurilor universitare și postuniversitare la disciplinele de specialitate.

АННОТАЦИЯ

КИБЕРЧА-ПАЗУРАТИ Наталия, «Ориентации и тенденции оптимизации механизма управления собственностью предприятий системы потребительской кооперации Республики Молдова». Диссертация на соискание ученой степени доктора экономических наук по специальности 522.01. Финансы, Кишинев, 2018.

Структура работы: введение, три главы, выводы и рекомендации, библиография - 143 ист., 14 рисунков, 16 таблиц, 53 формулы и 11 приложений. Исследования, проведенные отражены в 8 научных публикациях.

Ключевые слова: механизм управления, финансовая оценка, потребительская кооперация, финансовая диагностика, кооперативное предприятие, кооперативная организация, финансовый план и т. д.

Специальность: экономические знания, финансы.

Целью исследования является разработка теоретических, методологических и практических подходов к управлению собственностью потребительских кооперативов путем оценки собственного потенциала предприятий в этой системе, а также разработки рекомендаций, направленных на оптимизацию механизма управления собственностью потребительских кооперативов в Республике Молдова. Для достижения этой цели будем преследовать следующие **задачи**: концептуальное определение особенностей функционирования механизма управления предприятием в современной экономике; изучение вопросов, которые влияют на восходящее развитие механизма управления собственностью организаций потребительской кооперации; динамическая оценка эволюции собственности и изучение финансового состояния потребительского сотрудничества, а также отдельных единиц в данной системе; оценка на основе сочетания переменных (математическое моделирование) финансового состояния хозяйствующего субъекта в системе потребительской кооперации; разработка рекомендаций по совершенствованию и оптимизации механизма управления собственностью предприятий системы потребительской кооперации РМ.

Научная новизна и оригинальность работы включает в себя следующие элементы: разработка и углубление концепций «механизма управления», «собственность предприятия» и «управление имуществом кооперативного предприятия» на основе существующих исследований; выявление, систематизация и аргументация факторов влияния на механизм управления собственным потенциалом потребительских кооперативов; обоснование и развитие процесса мониторинга финансового равновесия в потребительских кооперативах республики; разработка механизма оценки собственного потенциала субъектов потребительской кооперации РМ; определение и применение эконометрических инструментов для определения финансового состояния хозяйствующего субъекта в системе потребительской кооперации в республике; разработка рекомендаций по оптимизации механизма управления корпоративным наследием в целях поддержания финансовой стабильности в системе системы потребительской кооперации, в частности, и финансового равновесия национальной экономики в целом.

Важная научная проблема, решаемая в диссертации состоит в научно-методическом обосновании процесса управления собственностью предприятий потребительской кооперации, с целью определения тенденций оптимизации этого механизма на уровне на уровне кооперативной системы в Республике Молдова.

Теоретическое значение и практическая ценность работы состоит в формулирование предложений, связанных с необходимостью совершенствования механизма управления собственностью предприятий; сравнение эволюции активов, доступных в соответствии с динамикой выручки, для определения эффективности использования существующей собственности; использование набора показателей, характеризующих степень задолженности, финансовой стабильности и автономии в рамках кооперативной системы с целью оптимизации управления собственностью предприятий; диагностировать экономическую и финансовую деятельность путем измерения эффективности бизнеса предприятия, чтобы найти решения, сделать ее конкурентоспособным; применяя систему расчета рентабельности предприятий в системе потребительского кооперации с целью определения будущего развития предприятия.

Применение научных результатов. Применимость научных результатов, методологических разработок и практических рекомендаций, связанных с темой исследования, подтверждается сертификатами внедрения Центрального Союза Потребительской Кооперации Молдовы «MOLDCOOP» и территориальными союзами Universal Coop Анений Ной, USCOOP Флорешть, URECOOP Страшены. Применение рекомендаций и предлагаемой методологии может служить ориентиром для кооперативных и финансовых учреждений, а также для более тщательной реализации предметов исследования в академических курсах по специализированным дисциплинам.

ANNOTATION

CHIBERCEA-PAZURATI Natalia, „Guidelines and trends in optimizing the management mechanism of the enterprises' patrimony of the consumer cooperative system of the Republic of Moldova”. The thesis for the PHD degree in economic sciences, specialization 522.01. Finance, Chisinau, 2018

Structure of the thesis: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography (143), figures (14), tables (16), formulas (53) and 11 annexes. The research is reflected in 8 scientific publications.

Keywords: management mechanism, financial evaluation, consumer co-operation, financial diagnosis, cooperative enterprise, cooperative organization, financial plan, etc.

Field of study: economics, finance.

The purpose of the paper: is to develop the theoretical, methodological and practical approaches of managing the patrimony of the consumer cooperation enterprises by evaluating the patrimony potential of the enterprises of this system, as well as the elaboration of recommendations aimed at optimizing the management mechanism of the patrimony of the consumer cooperation enterprises in the Republic of Moldova. To achieve this goal, we will follow the following **objectives:** Conceptual determination of the operation's peculiarities of the enterprise patrimony management mechanism in the contemporary economy; the research of problems influencing the upward development of the mechanism of managing the patrimony of consumer cooperative entities; the dynamic estimation of the patrimony evolution and the financial state study of the consumption cooperative and of certain units of the given system; the evaluation based on the combination of variables (mathematical modelling) of economic entity's financial health in the consumer cooperative system; the elaboration of recommendations for the improvement and optimisation of the enterprise patrimony's management mechanism of the Republic of Moldova's consumer cooperation system.

The scientific novelty and originality of the work comprises the following elements: development and deepening of the concepts of "management mechanism", "enterprise patrimony" and "management of the cooperative enterprise's patrimony" based on existing researches at the moment; Identification, systematization and argumentation of factors of influence on the mechanism of management of the patrimony potential of the entities of the consumer cooperative system; the argumentation and development of the process of monitoring the financial balance in the entities of consumer cooperation in the republic; elaboration of the mechanism for assessing the patrimony potential of the entities of the consumer cooperative system in the country; identification and application of the econometric instruments in order to determine the financial health of the economic entity of the consumer cooperative system in the republic; elaboration of recommendations for optimizing the management mechanism of the enterprises' patrimony in order to maintain financial stability in the consumer cooperation system, and in particular, the financial balance of the national economy activity in general.

The important scientific problem solved in the thesis consists in the scientific and methodological justification of the process of managing the patrimony of the consumer cooperation entities, in order to determine trends in optimizing this mechanism at the level of the cooperative system in the Republic of Moldova.

The theoretical significance and the applicative value of the thesis lie in: formulating proposals related to the necessity of improving the enterprise's patrimony management mechanism; comparing the evolution of the assets available in accordance with the dynamics of income to determine the effectiveness of the use of existing patrimony; the use of the set of indicators characterising the degree of indebtedness, stability and financial autonomy within the framework of the cooperative system in order to optimise the management mechanism of the enterprise's patrimony; diagnosing economic and financial activity by measuring the performance of the enterprise's activities in order to find solutions for it to become competitive; application of the system of calculating the enterprises' profitability from the consumer cooperation system in order to determine the degree of development of the enterprise in the future.

Implementation of scientific results. Methodological elaborations and practical recommendations related to the optimization of the enterprise's management mechanism were received and implemented by the Central Union of Consumer Cooperatives in the Republic of Moldova "MOLDCOOP" and the Universal Coop territorial unions in the city Anenii Noi city, UCOOP in the Floresti city, URECOOP from the Straseni city. Applying the recommendations and the proposed methodology can be a benchmark for the cooperative and financial system institutions, as well as in completing the university and postgraduate courses at the specialized disciplines.

LISTA ABREVIERILOR

RM – Republica Moldova;

UE – Uniunea Europeană;

MOLDCOOP – Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum din Republica Moldova;

UNIVERSAL COOP – Uniune cooperatistă teritorială (or. Anenii Noi);

UCOOP – Uniune cooperatistă teritorială (or. Florești);

URECOOP – Uniune cooperatistă teritorială (or. Strășeni).

INTRODUCERE

Actualitatea și importanța problemei abordate. Orice organizație este creată pentru a îndeplini o misiune sau o anumită funcție, în cazul întreprinderilor, scopul fundamental al existenței și activității lor este obținerea de performanțe economice. O întreprindere care nu va fi capabilă să furnizeze bunurile și serviciile dorite de consumatori, la prețul la care aceștia consimt să-l achite, mai devreme sau mai târziu, va eșua. În aceste condiții, caracteristicile și calitatea produsului, precum și serviciile asociate acestuia devin componente esențiale ale procesului de comercializare a produsului, performanța întreprinderii fiind definită de mixul: preț, calitate, termene de livrare, facilități de plată și serviciile asociate vânzării produsului. Activitatea este eficientă dacă eforturile – cheltuielile – se compensează din venituri și dacă se obține un excedent, cu profit. Însăși de nivelul acestor rezultate va depinde activitatea întreprinderii pe viitor.

A fi performant înseamnă să faci lucrurile de o manieră mai eficientă decât competitorii tăi, a duce o luptă continuă de îmbunătățire a practicilor și sistemelor manageriale. Considerăm că procesul de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova impune ca întreprinderile acestui sistem să fie competitive în cadrul sectorului în care funcționează, realizând o eficientizare a proceselor lor ce le asigură continuarea și dezvoltarea activității pe termen lung. Mai mult ca și oricând, în această perioadă în care efectele crizei economice și financiare afectează în mod defavorabil activitatea întreprinderilor, identificarea factorilor generatori de succes și a modalităților de măsurare a acestuia constituie o importanță majoră pentru managementul oricărui agent economic. Studiarea și cunoașterea rezultatelor financiare ale unei întreprinderi sunt importante atât pentru utilizatorii interni cât și pentru cei externi. Pentru cei interni acestea sunt importante în vederea adoptării unor decizii la nivel managerial, cât pentru utilizatorii externi cunoașterea acestora este importantă pentru efectuarea a careva investiții.

Considerăm că în actuala conjunctură, vor supraviețui și vor obține performanțe acele întreprinderi care vor fi capabile să se adapteze cel mai bine la schimbare. În aceste condiții, întreprinderile ce activează în Republica Moldova sunt nevoite să-și adapteze permanent activitatea la restricțiile mediului de afaceri, caracterizat de un înalt grad de competitivitate. Mecanismul de gestiune patrimonială a întreprinderilor trebuie focalizat spre un singur obiectiv: creșterea eficienței individuale și organizaționale prin îmbunătățirea permanentă a competențelor și a parametrilor organizaționali, oferind o valoare superioară propriilor produse și servicii. Principalul obiectiv este acela de a genera și îmbunătăți performanța, ce vizează perfecționarea continuă a tuturor proceselor și activităților ce au loc în cadrul organizației, abordate într-o manieră evolutivă. În acest context menționăm că pentru a crea o afacere este nevoie de resurse financiare. Se știe că procesul de funcționare a oricărei întreprinderi poartă un caracter ciclic, în care se înfăptuiește atragerea

resurselor necesare, unirea lor în procesul de producere, realizarea producției fabricate, mărfurilor achiziționate cu acest scop, prestarea serviciilor și, în final, primirea rezultatelor finale financiare.

Relațiile de finanțare sunt suportul relațiilor de putere sau de influență și urgență, poate fi cauza pierderii autonomiei conducătorilor firmei față de creditori sau a pierderii controlului proprietarilor actuali față de noii participanți cu fonduri. Întreprinderea care tinde să se dezvolte în condițiile relațiilor de piață, trebuie să poată să-și aprecieze just posibilitățile sale, pornind de la o concepție strategică bine gândită și argumentată.

O întreprindere care își desfășoară activitatea are nevoie, la diferite etape de dezvoltare, să știe unde se află din punct de vedere al forței sale financiare față de ținta pe care și-a propus-o, față de un punct de reper din trecut, față de un concurent de aceeași mărime acționând în același mediu economic. Analiza situației financiare a întreprinderii reprezintă un instrument eficient de constatare a stării de „sănătate” a acesteia la un moment dat și de evaluare a perspectivelor lor de dezvoltare. În baza rezultatelor obținute în urma analizei situațiilor financiare, pot fi depistate rezervele interne de sporire a eficienței funcționării întreprinderii, care în procesul activităților desfășurate se realizează prin elaborarea unor măsuri concrete, ce asigură sporirea rezultatelor financiare, a indicatorilor rentabilității producției, stabilității financiare, capacității de plată și credibilității întreprinderii, și în general, favorizează procesul de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului său.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificare a problemelor de cercetare.

Luând în considerație complexitatea temei de cercetare, la realizarea tezei de doctor în științe economice au fost utilizate lucrările diferitor savanți autohtoni și din străinătate. Sub acest aspect, au fost studiate rezultatele cercetărilor, aferente procesului de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova. Astfel, au fost analizate lucrările diversilor savanți din străinătate, precum ar fi: Pierre F., Ramage P., Sandor D., Brezeanu P., Toma M., Tabără N., Horomnea E., Stănescu C., Ișfănescu A., Băicuși A., Рора А., Дăнеț А., Балабанов И., Тренев Н., Фомин Я., Ковалев В., și alții. De asemenea, un interes deosebit îl constituie conceptele și ideile expuse în lucrările economiștilor autohtoni: Cobzari L., Ulian G., Fuior E., Sanduța T., Țiriulnicova N., Paladi V., Cușnir C., Ganea V., Erhan L., etc.

Problema științifică importantă soluționată în teză constă în fundamentarea științifică și metodologică a procesului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor cooperăției de consum, în vederea determinării tendințelor de optimizare a acestui mecanism la nivelul sistemului cooperatist din Republica Moldova.

Scopul lucrării constă în dezvoltarea abordărilor teoretice, metodologice și practice de gestionare a patrimoniului întreprinderilor cooperăției de consum prin evaluarea potențialului

patrimonial al întreprinderilor acestui sistem, precum și elaborarea recomandărilor orientate spre optimizarea mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor cooperativei de consum din Republica Moldova.

Pentru realizarea acestui scop, vom urmări îndeplinirea următoarelor **obiective**:

- ✓ determinarea conceptuală a particularităților de funcționare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderii în cadrul economiei contemporane;
- ✓ cercetarea problemelor care influențează dezvoltarea ascendentă a mecanismului de gestiune a patrimoniului entităților cooperativei de consum;
- ✓ estimarea în dinamică a evoluției patrimoniului și studiul stării financiare a cooperativei de consum, cât și al anumitor unități din sistemul dat;
- ✓ evaluarea în baza combinării de variabile (modelare matematică) a sănătății financiare a entității economice din sistemul cooperativei de consum;
- ✓ elaborarea recomandărilor de perfecționare și optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperativei de consum al RM.

Obiectul cercetării este reprezentat prin sistemul cooperativei de consum din Republica Moldova, întreprinderile și organizațiile cooperatiste, Uniunea Cooperativelor de Consum din or. Srașeni, Universalcoop din Anenii Noi, Ucoop din or. Florești.

Noutatea și originalitatea științifică a lucrării cuprinde următoarele elemente:

- ✚ dezvoltarea și aprofundarea conceptelor de „mecanism de gestiune”, „patrimoniul întreprinderii” și „gestiunea patrimoniului întreprinderii cooperatiste” în baza cercetărilor existente la moment;
- ✚ identificarea, sistematizarea și argumentarea factorilor de influență asupra mecanismului de gestiune a potențialului patrimonial al entităților cooperativei de consum;
- ✚ argumentarea și dezvoltarea procesului de monitorizare a echilibrului financiar în cadrul entităților cooperativei de consum din republică;
- ✚ elaborarea mecanismului de evaluare a potențialului patrimonial al entităților cooperativei de consum din țară;
- ✚ identificarea și aplicarea instrumentarului econometric în vederea determinării sănătății financiare a entității economice din sistemul cooperativei de consum din republică;
- ✚ elaborarea recomandărilor de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor în scopul menținerii stabilității financiare în sistemul cooperativei de consum, în particular, și a echilibrului financiar a activității economiei naționale, în general.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a tezei. Investigațiile efectuate atrag după sine posibilitatea dezvoltării, optimizării și menținerii stabilității economice a entităților din sistemul cooperatist al Republicii Moldova, iar recomandările permit:

- formularea propunerilor aferente necesității perfecționării mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderii;
- compararea evoluției activelor disponibile în concordanță cu dinamica veniturilor pentru determinarea eficienței folosirii patrimoniului existent;
- utilizarea setului de indicatori ce caracterizează gradul de îndatorare, a stabilității și autonomiei financiare în cadrul sistemului cooperației în scopul optimizării mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderii;
- diagnosticarea activității economico-financiare prin măsurarea performanțelor activităților întreprinderii pentru a găsi soluții ca aceasta să devină competitivă;
- aplicarea sistemului de calcul al rentabilității întreprinderilor din sistemul cooperației de consum în scopul determinării gradului dezvoltării întreprinderii pe viitor.

Aprobarea și implementarea rezultatelor științifice. Ideile principale și rezultatele de bază ale tezei au fost prezentate și raportate la diverse conferințe științifico-practice, seminariile și forumurile internaționale. Rezultatele cercetării au fost raportate la 5 conferințe internaționale practico-științifice. La tematica studiului de disertație sunt publicate 8 lucrări științifice cu volum total de 4,23 c. a. Elaborările metodologice și recomandările practice aferente optimizării mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperației de consum au fost recepționate și implementate de către Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum din Republica Moldova „MOLDCOOP” și uniunilor teritoriale Universal Coop din or. Anenii Noi, UCOOP din or. Florești, URECOOP din or. Strășeni. Aplicarea recomandărilor și metodologia propusă pot constitui un reper pentru instituțiile din sistemul cooperatist și cel financiar, precum și în completarea cursurilor universitare și postuniversitare la disciplinele de specialitate.

Structura și conținutul lucrării. Conform scopului și obiectivelor stabilite în teza de doctorat, aceasta este concepută cu următoarea structură: adnotare, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie, anexe, declarația privind asumarea răspunderii, curriculum vitae.

În compartimentul *Introducere*, a fost redată și argumentată actualitatea, importanța, necesitatea și gradul de studiere ale temei de cercetare. A fost formulat scopul cercetării și stabilite obiectivele tezei, s-a determinat suportul teoretico-metodologic, suportul informațional. Au fost expuse elementele care formează noutatea științifică, semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării, a fost descris în formă succintă conținutul tezei, aprobarea și implementarea rezultatelor cercetării, gradul de studiere a temei de cercetare, cuvinte-cheie.

În Capitolul unu al tezei de doctorat cu titlul „*Repere teoretico-conceptuale referitor la mecanismul gestiunii patrimoniului entităților economice din sistemul cooperăției de consum*” se conțin abordări teoretico-conceptuale privind noțiunea de mecanism de gestiune a patrimoniului întreprinderilor, principiile de funcționare, impactul asupra dezvoltării economice, conținutul, structura. Se atrage atenția asupra determinării și studierii problemelor și factorilor de influență asupra mecanismului de gestiune a patrimoniului entităților economice din sistemul cooperăției de consum. Sunt redate metodele factoriale utilizate de diverse școli economice și argumentată necesitatea efectuării unei analize mai ample pentru diagnosticarea structurii patrimoniale a întreprinderii. S-a făcut încercarea de a demonstra că întreprinderile cu deficiențe financiare tind să interpreteze greșit fluxurile sale financiare. Tot în capitolul dat este menționată experiența mondială în domeniul determinării sistemului de indicatori pentru diagnosticarea structurii financiare a întreprinderii.

Capitolul doi cu titlul „*Estimarea activității economico-financiare a întreprinderilor cooperăției de consum din Republica Moldova*” conține un studiu detaliat referitor la evaluarea potențialului patrimonial entităților economice din sistemul cooperăției de consum a Republicii Moldova. Urmărirea în dinamică a evoluției patrimoniului și studiul stării financiare a cooperăției de consum, cât și al unităților din sistem este efectuată în baza bilanțului consolidat și în baza informației financiare a Uniunii Centrale a Cooperativelor de Consum din Republica Moldova „MOLDCOOP” și uniunilor teritoriale Universal Coop din or. Anenii Noi, UCOOP din or. Florești, URECOOP din or. Strășeni. Estimând starea financiară a sistemului cooperăției de consum, a fost apreciată competitivitatea entităților economice din cooperăția de consum, potențialul ei în parteneriatul de afaceri, gradul de asigurare cu resurse financiare necesare pentru funcționarea normală și utilizarea lor eficientă, relațiile financiare cu partenerii, lichiditatea și stabilitatea entităților sistemului cooperatist.

Capitolul trei cu denumirea „*Optimizarea mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova*”, vine cu argumentări științifice directe referitoare la elaborarea modelului de eficientizare a gestionării optime a patrimoniului întreprinderilor din sistemul cooperăției de consum din republică, argumentează din punct de vedere metodologic și practic variantele reale de determinare a posibilităților menținere a stabilității financiar-patrimoniale a întreprinderilor din sistemul cooperăției de consum.

În compartimentul *Concluzii generale și recomandări* este redată sinteza rezultatelor cercetărilor efectuate care, în opinia autorului, vor contribui la fundamentarea științifică a direcțiilor de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova.

Suportul metodologic și informațional al cercetării îl constituie conceptele de bază ale teoriei financiare și economice, actele legislative ale Republicii Moldova și actele normative elaborate și adoptate de organele competente din domeniu, Programului național de dezvoltare a cooperăției de consum pentru anii 2013-2015, Strategia de dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020, Strategia de dezvoltare a comerțului interior în Republica Moldova pentru anii 2014-2020, prioritățile de dezvoltare social-economică a Republicii Moldova stabilite în strategii și programe naționale, Planul de acțiuni Republica Moldova – UE.

Suportul informațional este constituit din datele statistice oferite de Biroul Național de Statistică, precum și informația financiară a Uniunii Centrale a Cooperativelor de Consum din Republica Moldova „MOLDCOOP” și uniunilor teritoriale Universal Coop din or. Anenii Noi, UCOOP din or. Florești, URECOOP din or. Strășeni.

Suportul metodologic al tezei conține diverse metode, procedee și instrumente de cunoaștere științifică a proceselor economice, precum: abstracția științifică; clasificarea și compararea datelor; analiza și sinteza; gruparea și clasificarea; inducția și deducția; metoda tabelară și grafică; metoda modelării economico-matematice; metoda investigării evolutive a evenimentelor și fenomenelor cercetate; etc. Aplicarea acestor metode a permis efectuarea unei analize aprofundate a problemelor studiate. Cercetările realizate au contribuit la crearea unor elemente metodologice noi pentru continuarea investigațiilor științifice ulterioare din domeniu.

Cuvintele-cheie: mecanism de gestiune, evaluarea financiară, patrimoniul întreprinderii, cooperăția de consum, diagnostic financiar, întreprindere cooperatistă, organizația cooperatistă, plan financiar, sistemul de control, etc.

1. REPERE TEORETICO-CONCEPTUALE REFERITOR LA MECANISMUL GESTIUNII PATRIMONIULUI ENTITĂȚILOR ECONOMICE DIN SISTEMUL COOPERĂȚIEI DE CONSUM

1.1. Abordări conceptuale cu privire la structura patrimoniului întreprinderii și mecanismul gestionării acestuia

Totalitatea proprietăților deținute de o entitate economică este una dintre cele mai importante categorii de gestiune financiară, ale căror aspecte teoretice nu sunt încă studiate în mod cuprinzător și cu o profunzime suficientă în lucrările economiștilor contemporani. Studiind aspectul istoric al dezvoltării conceptelor cu referire la gestiunea financiară și clasificărilor activelor, putem confirma că relevanța acestei probleme pentru întreprinderi este incontestabilă. Acest lucru se explică prin faptul că, pe de o parte, este necesară o structurare profundă a patrimoniului întreprinderii, iar în al doilea rând, necesitatea unei analize detaliate impune o estimare conceptuală clară a structurii patrimoniului întreprinderii și a mecanismului gestionării acesteia. În acest sens, justificăm necesitatea cercetării noastre în cadrul tezei de doctorat. Or, dezvoltarea sistemelor și mecanismelor de gestionare a patrimoniului unei întreprinderi necesită aprofundarea studiilor teoretice ale acestei categorii economice și, în primul rând, o revizuire cuprinzătoare a caracteristicilor sale esențiale.

În prezent în literatura de specialitate pot fi întâlnite mai multe definiții a noțiunii de patrimoniu. Abordarea noțiunii de patrimoniu se identifică în câteva teorii, care au apărut odată cu consolidarea din punct de vedere științific de reprezentanți ai gândirii economice.

Deci teoriile elaborate în legătură cu patrimoniu se pot grupa astfel:

- teorii economice potrivit cărora patrimoniu este format dintr-o mulțime de bunuri economice pe care agenții economici le folosesc pentru organizarea activităților lor în domeniul producției și al circulației;
- teorii juridice, potrivit cărora patrimoniu este reprezentat de totalitatea drepturilor și obligațiilor pe care le au deținătorii de bunuri economice;
- teorii economico-juridice care nu infirmă teoriile anterioare, dar înlătură caracterul lor unilateral. Aceste teorii susțin că patrimoniu este un ansamblu de bunuri economice deținute de persoane fizice sau juridice utilizate pentru organizarea de activități economice în sfera producției și prestărilor de servicii, a cărei dinamică generează drepturi și obligații pentru titular.

Interesul autorilor de a crea o noțiune cu referire la „patrimoniu” a condus către întocmirea mai multor definiții, care nu diferă esențial și își au proveniența din cercetările efectuate

de Marcel Planiol [88, p.19-20], care argumentează în favoarea faptului că patrimoniul constituie o unitate abstractă, distinctă de bunurile și obligațiile pe care le compune.

În acest aspect, confirmăm că doctrina clasică definește patrimoniul ca fiind: „totalitatea drepturilor și obligațiilor unei persoane, care au sau reprezintă o valoare bănească sau economică” [55; 88]. Deci, putem concluziona că această definiție se include în teoria economică, dar nu întruchipează în totalitate noțiunea de patrimoniu.

În acest context, pentru a descifra întregul sens a noțiunii de patrimoniu, vom analiza definițiile acestuia bazându-ne pe teoriile redată în legislație și literatura de specialitate.

Potrivit conceptului din legislația străină, de exemplu cea rusă, patrimoniul este explicat ca cuprinzând o listă a elementelor care îl formează. Astfel, ca exemplu, în Codul Civil român este folosită noțiunea de „patrimoniu”, acesta cuprinzând drepturile și datoriile ce pot fi evaluate în bani. Această noțiune se identifică și în alte articole ale prezentului document, care se referă la transferul intrapatrimonial și patrimoniul profesional [36].

De asemenea, Codul Civil a Federației Ruse descrie că patrimoniul include valori mobiliare și titluri de valoare, alte bunuri, inclusiv fonduri fără numerar, titluri de valoare necertificate, drepturi de proprietate; rezultatele lucrărilor și serviciilor; protejarea rezultatelor activității intelectuale și echivalarea lor cu mijloacele de individualizare (proprietate intelectuală); bunuri necorporale. Din acest act legislativ observăm că noțiunea este abordată mai mult în sensul economic, însă nu este suplinită sensul acesteia [143].

În legislația Republicii Moldova, și anume în Codul Civil, art. 284, noțiunea de patrimoniu este explicată în felul următor: „patrimoniul reprezintă totalitatea drepturilor și obligațiilor patrimoniale (care pot fi evaluate în bani), privite ca o sumă de valori active și pasive strâns legate între ele, aparținând unor persoane fizice și juridice determinate. Toate bunurile persoanei fizice sau juridice fac parte componentă a patrimoniului ei [35].

Desigur, aceste surse nu oferă un sens integral conceptului de patrimoniu, deci, urmează să examinăm conceptul de patrimoniu din prisma literaturii de specialitate. Potrivit lui Nicolae Balteș [5, p. 223], noțiunea de patrimoniu este definită ca „ansamblul bunurilor, drepturilor și obligațiilor ce caracterizează situația unei entități la un moment dat”. Ca o completare la această definiție este și tratarea noțiunii de patrimoniu de către cercetătorul român Spătaru Liviu care susține că patrimoniul cuprinde totalitatea drepturilor și obligațiilor care pot fi exprimate în bani, care aparțin unei persoane fizice sau juridice ale cărei nevoi le satisface, precum și totalitatea bunurilor la care se referă. De asemenea același autor consideră că pentru întreprindere patrimoniul reprezintă activele negrevate de datorii sau averea acționarilor stabilită pe baza bilanțului patrimonial [96].

Sintetizând viziunile cercetătorilor din domeniu asupra noțiunii de patrimoniu, definim patrimoniul în felul următor: *patrimoniul este o entitate juridică distinctă, care reprezintă: (i)*

totalitatea sau universalitatea drepturilor patrimoniale și obligațiilor care aparțin unei persoane; (ii) totalitatea bunurilor aflate în proprietatea agentului economic pe care acesta o mobilizează pentru a-și atinge obiectivele lucrative; (iii) totalitatea drepturilor și obligațiilor patrimoniale aparținând unei persoane fizice sau juridice determinate, privite ca o sumă de valori active și pasive, strâns legate între ele.

În concluzie, *patrimoniul entității reprezintă ansamblul bunurilor economice de care dispune și a surselor de procurare ale acestora.* Situația patrimoniului, la un moment dat, se regăsește în bilanț sub forma de activ și pasiv. Bilanțul a pătruns în lumea teoriei și practicii economice în expresie bănească, ca un model de sintetizare a relațiilor de echilibru dintre activul și pasivul patrimoniului. Privit în totalitatea și structuralitatea sa, funcția de bază fiind aceea de stabilire a situației patrimoniului.

În viziunea autorului, conceperea bilanțului ca model de calcul și descriere a situației patrimoniului reprezintă accepțiunea cea mai des întâlnită în literatura de specialitate. În prezent, bilanțul capătă noi valențe, fiind analizat și promovat ca un model de reprezentare a situației, mișcării transformării patrimoniului. Conform unor specialiști din domeniul financiar, bilanțul este definit drept documentul contabil care reflectă sub forma de cont, mijloacele de lucru ale entității existente la un moment dat de timp, precum și proveniența acestora. El reprezintă un instrument de bază în gestionarea situației economico-financiare a entității [50, p. 87].

De asemenea, bilanțul mai poate fi definit ca o descriere sub forma contabilă, după un anumit plan cuprinzând elemente de activ și de pasiv patrimonial, precum și rezultatul destinat să sporească sau să micșoreze patrimoniul întreprinderii, sau ca un cont final care să servească la închiderea conturilor de activ și de pasiv, precum și a conturilor de rezultate [19, p. 114].

Astfel, putem generaliza că *bilanțul este un document contabil de sinteză, care reprezintă bunurile economice, drepturile și obligațiile întreprinderilor la încheierea exercițiului și furnizează doar o imagine la un moment dat de timp, o fotografiere a patrimoniului entității ce se modifică în mod continuu.*

Unii cercetători divizează bilanțul în două părți: una de activ și alta de pasiv. Conținutul care îl redă în privința acestor categorii este următorul: în activ sunt cuprinse toate drepturile de proprietate și de creanță ale întreprinderii, iar în pasiv toate obligațiile și angajamentele entității. În activul întreprinderii se includ două grupe: alocări permanente, stabile, aciclice și alocări ciclice, temporar. Pasivul cuprinde trei grupe: capital propriu, surse permanente și surse temporare [68].

În linii generale, vom sublinia caracteristicile principale ale bilanțului ca document structurat în două grupe mari, una de activ și alta de pasiv, care la rândul său cuprind următoarele categorii [56, p. 19]:

1. Activul:

a. Activele curente - elemente care înregistrează cel puțin o rotație în decursul normal al activității entității, cum ar fi numerarul, investițiile pe termen scurt, creanțele sau stocurile;

b. Activele imobilizate - terenurile, resursele minerale, clădirile, echipamentele, mașinile sau mijloacele de transport. Acestea sunt cele utilizate o perioadă mai îndelungată de timp;

c. Alte active - patentele, licențele sau alte elemente intangibile, inclusiv fondul comercial, obținut în urma unei achiziții.

2. Pasivul:

a. Datoriile curente - obligații către furnizori, autorități fiscale, angajați și creditor;

b. Datoriile pe termen lung, care includ o gamă largă de instrumente de împrumut cu un termen de rambursare de peste un an, precum și o serie de datorii potențiale fără o scadență determinată;

c. Capitalurile proprii ale acționarilor, care reprezintă suma netă a contribuțiilor diferitelor clase de acționari la finanțarea afacerii, precum și profiturile acumulate în timp și nedistribuite acestora sub formă de dividend.

Cercetătorii autohtoni, cu referire acest aspect al problemei, relevă următoarele: bilanțul contabil reprezintă un tablou al situației patrimoniului, care prezintă în unități monetare mărimea valorică a bunurilor economice, în corelație cu sursele lor de finanțare. În bilanțul contabil, patrimoniul este evidențiat prin prisma activului și pasivului. Activul se compune din bunuri deținute de întreprindere, adică drepturi de proprietate exercitate asupra lucrurilor și creanțe, adică drepturi asupra terților. Pasivul sau datoriile se compun din capitaluri proprii și, într-o măsură considerabilă, din împrumuturi contractate de întreprindere și nerambursate încă la momentul întocmirii bilanțului. În bilanț, elementele de activ și datorii sunt grupate după natură și lichiditate, respectiv natură și exigibilitate [52, p. 45].

În activul și pasivul bilanțului, elementele sunt structurate astfel:

Activul bilanțului conține următoarele [78]:

a) Active imobilizate sau fixe, denumite și active pe termen lung, sunt achiziționate în vederea utilizării durabile. Sunt asociate deciziei de investiție și se materializează în bunuri de orice natură, mobile sau imobile, corporale sau necorporale, achiziționate sau create de întreprindere, destinate să servească o perioadă îndelungată activitatea unității patrimoniale.

a₁) Imobilizările necorporale cuprind acele valori economice de investiție, care nu îmbracă fizic forma de bunuri materiale concrete și includ:

- cheltuieli de constituire, de fondare, care reprezintă cheltuieli ocazionate de înființarea sau dezvoltarea unității, precum și cele de fuzionare. În structura lor se disting: taxe și cheltuieli de înscriere și înmatriculare; cheltuieli privind emiterea și vânzarea de acțiuni; cheltuieli

de prospectare a pieței și de publicitate; cheltuieli ocazionate de efectuarea unor lucrări sau obiective de cercetare. Se amortizează în cel mult cinci ani.

- concesiuni, brevete, licențe, mărci de fabrică și alte drepturi asimilate cuprind toate cheltuielile efectuate pentru amortizarea drepturilor de exploatare a unui bun, activitate sau serviciu. Amortizarea acestor cheltuieli are loc pe toată durata cât întreprinderea a achiziționat dreptul de exploatare sau de utilizare a unor astfel de imobilizări.

- fondul comercial reprezintă acea parte din fondul de comerț care nu figurează în celelalte elemente de patrimoniu, dar concurează la menținerea sau dezvoltarea potențialului activității firmei.

a₂) Imobilizările corporale reprezintă bunurile materiale de folosință îndelungată, utilizate în activitatea unei întreprinderi. Ele constituie substanța unei întreprinderi, instrumentul său industrial sau comercial, fiind alcătuite din terenuri și mijloace fixe.

a₃) Imobilizările financiare cuprind valorile financiare investite de întreprindere în patrimoniul altor societăți, sub forma: titlurilor de participare, altor titluri financiare imobilizate, creanțelor atașate participațiilor, împrumuturilor acordate și altor imobilizări financiare.

- titlurile de participare reprezintă titlurile de valoare sub formă de acțiuni sau părți sociale investite de titularul de patrimoniu în capitalul altor unități patrimoniale.

- titlurile imobilizate ale activității de portofoliu sunt dobândite de unitatea patrimonială în vederea realizării unor venituri financiare, fără ca acestea să poată interveni în gestiunea unității patrimoniale emitente.

- creanțele imobilizate sunt formate din: creanțe legate de participații, împrumuturi acordate pe termen lung și alte creanțe imobilizate.

b) Activele circulante reprezintă ansamblul elementelor patrimoniale necesare realizării ciclului de exploatare. Ele nu au vocația de a rămâne durabil în întreprindere, cu excepția acelor elemente legate de particularitățile procesului de fabricație.

b₁) Stocurile reprezintă ansamblul bunurilor și serviciilor care intervin în cadrul ciclului de exploatare fie pentru a fi vândute în aceeași stare sau la terminarea procesului de producție, fie pentru a fi consumate cu ocazia primei utilizări.

b₂) Creanțele sunt drepturi potențiale pe termen scurt ale întreprinderii, ce decurg din relațiile cu diverse persoane fizice sau juridice realizabile la anumite termene. Aceste drepturi pot fi generate de relațiile cu clienții sau de cele necomerciale cu personalul, statul, asociații sau alți debitori.

b₃) Disponibilitățile reprezintă numerarul și valorile asimilate acestuia, iar plasamentele sunt titluri achiziționate de întreprindere în vederea realizării unui câștig de capital sau de venit într-un termen scurt.

c) Conturile de regularizare și asimilate sunt formate din: cheltuieli efectuate în avans, diferențele de conversie și primele privind rambursarea obligațiunii.

d) Primele privind rambursarea obligațiunilor reprezintă cheltuieli financiare capitalizate.

În ceea ce privește pasivul bilanțului, acesta reflectă sursele de finanțare ale întreprinderii.

a) Capitalurile proprii reprezintă masa patrimonială ce aparține proprietarilor de întreprinderi, sume nedatorate la data încheierii exercițiului financiar. Capitalurile proprii cuprind:

a₁) capitalul social este valoarea nominală a acțiunilor sau părților sociale, respectiv aportul în natură sau în numerar.

a₂) primele legate de capital se referă la primele de emisiune, de aport și de fuziune, acestea fiind surse generate de operațiunile privind creșterea capitalului social.

a₃) diferențele din reevaluare sunt egale cu soldul dintre valoarea actuală și valoarea înregistrată a activului reevaluat, care se transferă fie la capital social, fie la rezerve.

a₄) rezervele sunt rezultate prin capitalizarea profitului și sunt formate din: rezerve legale, rezerve statutare și alte rezerve.

b) Capitalurile străine sunt formate din datoriile persoanei juridice, indiferent că acestea sunt pe termen scurt sau lung. Se înregistrează în contabilitate la valoarea nominală.

b₁) datoriile pe termen scurt reprezintă sume ce trebuie plătite într-o perioadă de până la un an. Din această categorie fac parte datoriile față de furnizori, datoriile fiscale și cele sociale, credite pe termen scurt.

b₂) datoriile pe termen lung sunt sume ce trebuie plătite într-o perioadă mai mare de un an. În această categorie se includ creditele bancare pe termen mediu și lung.

c) Provizioanele pentru riscuri și cheltuieli se constituie pentru litigii, amenzi, penalități, despăgubiri, daune, alte datorii incerte, cheltuieli legate de service în perioada de garanție și alte cheltuieli privind garanțiile acordate clienților.

Deci, putem generaliza că *un activ reprezintă o resursă controlată de către entitate ca rezultat al unor evenimente trecute, de la care se așteaptă să genereze beneficii economice viitoare pentru entitate și al cărui cost poate fi evaluat în mod credibil. O datorie reprezintă o obligație actuală a entității ce decurge din evenimente trecute și prin decontarea căreia se așteaptă să rezulte o ieșire de resurse care încorporează beneficii economice. Capitalurile proprii reprezintă interesul rezidual al acționarilor în activele unei entități după deducerea tuturor datoriilor sale.*

Concluzionăm că, toate elementele care se includ în bilanțul contabil, au importanță în analiza situației financiare a firmei, deoarece fiecare dintre elemente constituie o parte din entitate, un factor de influență asupra acesteia, conducând-o spre o situație favorabilă sau nefavorabilă.

Analizând informația oferită de literatura de specialitate, observăm că autorii își expun aceleași idei în privința ordonării elementelor de activ și de pasiv în bilanț, activul fiind ordonat după criteriul lichidității în sens crescător, iar pasivul fiind aranjat după criteriul exigibilității. Concluzionăm că valoarea tuturor activelor de care dispune întreprinderea la un moment dat trebuie să fie identic egală cu valoarea surselor care finanțează aceste utilizări. Din cele expuse reiese că utilizările trebuie să fie echivalente cu resursele. Această expresie este echivalentă cu o alta, care constituie relația de echilibru și eficiență cu care operează bilanțul, și anume, care reflectă egalitatea dintre total active și total pasive.

În urma analizei acestui subiect putem concluziona că *patrimoniul entității cooperatiste este elementul de bază a acesteia, prin faptul că întruchipează imaginea întreprinderii, reprezentând ansamblul bunurilor corporale și necorporale, al drepturilor și obligațiilor ce caracterizează situația unei entități patrimoniale la un moment dat.*

De asemenea, studiind sursele bibliografice, observăm că teoriile expuse de diferiți autori, ajung la același sens comun referitor la noțiunea de patrimoniu, cât și la cea de bilanț. În final putem spune că prin intermediul acestor elemente devine posibilă analiza situațională a întreprinderii cooperatiste în orice moment, având posibilitatea depistării și înlăturării tuturor problemelor.

La nivelul entităților economice, finalitatea oricărui tip de activitate se exprimă cu ajutorul indicatorilor economico-financiar. Aceștia reprezintă instrumentul operațional fundamental al analizei. Literatura de specialitate grupează în mod diferit indicatorii economico-financiar.

Astfel, unii cercetători enumeră următorii indicatori aplicați în analiza situației financiare [57, p. 52]:

1. Indicatori de lichiditate, care exprimă capacitatea firmei de a-și îndeplini obligațiile pe termen scurt față de debitori pe baza activelor curente;
2. Indicatori de gestionare a activelor, care indică cât de eficient utilizează firma activele de care dispune sau fondurile investite;
3. Indicatori de gestionare a datoriilor, care oferă informații despre importanța relativă a diferitelor surse de fonduri și despre gradul de siguranță de care dispun creditorii împotriva unei posibile insolvențe a firmei;
4. Indicatori de profitabilitate, ce se concentrează pe capacitatea firmei de a genera venituri mai mari decât costurile aferente acestora;
5. Indicatori ai valorii de piață, care ilustrează poziția firmei în legătură cu performanța raportată către investitori.

Conform ideilor expuse de cercetătorul moldovean Nadejda Botnari, sistemul de indicatori este structurat în modul următor [21, p.186]:

1) Indicatori ai rezultatelor activității economico-financiare. Aceștia exprimă performanțele firmei, evaluarea valorii lor efective și perspectivele evoluției în viitor;

2) Indicatorii rentabilității. Pe baza acestor indicatori pot fi identificate domeniile de activitate în care s-au găsit rentabilități scăzute, și de asemenea prin descompunerea indicatorilor în componente structurale de formare pot fi identificați factori cu influență negativă, astfel existând posibilitatea rezolvării acestor probleme;

3) Indicatorii lichidității apreciază cât e de capabilă întreprinderea de a-și plăti datoriile curente pe termen scurt prin activele sale curente;

4) Indicatorii gestionării datoriilor și a stabilității financiare exprimă gradul în care entitatea utilizează sursele străine în finanțarea activelor sale;

5) Indicatorii gestionării activelor arată eficiența utilizării activelor de către firmă;

6) Indicatorii valorii de piață, care exprimă activitatea entității pe piața de valori, mărimea veniturilor și dividendelor plătite.

În baza literaturii studiate, autorul a făcut încercarea de a sistematiza și grupa indicatorii economico-financiar astfel:

1. Indicatori ai resurselor;
2. Indicatori ai consumului de resurse;
3. Indicatori ai rezultatelor, cunoscuți sub denumirea de solduri intermediare de gestiune;
4. Indicatori de eficiență.

Analizând clasificarea indicatorilor, susținem părerea autorilor cercetați, fiindcă aceștia au identificat toți indicatorii necesari analizei situației financiare a unei firme. Situația financiară a unei entități se apreciază în urma unei analize complexe care vizează următoarele aspecte prioritare: analiza structurii activului și pasivului, analiza bonității, analiza indicatorilor de rentabilitate, analiza indicatorilor de gestiune, analiza echilibrului financiar, analiza valorii de piață.

În primul rând vom începe cu studierea indicatorilor structurii patrimoniale.

Conform cercetătorilor români, analiza structurii patrimoniale are ca obiectiv stabilirea raporturilor dintre diferite elemente patrimoniale și evidențierea principalelor mutații calitative în situația mijloacelor și surselor, generate de schimbările interne și de interacțiunea cu mediul economico-social [61, p. 167].

Potrivit literaturii din domeniul cercetării noastre, concluzionăm că analiza structurii patrimoniale exprimă analiza ponderii diferitelor elemente ale patrimoniului. Aceștia concretizează faptul că la analiza dată se aplică metoda ratelor și susținem părerea autorilor, fiindcă această metodă permite observarea unor modificări structurale de-a lungul timpului, chiar și efectuarea unei comparații între entități de dimensiuni diferite [45, p.119; 111, p.167].

Deci, analiza patrimoniului urmărește reflectarea raporturilor dintre elementele patrimoniale și mutațiile care au loc în cadrul resurselor și utilizărilor permanente și curente. Acesta evidențiază faptul că analiza se efectuează din două puncte de vedere: analiza structurii pasivului și analiza structurii activului. Dacă să intrăm în esența acestor analize, atunci analiza structurii pasivului exprimă aprecierea principalelor strategii și politici financiare ale entității, privind modul de formare a resurselor financiare. Analiza structurii activului urmărește modul de formare a patrimoniului concret – real, modul de grupare pe termene a utilizatorilor de resurse financiare și gradul de lichiditate a acestor elemente. În final, analiza structurii patrimoniului vizează după părerea tuturor autorilor analiza activului și pasivului întreprinderii.

Analizând conceptele autorilor specificați, în cadrul analizei patrimoniului se calculează următorii indicatori de structură prin metoda ratelor [92]:

I. În sistemul ratelor de structură ale activului, cele mai semnificative ca valoare informativă sunt:

a) *Rata activelor imobilizate:*

$$R_{ai} = \frac{A_i}{A_t} \cdot 100 \quad (1.1.)$$

unde: R_{ai} – rata activelor imobilizate

A_i – activele imobilizate totale;

A_t – activul bilanțier total.

Rata activelor imobilizate reflectă ponderea activelor imobilizate în patrimoniul total al întreprinderii. Diferitele elemente de active imobilizate justifică utilizarea unor rate complementare.

a1) *Rata imobilizărilor necorporale* care se calculează:

$$R_{inc} = \frac{A_{inc}}{A_t} \cdot 100 \quad (1.2.)$$

unde: R_{inc} - rata imobilizărilor necorporale;

A_{inc} – imobilizări necorporale;

A_t – activul bilanțier total.

Acest indicator măsoară ponderea activelor intangibile de natura brevetelor, licențelor, mărcilor comerciale, fondului comercial în patrimoniul firmei. În cazul firmelor românești, ponderea imobilizărilor necorporale este foarte redusă, în comparație cu alte țări unde ponderea imobilizărilor necorporale este mare. Evident, în acest caz apar diferențe de la o firmă la alta în funcție de specificul activității, strategia de dezvoltare, faza de maturitate.

a2) *Rata imobilizărilor corporale* care se calculează:

$$R_{ic} = \frac{A_{ic}}{A_t} \cdot 100 \quad (1.3.)$$

unde: Ric - rata imobilizărilor corporale;

A_{ic} – imobilizări corporale;

A_t – activul bilanțier total.

Mărima acestui indicator este determinată, în primul rând, de natura activității. De regulă, înregistrează valori ridicate în cadrul firmelor ce necesită o infrastructură importantă sau echipamente costisitoare cum ar fi: producția și distribuția de energie, transporturi feroviare etc.

a3) *Rata imobilizărilor financiare* care se calculează:

$$R_{if} = \frac{A_{if}}{A_t} \cdot 100 \quad (1.4.)$$

unde: Rif - rata imobilizărilor financiare;

A_{if} – imobilizările financiare;

A_t – activul bilanțier total.

Aceasta reflectă intensitatea legăturilor și relațiilor financiare pe care firma analizată le-a stabilit cu alte firme. Indicatorul înregistrează valori ridicate în cazul holdingurilor al căror obiect de activitate îl reprezintă gestionarea unui portofoliu de participații.

b) *Rata activelor curente* reprezintă ponderea activelor circulante în totalul activelor firmei și evidențiază flexibilitatea financiară a acesteia:

$$R_{AC} = \frac{A_C}{A_t} \cdot 100 \quad (1.5.)$$

unde: R_{AC} - rata activelor curente;

A_C - active curente;

A_t – activul bilanțier total.

b1) *Rata stocurilor*:

$$R_S = \frac{S}{A_t} \cdot 100 \quad (1.6.)$$

unde: R_S - rata stocurilor;

S – stocurile;

A_t – activul bilanțier total.

Rata stocurilor ia valori diferite de la un sector la altul, în funcție de natura activității: mai ridicată la firmele din sfera producției și distribuției de bunuri materiale și foarte scăzute în sfera serviciilor.

b2) *Rata creanțelor*:

$$R_C = \frac{C}{A_t} \cdot 100 \quad (1.7.)$$

unde: R_C - rata creanțelor;

C – creanțe;

A_t – activul bilanțier total.

Acest indicator reflectă importanța relativă a portofoliului de creanțe în patrimoniul firmei. Rata creanțelor este influențată de specificul activității, de puterea de negociere a firmei cu partenerii comerciali din amonte, dar și de managementul firmei.

b3) *Rata disponibilităților:*

$$R_D = \frac{D}{A_t} \cdot 100 \quad (1.8.)$$

unde: R_D - rata disponibilităților;

D – disponibilitățile bănești;

A_t – activul bilanțier total.

Denumită și rata de asigurare cu disponibilități, aceasta reprezintă o măsură a lichidității interne a firmei. O valoare ridicată a disponibilităților poate reflecta o situație favorabilă în termeni de echilibru financiar, dar poate fi și semnul deținerii unor resurse insuficient utilizate.

II. Principalele rate de structură ale surselor de finanțare sunt:

a) *Rata stabilității financiare* reflectă legătura dintre capitalul permanent de care firma dispune în mod stabil și patrimoniul total.

$$R_{SF} = \frac{C_p}{P} \cdot 100 \quad (1.9.)$$

unde: R_{SF} - rata stabilității financiare;

C_p – capitalul permanent care se constituie din capitalul propriu la care se adaugă împrumuturile pe termen lung;

P – totalul pasivului.

Această rată este un indicator global al stabilității finanțării și reflectă ponderea surselor pe care le are întreprinderea pentru o perioadă mai mare de un an, în totalul surselor de acoperire a mijloacelor economice.

b) *Rata autonomiei financiare globale* este un indicator global referitor la autonomia financiară a firmei.

$$R_{AFG} = \frac{C_{pr}}{P} \cdot 100 \quad (1.10.)$$

unde: R_{AFG} - rata autonomiei financiare globale;

C_{pr} – capitalul propriu;

P – totalul pasivului.

Rata autonomiei financiare semnifică ponderea surselor proprii în finanțarea mijloacelor economice ale firmei și înregistrează valori diferite în funcție de politica financiară a întreprinderii și rentabilitatea ei.

c) *Rata datoriilor pe termen scurt:*

$$R_{DTS} = \frac{DTS}{P} \cdot 100 \quad (1.11.)$$

unde: R_{DTS} - rata datoriilor pe termen scurt;

DTS – datorii pe termen scurt;

P – totalul pasivului.

Această rată reflectă ponderea datoriilor pe termen de exigibilitate mai mic de un an în totalul surselor întreprinderii.

d) *Rata de îndatorare globală:*

$$R_{IG} = \frac{DT}{P} \cdot 100 \quad (1.12.)$$

unde: R_{IG} - rata de îndatorare globală;

DT – datorii totale;

P – totalul pasivului.

Această rată reflectă ponderea datoriilor pe termen lung, mediu și scurt în patrimoniul întreprinderii.

Următorul grup de indicatori utilizați în analiza situației financiare sunt indicatori ai lichidității și solvabilității.

În literatura economică din țară și străinătate există o diversitate de opinii cu privire la definirea conceptului de lichiditate și solvabilitate. Astfel, unii specialiști apreciază că lichiditatea financiară este o stare a echilibrului financiar ce exprimă capacitatea de plată pe termen scurt prin sincronizarea în timpul exercițiului financiar a intrărilor și ieșirilor de numerar; solvabilitatea constituie aptitudinea întreprinderii de a face față scadențelor pe termen lung și mediu [14, p.118].

Unii cercetători susțin cu fermitate că lichiditatea exprimă aptitudinea întreprinderii de a face față obligațiilor pe termen scurt, cu o perioadă de maturitate mica [54, p. 53]. În altă ordine de idei, alte surse precizează că lichiditatea financiară reprezintă un element al abilității firmei de a întoarce datoriile pe termen scurt, măsurat prin evaluarea componentelor de active circulante și datorii curente[53, p. 79].

Cu referire la definirea lichidității și solvabilității, susținem cercetătorii care o definesc drept capacitatea firmei de a transforma elemente de activ în bani, iar solvabilitatea măsoară posibilitatea entității de a-și onora la termen obligațiile de plată. Deci, lichiditatea semnifică

posibilitatea de a transforma elemente de activ în bani, iar solvabilitatea măsoară capacitatea firmei de a-și onora la termen obligațiile de plată [48, p. 96].

Conform cercetărilor efectuate, constatăm că în practica economică se utilizează mai mulți indicatori necesari analizei situației financiare care intră în grupul lichidității și solvabilității, aceștia fiind:

a) *Lichiditatea curentă* arată măsura în care datoriile pe termen scurt pot fi acoperite pe seama activelor curente și se determină pe baza următoarei relații de calcul:

$$\text{Lichiditatea curentă} = \frac{\text{Active curente}}{\text{Datorii curente}} \quad (1.13.)$$

Este de dorit ca indicatorul să ia valori în jurul cifrei 2. Dacă nivelul este mai mic decât 1,0, acesta indică un capital de lucru negativ. În mod evident este cel mai cunoscut indicator al lichidității.

b) *Lichiditatea imediată* reprezintă capacitatea entității de a-și achita datoriile pe termen scurt prin valorificarea activelor curente mai puțin a stocurilor. Potrivit teoriei nord-americe, această rată este cunoscută și sub denumirea de „testul acid” și se calculează după următoarea formulă:

$$\text{Lichiditatea imediată} = \frac{\text{Active curente} - \text{Stocuri}}{\text{Datorii curente}} \quad (1.14.)$$

Această rată este de obicei subunitară, iar intervalul considerat satisfăcător pentru această rată este 0,65 – 1. Dacă indicatorul va lua valori mai mici decât 0,5 se pot evidenția probleme de onorare a plăților scadente.

c) *Lichiditatea la vedere* numită și capacitatea de plată, arată aptitudinea firmei de a achita datoriile curente, din numerar și echivalente ale acestuia. Aceasta este cea mai conservatoare măsură a lichidității interne a unei firme, în măsura în care se i-au în considerare doar activele lichide la numărător și se calculează conform formulei:

$$\text{Lichiditatea la vedere} = \frac{\text{Disponibilități}}{\text{Datorii curente}} \quad (1.15.)$$

d) *Solvabilitatea generală* reflectă gradul în care o firmă poate face față datoriilor și se calculează astfel:

$$\text{Solvabilitatea generală} = \frac{\text{Activ total}}{\text{Datorii totale}} \quad (1.16.)$$

Este recomandat ca indicatorul să ia valori mai mari ca unu, dacă indicatorul ia valori mai mici decât 1,0, atunci firma este insolubilă;

e) *Solvabilitatea patrimonială* exprimă raportul dintre capitalul propriu și capitalul permanent, reprezentat în următoarea formulă:

$$\text{Solvabilitatea patrimonială} = \frac{\text{Capital propriu}}{\text{Capital propriu} + \text{Datorii pe termen lung}} \quad (1.17.)$$

Aceasta este considerată bună când rezultatul obținut se include în intervalul 0,3 – 0,5. De regulă dacă valoarea este mai mică ca 0,3, întreprinderea se află într-o situație riscantă;

Deci, putem spune că indicatorii bonității caracterizează una dintre cele mai importante condiții de existență a întreprinderii pe piață – posibilitatea de a-și onora obligațiile de plată la termenele scadente.

Al treilea grup de indicatori analizați sunt cei de rentabilitate.

În ansamblul indicatorilor economico-financiari rentabilitatea se situează printre cei mai sintetici indicatori de eficiență ai activității întreprinderii spun un grup de autori în lucrarea Analiza economico-financiară, iar în viziunea altora, rentabilitatea este capacitatea întreprinderilor de a produce un surplus peste nivelul cheltuielilor. Rentabilitatea este definită prin capacitatea unei întreprinderi de a obține din activitatea pe care o desfășoară un profit, în condițiile mobilizării resurselor de care dispune și reprezintă un instrument de fundamentare a tuturor deciziilor ce privesc atât gestiunea internă a firmelor, cât și relațiile lor cu partenerii de afaceri, dobândind în consecință și calitatea de a fi un criteriu esențial de apreciere a eficienței economice [1; 2; 111].

Cercetătorii economiști autohtoni converg către ideea că rentabilitatea reprezintă capacitatea agenților economici de a produce profit. De asemenea, în baza studiului bibliografic, observăm că noțiunea de rentabilitate nu poate fi separat analizată de noțiunea de profit și deci, rezultă că, evidențiată în valori absolute, rentabilitatea reflect marja de venituri care depășește cheltuielile, iar în valori derivate ea trebuie să apară întotdeauna supraunitară. Astfel, principalii indicatori ai rentabilității calculați în analiza situației financiare sunt [11, p.18]:

1) *Rentabilitatea vânzărilor*, care indică profitul obținut la 1 leu vânzări;

$$R_{VV} = \frac{PB}{VV} * 100, \quad (1.18.)$$

unde: R_{VV} – rentabilitatea veniturilor din vânzări;

PB – profitul brut;

VV- venitul din vânzări.

2) *Rentabilitatea economică*, reprezintă gradul de valorificare a capitalului total. Indicatorul trebuie să atingă un nivel de cel puțin 20-25%, pentru ca unitatea de producție să activeze normal pe piață;

$$R_E = \frac{PPI}{Vm.A} * 100, \quad (1.19.)$$

unde: R_E – rentabilitatea economică;

PPI – profitul pînă la impozitare;

$Vm.A$ – valoarea medie a activelor.

În prezent, acestui indicator i se acordă o atenție deosebită, deoarece nivelul lui demonstrează capacitatea unității economice de a-și utiliza cât mai eficient activele sale;

3) *Rentabilitatea financiară* arată gradul de autofinanțare a firmei sau în alt sens, arată abilitatea firmei de a folosi capitalul propriu în desfășurarea unei activități normale de producție.

$$R_F = \frac{PN}{Vm.Cpr.} * 100 \quad (1.20.)$$

unde: R_F – rentabilitatea financiară;

PN – profitul net;

$Vm.Cpr.$ – valoarea medie a capitalului propriu.

Rentabilitatea capitalului propriu este importantă nu numai pentru proprietarii întreprinderii (acționarii, asociații), dar și pentru viitorii investitori;

În literatura de specialitate din republică întâlnim, alături de indicatorii rentabilității specificați anterior, și o analiză detaliată a încă trei indicatori [106, p. 384]:

1) rentabilitatea pe produs se calculează conform următoarelor formule:

$$R_P = \frac{PP}{Pr.P} * 100 \quad (1.21.)$$

sau

$$R_P = \frac{PP}{CP} * 100, \quad (1.22)$$

unde: R_P – rentabilitatea pe produs;

PP – profitul pe produs;

Pr.P – prețul de vânzare a produsului;

CP – costul pe unitatea de produs.

2) rentabilitatea activelor cu destinație economică reflectă eficiența mijloacelor investite în activitatea de bază a întreprinderii, care o observăm în formula:

$$R_{ADE} = \frac{PPI}{Vm.MF + Vm.AC} * 100, \quad (1.23.)$$

unde: R_{ADE} – rentabilitatea activelor cu destinație economică;

PPI - profitul pînă la impozitare;

Vm.MF – valoarea medie a mijloacelor fixe;

Vm.AC – valoarea medie a activelor curente.

3) rentabilitatea capitalului permanent reflectă capacitatea întreprinderii de a utiliza capitalul propriu și sursele atrase pe termen lung în vederea obținerii profitului net, adică caracterizează mărimea profitului net obținut la fiecare leu capital permanent. Analiza rentabilității capitalului permanent este importantă pentru dimensionarea eforturilor privind obținerea unui anumit profit net, în raport cu rezultatele concurenței specifice domeniului în care funcționează întreprinderea dată. Formula de calcul este următoarea:

$$R_{Cp} = \frac{PN}{Vm.Cp} * 100 \quad (1.24.)$$

unde: R_{Cp} – rentabilitatea financiară;

PN – profitul net;

Vm.Cp – valoarea medie a capitalului permanent.

Putem concluziona, că într-un final, indicatorii de rentabilitate fac parte din categoria indicatorilor de eficiență de tipul efect/efort, efectul reprezentând profitul sub diversele sale forme de exprimare: net, brut, din exploatare, curent etc.

În viziunea autorului, unul din obiectivele majore ale gestionării întreprinderii din cooperația de consum, de altfel ca și din celelalte sectoare economice, ar trebui să fie gestiunea rațională și eficientă a patrimoniului de care dispune entitatea, datorită caracterului limitat al acestuia și pentru a se asigura un nivel superior de eficiență și rentabilitate. În termeni generali, se poate afirma că un mecanism de gestiune eficientă a patrimoniului se realizează atunci când se obțin rezultatele scontate cu un volum cât mai limitat de resurse.

Exprimarea modului de gestionare a patrimoniului se realizează cu ajutorul ratelor de gestiune, care exprimă de fapt viteza de rotație a elementelor patrimoniale sau a surselor de finanțare. Viteza de rotație măsoară durata de transformare a activelor în lichidități și durata de reînnoire a datoriilor. Măsurarea vitezei de rotație se realizează cu ajutorul a doi indicatori [9; 11, p. 265]:

1. *Numărul de rotații*: arată de câte ori se rotește elementul de activ sau pasiv analizat prin cifra de afaceri, într-o perioadă de gestiune. Creșterea numărului de rotații înseamnă creșterea eficienței utilizării elementului. Formula de calcul este următoarea:

$$\text{Numărul de rotații} = \frac{\text{Venit din vânzări}}{\text{Valoarea medie a elementului de activ(pasiv)}} \quad (1.25.)$$

2. *Durata în zile a unei rotații*: arată durata medie în care elementul analizat parcurge întreg ciclul economic și revine în formă bănească. Reducerea duratei medii în zile a unei rotații

înseamnă o scurtare a perioadei de imobilizare. Elementele de activ sau pasiv se recomandă a fi luate în calcul la un nivel mediu. Formula de calcul este următoarea:

$$\text{Durata în zile a unei rotații} = \frac{\text{Valoarea medie a elementului de activ (pasiv)}}{\text{Venit din vânzări}} * \text{Timpul} \quad (1.26.)$$

Autorii I. M. Pantea și L., Eros-Stark consideră că indicatorii de gestiune reflectă o modalitate sau durată de transformare a unui element de activ sau pasiv în lichidități, fie o durată medie a devenirii exigibile a unei plăți sau încasări. Autorul grupează indicatorii în două categorii [45]:

1. Indicatori de gestiune a activelor, care apreciază eficiența utilizării elementelor patrimoniale concrete, pe termenele de alocare a lor, în funcție de durata medie de transformare a lichidității;

2. Indicatori de gestiune a pasivelor, care apreciază eficiența resurselor financiare, pe termene de exigibilitate și sursele de proveniență, în funcție de durata medie a lor în exigibilități.

Cu ajutorul indicatorilor de gestiune se analizează modul în care managementul întreprinderii gestionează resursele firmei și realizează eficiența economico-financiară. În același timp autorul concretizează următorii indicatori de gestiune [48, p. 231; 49]:

a) *Gestiunea activului total* reflectă eficiența utilizării capitalului total aflat la dispoziția unității sau altfel spus, modul de gestionare a tuturor resurselor. Valorile statistice considerate normale sunt:

- $nr_{At} < 1$ – eficiență foarte scăzută;
- $1 < nr_{At} < 1,4$ – eficiență mediocră;
- $1,4 < nr_{At} < 2$ - eficiență medie;
- $nr_{At} > 2$ – eficiență ridicată,

unde: nr_{At} – numărul de rotație a activului total.

b) *Gestiunea activelor imobilizate* reflectă eficiența utilizării imobilizărilor entității, fiind cunoscută și sub numele de intensitate a capitalizării. Nivelul ratelor de gestiune a activelor imobilizate depinde de: domeniul de activitate, opțiunile strategice ale întreprinderii, nivelul de performanță. Nu există nivele prestabilite pentru aceste rate, dar se consideră că nivelul mediu se situează între 3 și 4 rotații pe an.

c) *Gestiunea activelor circulante* este foarte importantă în procesul general de gestiune a resurselor.

d) *Gestiunea capitalurilor proprii* arată numărul de „refolosiri” ale capitalului propriu pe seama cifrei de afaceri într-o perioadă de gestiune. Valoarea minimă care asigură o eficiență acceptabilă a indicatorului este de două rotații care corespunde unui termen mediu de revenire sub forma banească inițială de 180 de zile.

e) *Gestiunea datoriilor totale* arată numărul de refaceri ale surselor împrumutate și atrase pe seama cifrei de afaceri într-o perioadă de gestiune. Valoarea minimă care asigură o eficiență acceptabilă a gestiunii datoriilor totale este de 4 rotații ce corespunde unui termen mediu de recuperare de 90 de zile.

Deci, conform celor analizate anterior, concluzionăm că, primul grup de indicatori au la bază procesul de schimbare a activelor circulante de-a lungul circuitului care începe cu numerarul folosit pentru cumpărarea stocurilor și se încheie cu întoarcerea acestuia la entitate. Al doilea grup de indicatori au datoria să prezinte conducătorului întreprinderii cât reprezintă finanțarea prin datorii a activelor totale ale întreprinderii și dacă rezultatele financiare sunt în măsură să acopere cheltuielile financiare provenite din dobânzi și obligațiile financiare fixe legale.

Următorii indicatori analizați sunt cei ai echilibrului financiar, care de asemenea au o mare importanță în analiza situației financiare.

În concepția cercetătorului român L. Ionescu, echilibrul financiar este o stare economică a unei întreprinderi, care exprimă egalitatea sau coincidența dintre resursele financiare necesare pentru îndeplinirea activelor și acțiunilor din plan și posibilitățile de constituire a acestor resurse din rezultate economice proprii și din resursele financiare centralizate [61, p. 325].

În concluzie, putem defini echilibrul financiar al entității economice, inclusiv al întreprinderii cooperatiste, drept un sistem de corelații format în procesul de rotație a capitalului, prin intermediul cărora se stabilesc anumite proporționalități în cadrul și între diferitele fluxuri financiare.

În viziunea autorilor specificați anterior, pentru analiza echilibrului financiar se calculează indicatorii cu următorul conținut [48; 49; 61]:

1. *Fondul de rulment* arată partea din capitalul permanent utilizată pentru finanțarea activelor circulante, impuse de diferențele dintre sumele de încasat și sumele de plătit, precum și de decalajul dintre termenul mediu de transformarea activelor circulante în lichidități și durata medie în care datoriile pe termen scurt devin eligibile. Modalitatea de calcul este următoarea:

$$FR = Kp - Ai \quad (1.27.)$$

unde: FR – fondul de rulment;

Kp – capital permanent;

Ai – active imobilizate.

2. *Necesarul de fond de rulment* exprimă volumul fondului de rulment ce se prevede să asigure activele circulante. Modelul necesarului fondului de rulment este următorul:

$$NFR = S + C - DTS \quad (1.28.)$$

unde: NFR – necesarul de fond de rulment;

S – stocuri;

C – creanțe;

DTS – datorii pe termen scurt.

3. *Trezoreria netă* apare ca diferență între fondul de rulment și necesarul de fond de rulment, care observăm în formula următoare.

$$TN = FR - NFR \quad (1.29.)$$

unde: TN – trezoreria netă;

FR – fondul de rulment;

NFR – necesarul de fond de rulment.

Deci o valoare pozitivă a acestui indicator exprimă o situație bună a echilibrului financiar. În cazul unei valori negative, vom obține o situație nefavorabilă.

Vom continua cu analiza principalelor rate calculate în determinarea echilibrului financiar:

1. *Rata autonomiei financiare* conform următoarea formulă:

$$Raf = \frac{Cpr}{Cp} \quad (1.30.)$$

unde: Raf – rata autonomie financiară;

Cpr – capitalul propriu;

Cp – capitalul permanent.

Această rată reflectă ponderea capitalului propriu în cadrul surselor ce sunt la dispoziția întreprinderii pentru o perioadă mai mare de un an.

2. *Rata de finanțare a stocurilor* pe seama fondului de rulment se calculează conform formulei:

$$Rfs = \frac{FR}{S} \quad (1.31.)$$

unde: Rfs - rata de finanțare a stocurilor;

FR – fondul de rulment;

S – stocuri.

3. *Rata de autofinanțare a activelor* se determină conform raportului:

$$Raa = \frac{Cpr}{At} \quad (1.32.)$$

unde: Raa – rata de autofinanțare a activelor;

Cpr – capital propriu;

At – activ total.

4. *Rata datoriilor* se determină conform formulei:

$$Rd = \frac{D}{At} \quad (1.33.)$$

unde: Rd – rata datoriilor;

D – datorii totale;

At – activ total.

Putem concluziona că, indicatorii analizați au o importanță în analiza situației financiare, deoarece în urma calculării indicatorilor putem determina poziția întreprinderii din punct de vedere a echilibrului financiar și în cazul cunoașterii acestei situații vom avea posibilitatea de a îmbunătăți starea entității economice.

În final, pentru analiza mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperației de consum, vom studia indicatorii valorii de piață.

Unii cercetători consideră că valoarea de piață a entității se efectuează prin aprecierea valorii acțiunilor și dividendelor, care reprezintă un interes pentru acționari. În altă ordine de idei, indicatorii valorii de piață caracterizează activitatea întreprinderii pe piața de valori, mărimea veniturilor și dividendelor plătite [12, p. 235; 25].

Indicatorii propuși de autori autohtoni pentru analiza valorii de piață sunt: raportul dintre preț și profit, raportul dintre valoarea de piață și valoarea contabilă a unei acțiuni, randamentul dividendelor, rata de acoperire a dividendelor, indicatorul „β” sau riscul de piață.

Coeficientul de capitalizare bursieră arată cât de mult sunt dispuși investitorii să plătească pentru o unitate monetară de profit raportat. Se determină conform formulei:

$$CCB = \frac{PPA}{PA} \quad (1.34.)$$

unde: CCB – coeficient de capitalizare bursieră;

PPA – prețul de piață a acțiunii;

PA – profitul pe acțiune.

Ratele sunt mari pentru firmele care au perspective mai bune de dezvoltare și sunt mici pentru entitățile a căror activitate este riscantă. Cu alte cuvinte indicatorul exprimă încrederea investitorilor în viitorul întreprinderii respective.

Raportul dintre valoarea de piață și valoarea contabilă a unei acțiuni reprezintă o altă rată importantă deoarece indică valoarea pe care piețele financiare o conferă conducerii unei întreprinderi.

Valoarea contabilă reprezintă costul istoric al acțiunilor ordinare reprezentând părți din capitalul social al întreprinderii. Prețul de piață al unei acțiuni este afișat la bursă. O întreprindere bine condusă și cu suficiente posibilități de creștere ar trebui să aibă o valoare de piață mai mare sau cel puțin egală cu valoarea contabilă a capitalului său social. Dacă economia este în recesiune, raportul este subunitar chiar dacă echipa managerială este bună.

Randamentul dividendelor măsoară câștigul încasat de acționari în urma investițiilor în acțiunile întreprinderii. Se determină ca raport între dividendul pe acțiune și prețul de piață al unei

acțiuni. Randamentul dividendelor reprezintă o măsură a câștigului încasat de acționari în urma investițiilor în acțiunile întreprinderii. Dacă nu se acordă dividende atunci trendul trebuie să fie descendent.

Rata de acoperire a dividendelor măsoară proporția în care profitul net este distribuit acționarilor sub formă de dividende. *Indicatorul „ β ”* sau riscul de piață reprezintă volatilitatea prețului acțiunilor unei firme față de volatilitatea acțiunilor altor firme. În mod practic determinarea riscului de piață cu ajutorul coeficientului β este mult mai complexă și se bazează pe mai mulți ani utilizându-se implicit proceduri de calcul statistice și de asemenea computerizate (vezi Anexa 1).

În ceea ce privește angajamentele patrimoniale, acestea corespund obligațiilor pe care întreprinderea trebuie să le onoreze la o anumită scadență și sunt înregistrate în pasivul bilanțului.

Angajamentele pot fi consecința unor decizii voluntare, liber subscrise de întreprindere, precum și a unor obligații impuse, cum ar fi obligațiile fiscale. Capitalul social, denumit și capital nominal, este suma totală exprimată în monedă a valorii bunurilor și a aporturilor în numerar, cu care părțile într-o societate participă la constituirea patrimoniului acesteia. Este important să nu se echivaleze noțiunea de capital social cu cea de patrimoniul entității economice, deoarece capitalul social reprezintă sumă totală a valorilor patrimoniale aduse de părți cu titlu de aport social, ca mai târziu să se completeze prin prelevările sistematice din beneficiile obținute de entitatea economică. În acest context, definim patrimoniul drept ansamblul drepturilor și obligațiilor cu conținut economic.

1.2. Factori de influență asupra mecanismului de gestiune a patrimoniului entităților economice din sistemul cooperăției de consum

În prezent, pentru entitățile economice autohtone, practica economică în cea mai mare parte a propus deja metode și mecanisme specifice pentru depistarea problemelor și factorilor de influență asupra mecanismului de gestiune a patrimoniului, precum și rezolvarea acestei probleme. Gestionarea securității economice a entității necesită astăzi integrarea anumitor metode și mecanisme de minimizare a factorilor nocivi pentru entitate, care pe viitor ne permit să identificăm și să eliminăm amenințările emergente și să dezvoltăm soluții strategice pentru reducerea riscurilor, asigurând astfel durabilitatea entității economice.

Ca unul dintre aceste principii, putem identifica dorința unei întreprinderi de a ajunge la o stare stabilă prin creșterea nivelului de protecție a drepturilor sale de proprietate, precum și a capacității de a se adapta în avans la factorii de mediu. Este evident că cu cât este mai mare nivelul de planificare și posibilitatea de influențare a proceselor externe, cu atât este mai mare eficiența managementului și mai stabilă poziția entității economice în raport cu influențele externe.

Deci, în aceste condiții acerbe de existență a entității economice, constatăm că, conform caracterului permanent sau temporal al nevoilor de finanțat, întreprinderea își adoptă decizia de finanțare și prin urmare și structura financiară, care se poate exprima prin raportul dintre finanțările pe termen scurt și finanțările pe termen lung. Este important faptul că capitalul social reprezintă o expresie valorică a contribuțiilor asociaților societății și nu este un ansamblu de bunuri, așa cum se consideră uneori. Chiar dacă obiect al aportului a fost un bun mobil sau imobil, capitalul social include valoarea acestuia la momentul transmiterii. Mărimea capitalului social variază în funcție de tipul și forma societății.

Analiza situației financiare a întreprinderii la un moment dat, de regulă la sfârșitul exercițiului, permite evaluarea mărimii și evoluției patrimoniului, precum și formularea de aprecieri cu privire la modalitatea de realizare a echilibrului financiar. Având în vedere că bilanțul constituie documentul principal care stă la baza evaluării patrimoniului întreprinderii, studiul poziției financiare a întreprinderii necesită analiza financiară a bilanțului, care are un caracter static.

Dacă sub aspect juridic analiza bilanțului permite prezentarea drepturilor și angajamentelor patrimoniale, abordarea financiară pune în evidență relația dintre sursele fondurilor și nevoile cărora le sunt alocate fondurile [24].

Datele necesare analizei financiare sunt preluate din bilanțul financiar. Construcția bilanțului financiar pornește de la elementele conținute în bilanțul contabil, dar necesită o tratare prealabilă a posturilor de activ și de pasiv, după criteriile de lichiditate-exigibilitate. În afară de aceasta, există o multitudine de factori care pot influența formarea unei structuri financiare optime dintre care [28]:

(1) *factori externi* reprezentați de condițiile economice specifice fiecărei țări în care își desfășoară activitatea entitățile economice.

(2) *factori specifici întreprinderilor* ce înglobează anumite performanțe ale acestora.

Factori de natură exogenă ce au în vedere aspecte legate de principalele grupuri de interese acționează la nivelul firmei:

Atitudinea managerilor. În absența unei dovezi clare că o anumită structură a capitalului vă duce la un preț mai ridicat al acțiunilor pe piață decât o altă, managerul își poate exercita “dreptul de veto” în privința structurii adecvate a capitalului. Unii dintre manageri sunt mai conservatori decât alții și astfel utilizează mai puțin capital împrumutat decât firmă medie din ramură economică respectivă.

Atitudinea creditorilor. Indiferent de analiză efectuată de manageri cu privire la levier, atitudinea creditorului influențează frecvent deciziile structurii de finanțare. În majoritatea cazurilor, firmă discută structura financiară pe care dorește să o adopte cu creditorul. Atunci când gradul

levierului crește, rată dobânzii percepută la capitalul împrumutat crește și ea, pentru a compensa riscul suplimentar suportat.

Controlul asupra firmei. Efectul pe care finanțarea prin capitalul împrumutat său prin capitalul propriu îl poate avea asupra poziției de control a managerului, poate să influențeze decizia referitoare la structură capitalului. Dacă managerul deține controlul asupra companiei, datorită voturilor deținute și dacă nu mai are posibilitatea să mai cumpere acțiuni, în eventualitatea unei noi emisiuni de acțiuni, astfel încât să-și păstreze poziția de control, poate să aleagă finanțarea noilor proiecte prin capital împrumutat.

Factorii specifici întreprinderilor ce înglobează anumite performanțe ale acestora includ:

Ponderea activelor tangibile în totalul activelor firmei. Mulți cercetători au susținut de-a lungul timpului că rată activelor fixe în total active tangibile ar trebui să fie un factor important pentru gradul de îndatorare [31; 93; 102;].

Astfel, structură activelor este frecvent sugerată că o variabilă, deoarece activele imobilizate pot servi drept garanție. Garanțiile mai mari pot atenua costurile de agent ale datoriilor. În același context, gradul în care activele firmei sunt tangibile și garantate ar trebui să aducă firmei o valoare mai mare de lichidare [102].

Acest lucru vă reduce amploarea pierderilor financiare suportate de finanțatorii companiei. Prin urmare, acesta ar fi motivele pentru care, conform teoriei arbitrajului static, ar trebui să existe o relație pozitivă între activele imobilizate și datorii.

Rezultatele obținute pe țările dezvoltate, conform tratărilor lui Rajan și Zingales [93, p.1421-1460], la fel ca și Titman și Wessels [102, pag. 1-19] confirmă influența pozitivă a structurii activelor asupra levierului. Pe de altă parte, teoria ierarhizării surselor de finanțare prezice că firmele care dețin mai multe active corporale vor fi mai puțin predispuse la probleme de asimetrie informațională și, astfel, mai puțin probabil să emită obligațiuni. Astfel, levierul ar trebui să fie mai mic pentru firmele cu active tangibile mai multe, se prezintă deci o relație negativă.

Campbell și Jerzemowska [31, p. 51-76] au găsit o relație negativă pentru firmele poloneze iar potrivit lui Bevan și Danbolt [17, p. 159-170], relația dintre structură activelor și a datoriilor depinde de măsura datoriei aplicate. Ei au descoperit că structură activelor sunt corelate pozitiv cu datoriile pe termen lung și negativ corelate cu elemente de datorie pe termen scurt.

În concluzie, studiile realizate de Titman și Wessels, Rajan și Zingales, Campbell și Jerzemowska au susținut că variabilă active tangibile/total active ar trebui să fie luată în considerare atunci când se analizează factorii determinanți ai structurii financiare, dar semnul de influență nu este foarte clar.

Dimensiunea entității economice. Mărimea întreprinderii este, de asemenea, un factor important pentru a determina structura de capital a firmei. Rajan și Zingales precum și Titman și

Wessels au susținut că firmele mai mari tind să fie mai diversificate și, prin urmare, au probabilitate mai mică de faliment. Teoria echilibrului prezice o relație inversă între mărime și probabilitatea de faliment, care este, de fapt o relație pozitivă între mărime și levier. Pe de altă parte, dimensiunea poate fi privită ca o noțiune de asimetrie de informații între cei din interiorul firmei și piețele de capital.

Majluf și Myers [70, p. 187-221] sugerează că asimetriile informaționale sunt mai mici în cazul marilor companii, astfel, ele ar avea mai multe stimulente pentru emisiunea de acțiuni în loc de datorii. În consecință, teoria ierarhizării prezice o relație negativă între efectul de levier și mărime, atât timp cât firmele mari au o preferință tot mai mare de capitaluri proprii în raport cu datoriile.

Profitabilitatea. Există mai multe puncte de vedere cu privire la tipul de corelație între profitabilitate și efectul de levier al companiei. Astfel, una din principalele controverse teoretice are în vedere relația dintre efectul de levier și rentabilitatea firmei [85]. Conform teoriei ierarhizării, firmele preferă să folosească surse interne de finanțare în primul rând și mai apoi datoria și în final capitalul extern, întrucât întreprinderile foarte profitabile nu au nevoie să utilizeze foarte mult finanțarea externă sub formă împrumuturilor, deoarece ratele lor ridicate derentabilitate le fac capabile să utilizeze profiturile acumulate în scopul finanțării [32, p. 123-147].

Instabilitatea vânzărilor. Firmele ce manifestă o variabilitate mare a vânzărilor, au o probabilitatea de faliment mai ridicată, au șanse mai mari să intre în incapacitate de plată. Creșterea gradului de utilizare a levierului financiar determina creșterea valorii estimate a costurilor de faliment ceea ce duce la scăderea valorii de piață a întreprinderii. În consecință, aceste firme cu risc operațional relativ mai mare vor fi stimulate să aibă un grad de îndatorare maimic. În plus, unii cercetători susțin că pentru firmele, care au variabilitate în câștigurile lor, piața va cere o primă mai ridicată pentru a le acorda un împrumut. Aceasta conduce la un cost al datoriei mai ridicat. În consecință, se prezintă o relație negativă între levier și volatilitatea cash-flow-urilor firmei [40, p. 3-27].

Rata de creștere. Întreprinderile care adoptă o strategie de creștere trebuie să se bazeze, în adoptarea deciziei de finanțare, pe surse externe, deoarece creșterea economică implică finanțări suplimentare ale sporului de active curente, pentru crearea de noi capacități de producție. În cazul în care veniturile așteptate, deși suficient de mari, urmează să fie încasate mai târziu decât durata pentru care este acordat creditul, acestea totuși, vor opta pentru o nouă emisiune de acțiuni în vederea acumulării capitalului necesar.

Fiscalitatea. Caracteristica principală a fiscalității este aceea că dobânda este o cheltuială deductibilă din punct de vedere al impozitării, iar dacă presiunea fiscală este mare, firmă va fi încurajată să utilizeze capital împrumutat. Prin urmare, cum au propus Modigliani și Miller, firmele

ar trebui să utilizeze capital împrumutat cât mai mult posibil în vederea maximizării valorii lor. Astfel, în conformitate cu teoria statică, o relație pozitivă între rata efectivă de impozitare și gradul de îndatorare ar trebui să fie așteptată [76, p. 433-443].

Lichiditatea. Lichiditatea ar putea avea un impact mixt cu privire la decizia de structură a capitalului. În primul rând firmele cu lichiditate mai mare ar putea sprijini o rată a datoriei relativ mai mare datorită capacității mai mari de a-și îndeplini obligațiile pe termen scurt, atunci când sunt scadente. Acest lucru ar implica o relație pozitivă între poziția de lichiditate a unei firme și rata datoriilor sale. Pe de altă parte, firma cu active lichide mai multe poate utiliza aceste active pentru a-și finanța investițiile. Majoritatea studiilor empirice favorizează opinia că profitabilitatea și lichiditatea sunt corelate negativ cu indicele datoriei.

Unicitatea produsului sau clasificarea industriei. Titman și Wessels arată că structură de capital a unei firme ar trebui să depindă de unicitatea produsului său. Dacă o firmă oferă produse unice sau servicii, consumatorii săi pot găsi că este dificil să găsească alternative în caz de lichidare, și, prin urmare, costurile de faliment cresc. Prin urmare, unicitatea este de așteptat să negativ corelată cu levierul [102, pag. 1-19].

Deci, abordare statică prezice că întreprinderile ce realizează produse unice ar trebui să aibă grade de îndatorare mai mici pentru că unicitatea produsului este corelată cu costuri mai mari de faliment.

În continuare vom da o apreciere capitalului întreprinderii conform următoarei tipologii [37, p. 324]:

- ✓ capitalului întreprinderii conform apartenenței, poate fi clasificat în: capital propriu și capital împrumutat.
- ✓ conform scopului de întrebuințare, care se împarte în: capital de producție; capital împrumutat; capital speculativ.
- ✓ conform obiectului investiției: capital fix; capital curent.
- ✓ Conform duratei de utilizare, capitalul întreprinderii este divizat în: capital pe termen scurt; și capital pe termen lung.

În baza acestor clasificări vom da o apreciere ilustrativă noțiunii de capital al entității economice din sistemul cooperației de consum (vezi figura 1.1.)

Cu referire la patrimoniul entității economice, inclusiv a întreprinderilor sistemului cooperației de consum din Republica Moldova putem concluziona că acesta include totalitatea valorică transmisă în volumul capitalului social de către asociați. Trebuie de remarcat, că de regulă, entitatea economică dispune de dreptul de proprietate asupra bunurilor aportate.

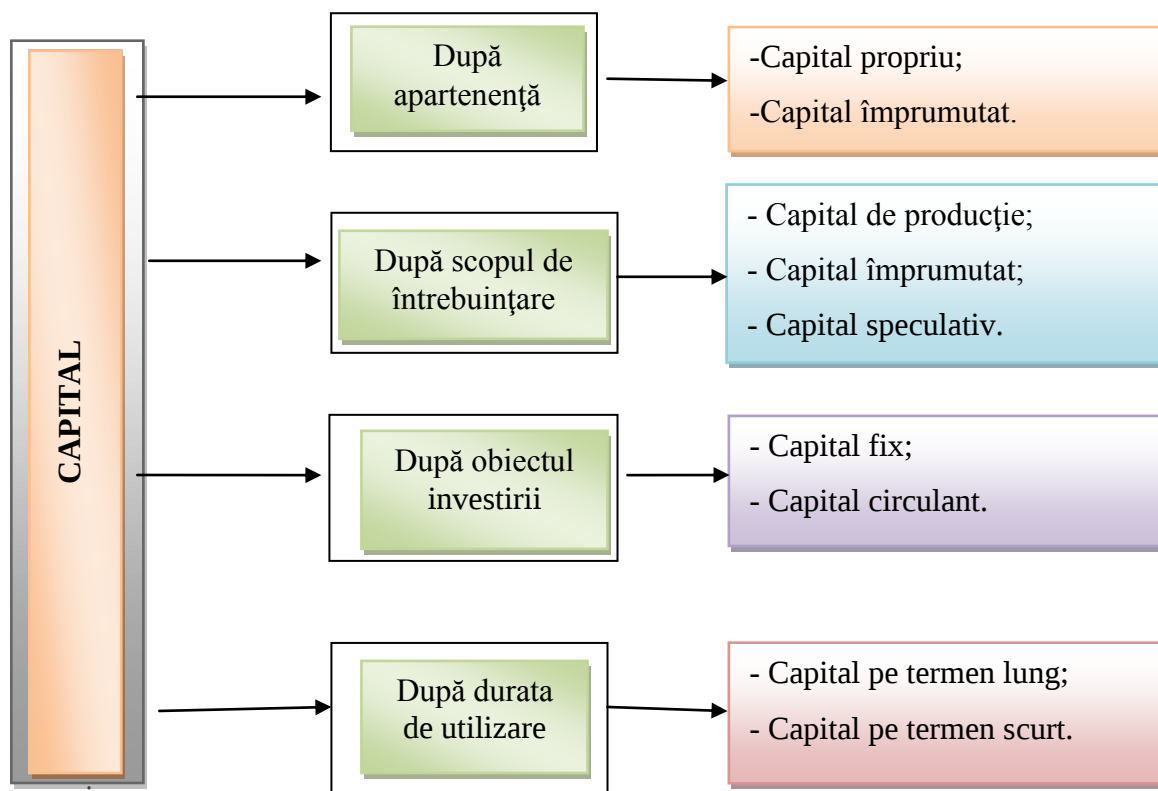

Figura 1.1. Criterii de clasificare a capitalului

Sursa: Elaborat de autor

La rândul lor, drepturile patrimoniale sunt de două tipuri [64]:

- drepturi de proprietate, concretizate în posibilitatea utilizării bunurilor în scopul producției, consumului sau fructificării acestuia pentru obținerea unor venituri. Acest drept se exercită atât asupra bunurilor materiale (terenuri, clădiri, stocuri de mărfuri, materii prime, produse finite) cât și asupra bunurilor nemateriale (brevete, licențe, mărci de fabrică și alte elemente necorporale);
- drepturi de creanță, adică drepturi ale întreprinderii asupra terților, care constau în angajamente contractate de anumiți parteneri, cum sunt clienții și debitorii. De exemplu, în cazul clienților, termenele de plată au fost convenite în avans cu reprezentanții întreprinderii și au o scadență ulterioară livrării bunurilor și serviciilor. La rândul lor, debitorii întreprinderii sunt beneficiari ai unor împrumuturi pentru care au convenit asupra angajamentelor de rambursare în viitor a capitalului și costului aferent acestuia sub formă de dobândă.

Astfel, în linii generale, remarcăm că specialiștii din domeniu constată că totalitatea capitalurilor obținute din diverse surse este necar să acopere necesitățile entității din sistemul cooperatist. Realizarea volumului programat de bunuri și servicii impune ca entitatea să-și constituie capitalurile astfel, încât să dispună de mijloace materiale și bănești suficiente pentru

desfășurarea normală a activității economice, ceea ce implică, la rândul său, dimensionarea lor cât mai exactă.

Deci, putem concludiza că literatura de specialitate abordează noțiunile cercetate de noi în mod deferit, însă logica este aceeași. Generalizând teoriile expuse mai sus susținem faptul că pentru aprecierea reală a situației financiare a unei entități este important luarea în considerare a tuturor elementelor, inclusiv totalitatea indicatorilor analizați anterior, ce pot caracteriza starea și evoluția financiară a întreprinderii.

Gradul de lichiditate al activelor circulante este variabil în funcție de diversitatea lor, astfel [100; 101; 109]:

1. stocurile vor fi structurate înregistrându-se mai întâi stocurile de siguranță, adică stocuri de materii prime deținute de firmă pentru ca, în cazurile în care furnizorii nu livrează la timp materialele, să nu fie întreruptă activitatea și cele de producție în curs de execuție a căror rotație nu poate fi accelerată;

2. cele mai lichide stocuri sunt cele de produse finite sau mărfuri, precum și stocurile de materii prime deținute în scopuri speculative. Acestea din urmă se mai numesc și stocuri de speculație, iar existența lor este legată de variațiile previzibile în evoluția prețurilor;

3. creanțele, al căror grad de lichiditate este mai mare decât al stocurilor, întrucât pot fi scontate la bănci. Uneori, creanțele au un grad de lichiditate mai redus decât al stocurilor, ca în cazul în care se dețin creanțe asupra unor debitori litigioși ori rău-platnici;

4. activele de trezorerie și în special disponibilitățile bănești aflate în casă sau în conturi bancare, al căror grad de lichiditate este superior tuturor celorlalte tipuri de active circulante prezentate anterior.

Prioritară în această ordonare este perioada în care activele respective se vor transforma în lichidități. Or, entitatea economică, în condițiile actuale și cu atât mai mult în viitor, este confruntată cu o mulțime de obstacole a căror depășire necesită o cunoaștere a lor din timp și o adaptare continuă la noile condiții impuse de mediul înconjurător și în aceste condiții un mecanism eficient de gestionare a patrimoniului trebuie să fie implementat în condițiile unui stil de conducere managerial care să pună pe prim plan acțiuni rapide și pragmatice, să dovedească un simț dezvoltat pentru rezolvarea problemelor. Argumentăm prin faptul că o strategie economică a întreprinderii trebuie să aibă ca obiective de bază asigurarea rentabilității și a lichidităților necesare unei activități continue și potrivit acestor obiective, entitatea poate acoperi mijloacele financiare investite și realiza un anumit beneficiu, iar pentru realizarea obiectivului de asigurare a lichidității, întreprinderea trebuie să dispună de mijloace financiare pentru a acoperi cheltuielile necesare. Nerealizarea acestor obiective de rentabilitate și lichiditate definește întreprinderea în dificultate și

în aceste condiții, conducerea întreprinderii trebuie să definească din timp când aceasta dă dovadă de slăbiciune financiară prin semnalele premergătoare care anunță această stare.

1.3. Concluzii la capitolul 1.

Din cele prezentate, putem concluziona că natura ciclică a economiei apare ca un factor de acțiune asupra deciziei privind structura capitalului și că condițiile existente pe piața de capital par a avea o influență semnificativă asupra alegerii structurii financiare. Există, de asemenea, factori internaționali și factori culturali care pot influența structura financiară. Problema influenței factorilor internaționali asupra structurii capitalului societăților se explică prin faptul că acești factori ar putea include stimulentele guvernamentale pentru atragerea fondurilor din străinătate, strategiile protecționiste și repatrierea capitalurilor.

Analiza tuturor indicatorilor menționați în capitolul unu al tezei permite depistarea părților vulnerabile ale întreprinderii, rezervele ei interne nevalorificate, precum și căile de îmbunătățire a organizării procesului de producere, cercetărilor de marketing, precum și îmbunătățirea calității produselor. Acești indicator va facilita determinarea celei mai efective căi de dezvoltare a întreprinderii în perioadele viitoare.

Întreprinderea analizează o serie de factori și după aceea stabilește o structură obiectivă privind capitalul împrumutat și cel propriu, structură folosită în finanțarea bugetelor de investiții. Obiectivul se poate modifica în timp, dar, în orice moment, managerul are în vedere o structură specifică a capitalului și fiecare decizie de finanțare trebuie să se facă în concordanță cu acest deziderat. Dacă în prezent rata îndatorării este sub cea stabilită ca obiectiv, capitalul necesar dezvoltării va fi probabil obținut prin emisiunea de instrumente financiare de credit, iar dacă rata îndatorării o depășește pe cea stabilită ca obiectiv, capitalul suplimentar va fi obținut prin emisiunea de acțiuni.

Conducerea întreprinderii și organele financiare din cadrul acesteia trebuie să urmărească ca obiective principale realizarea echilibrului financiar, rentabilitatea financiară și să urmărească creșterea activității și flexibilitatea necesară pentru realizarea acesteia.

Un echilibru financiar corespunzător presupune asigurarea nevoilor de fonduri de rulment, a unui bun nivel al trezoreriei și o îndatorare rațională, reflectată prin coeficientul de îndatorare, după cum o rentabilitate financiară corespunzătoare trebuie reflectată printr-un coeficient de îndatorare și o rentabilitate economică care să îi mențină gradul de competitivitate și de performanță. Sub raport financiar, o întreprindere care se află în faza de creștere poate fi caracterizată prin rata de creștere a activelor și rata de creștere a cifrei de afaceri, după cum caracterizarea gradului de flexibilitate al întreprinderii poate fi apreciat prin capacitatea de

autofinanțare, rata de îndatorare, valoarea activelor disponibile și structura sarcinilor fixe și variabile.

Prin măsurile adoptate și activitatea desfășurată, activitatea financiară a întreprinderii și organele implicate în cadrul acesteia, în vederea optimizării activității, este necesar să urmărească prin măsuri adecvate reducerea pragului de rentabilitate, reducerea ciclurilor de exploatare în vederea accelerării vitezei de rotații a mijloacelor de rulment, să stabilească bugetele de funcționare și previziunile necesare, asigurând o bună trezorerie și legături cu creditorii și sistemul bancar bazate pe încredere și credibilitate.

Prin urmare, valoarea unei întreprinderi din cooperația de consum poate fi măsurată în funcție de mărimea patrimoniului său material, dar subzistă de asemenea și în capacitatea de a dobândi, genera și distribui resursele intangibile. Pentru determinarea eficienței activității întreprinderii e necesar de efectuat o evaluare și analiză temeinică.

Situația financiar-patrimonială a entității cooperatiste reprezintă o anumită stare a capitalului din punct de vedere al existenței, componenței materiale și a rezultatelor obținute, reprezentând o premisă și în același timp o consecință a desfășurării proceselor care formează obiectul de activitate al entității, constituind cadrul financiar al acesteia, fluxurile de numerar pe care le implică și le degajă. Sursa de date pentru analiza financiară o constituie documentele contabile de sinteză: bilanțul, contul de profit și pierderi și anexele la bilanț, acestea din urmă oferind explicații necesare unei înțelegeri mai bune a bilanțului și contului de profit și pierdere, aducând clarificări privind politicile firmei în materie de investiții, de finanțare, de fiscalitate, de evaluare a patrimoniului.

Indiferent de opțiune, se poate concluziona că un diagnostic corect realizat reprezintă o condiție „sine qua non” a funcționării și dezvoltării optime a mecanismului de gestiune a patrimoniului oricărui agent economic, inclusiv din sistemul cooperatist. Fie că este specialist intern sau consultant de profesie, analistul economico-financiar deține numeroase pârghii și instrumente de eficientizare a activității economice.

Astfel, analiza profundă a literaturii de specialitate cu referire la procesul de funcționare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperației de consum din Republica Moldova a făcut posibilă determinarea *problemei științifice* care constă în fundamentarea științifică și metodologică a procesului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor cooperației de consum, iar soluționarea căreia, pe parcursul cercetărilor noastre în cadrul tezei de doctorat, ne va permite să determinăm tendințele de optimizare a acestui mecanism la nivelul sistemului cooperatist din Republica Moldova.

Scopul cercetării constă în dezvoltarea abordărilor teoretice, metodologice și practice de gestionare a patrimoniului întreprinderilor cooperației de consum prin evaluarea potențialului

patrimonial al întreprinderilor acestui sistem, precum și elaborarea recomandărilor orientate spre optimizarea mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor cooperativei de consum din Republica Moldova.

Pentru realizarea acestui scop, vom urmări îndeplinirea următoarelor *obiective*: determinarea conceptuală a particularităților de funcționare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderii în cadrul economiei contemporane; cercetarea problemelor care influențează dezvoltarea ascendentă a mecanismului de gestiune a patrimoniului entităților cooperativei de consum; estimarea în dinamică a evoluției patrimoniului și studiul stării financiare a cooperativei de consum, cât și al anumitor unități din sistemul dat; evaluarea în baza combinării de variabile (modelare matematică) a sănătății financiare a entității economice din sistemul cooperativei de consum; elaborarea recomandărilor de perfecționare și optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperativei de consum al RM.

Generalizând teoriile expuse mai sus susținem faptul că pentru aprecierea reală a situației financiare a unei entități este important luarea în considerare a tuturor elementelor, inclusiv totalitatea indicatorilor analizați anterior, ce pot caracteriza starea și evoluția financiară a întreprinderii cooperativei de consum.

2. ESTIMAREA ACTIVITĂȚII ECONOMICO-FINANCIARE A ÎNTREPRINDERILOR COOPERĂȚIEI DE CONSUM DIN REPUBLICA MOLDOVA

2.1. Evaluarea potențialului patrimonial al entităților cooperației de consum

Cooperația de consum reprezintă un element important în sistemul economic, cu un caracter social și cu o mare diversitate de activități și un sistem de organizații și întreprinderi cooperatiste de consum, menit să satisfacă necesitățile membrilor acestor organizații, precum și ale celorlalte categorii de consumatori. Prima societate de consum „Sberejenie” a apărut în anul 1868 în or. Chișinău, iar în anul 1908 a fost înființată prima cooperativă din raionul Anenii Noi – satul Mereni.

Conform Legii Cooperației de Consum, nr. 1252 din 28.09.2000, organizația cooperatistă de consum este o organizație neguvernamentală și necomercială care desfășoară activitate economică pentru satisfacerea necesităților și intereselor membrilor săi în conformitate cu lege și cu propriul statut. Organizațiile cooperatiste de consum și întreprinderile cooperatiste sunt asimilate subiecților sectorului întreprinderilor mici și mijlocii și au la bază principiile internaționale cooperatiste [66].

Actualmente, cooperația de consum își desfășoară activitatea în mod independent, conform unor programe proprii de dezvoltare economică și socială și în conformitate cu legislația în vigoare. Sarcinile principale ale organizației cooperatiste de consum conform legislației sunt:

- a) satisfacerea intereselor și necesităților membrilor cooperatori;
- b) crearea și dezvoltarea infrastructurii, extinderea cooperației de consum;
- c) protecția consumatorului;
- d) exercitarea de influență asupra politicii de consum;
- e) alte sarcini, conform legislației și statutului ei.

Cooperația de consum, atât în practica mondială cât și în Republica Moldova, se manifestă în modul și forma de asociere a oamenilor. În anumite condiții economice și sociale, ea are ca scop satisfacerea cerințelor lor materiale și spirituale. *Cooperația reprezintă astăzi un element definitoriu al societății contemporane, exercitând un rol important în dezvoltarea economică, socială și culturală, în special prin crearea unui cadru corespunzător pentru facilitarea mobilizării umane, financiare și de altă natură.*

Având rădăcini în istoria umanității, la început, aceasta avea un caracter izolat, în anumite grupuri de indivizi, teritorii ori națiuni, iar mai târziu a devenit generalizată la scară națională și chiar mondială. Încă de la începuturile lor cooperativele au reprezentat o alternativă viabilă pentru promovarea intereselor legitime ale segmentelor dezavantajate ale populației. Populația rurală, refugiații, migranții, șomerii, persoanele în vârstă și persoanele cu handicap au găsit în cooperative

mijloacele necesare pentru a-și îmbunătăți propria situație. Rădăcinile cooperăției de consum se pierd în secolele de civilizație umană la multe din popoare. În același timp, menționăm că, în sens modern, cooperăția de consum a apărut în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, în zona apuseană a Europei, cuprinzând treptat state de pe toate continentele.

Activitatea organizațiilor și întreprinderilor din sistemul cooperăției de consum este condiționată de intensificarea impactului unei totalități de factori, printre care un rol primordial revine modificărilor permanente din legislație, concurenței, transformărilor tehnologice, prelucrării computerizate a informației, fluctuației ratei dobânzii și cursului valutar, pe fundalul menținerii continue a inflației. În condițiile în care aceasta a pierdut monopolul deținut în mediul rural, în domeniul comerțului și al altor direcții de activitate, printre care un loc aparte îl dețin achizițiile, managerii se confruntă cu o serie de probleme referitoare la strategia și tactica funcționării; organizarea oportună a activității și eficiența gestiunii resurselor.

În întreaga lume cooperăția a fost generată de cauze istorice, economice și sociale, doctrina cooperatistă reprezentând un ansamblu de idei, principii, valori și soluții prin care se interpretează, apreciază și orientează realitatea economică și socială într-un mod specific. Cooperativele sunt asociații economice private, dar nu de capitaluri, ci de persoane, cu drepturi și datorii egale, indiferent de aportul lor social, unite pe baza liberului consimțământ și a inițiativei particulare, în vederea satisfacerii anumitor nevoi (de producție, de valorificare a produselor muncii, de credit, de consum etc.) în condiții mult mai bune decât ar putea o face în mod izolat.

Caracterul definitoriu al cooperăției rezidă în capacitatea de a efectua un anumit lucru în comun datorită faptului că pentru un individ este mai avantajos a acționa în acest mod decât folosind numai mijloace proprii. În cadrul sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova actualmente activează 101 organizații cooperatiste în cadrul cărora sunt 28 cooperative de consum și 35 întreprinderi cooperatiste.

Totodată, trebuie de remarcat că cooperativele aplică o metodă specială de distribuire a produsului social: fiecăruia în raport cu participarea la obținerea lui, ceea ce are menirea să realizeze o cât mai echilibrată repartitie a veniturilor, profitul obținut se întoarce la cei de unde provine, fiindu-le restituit, atât producătorului, cât și consumatorului, în proporția în care aceștia au colaborat la realizarea lui, în funcție de tipul cooperativei, beneficiul repartizat luând forma primei de consum, producție sau de muncă [46].

Pornind de la activitatea diversificată a întreprinderilor și organizațiilor sistemului cooperăției de consum, care, conform legislației în vigoare pot fi numite entitățile, condiția de menținere a poziției pe piață și dezvoltarea lor, depinde de activele pe care și le procură, sursele de acoperire a acestora și asigurarea echilibrului financiar al întreprinderii.

În contextul celor relatate, vom sublinia faptul că situația financiar-patrimonială la nivelul entităților, reprezintă o anumită stare a capitalului din punct de vedere al existenței, componenței materiale și a rezultatelor obținute, reprezentând o premisă și în același timp o consecință a desfășurării proceselor care formează obiectul de activitate, constituind cadrul financiar al acesteia, fluxurile de numerar pe care le implică și le degajă [34, p.83-89].

În cazul dat ar fi binevenită efectuarea diagnosticului financiar, care este definit în literatura de specialitate drept „studiu metodic a situației și evoluției unei întreprinderi sub aspectul structurii financiare și a rentabilității, plecând de la bilanț, contul de rezultate și alte informații oferite de întreprindere, mai ales din anexe și raportul anual” [62].

Sursa de date pentru analiza financiară o constituie documentele contabile: bilanțul, contul de profit și pierderi și anexele la bilanț, acestea din urmă oferind explicații necesare unei înțelegeri mai bune a bilanțului și contului de profit și pierdere, aducând clarificări privind politicile firmei în materie de investiții, de finanțare, de fiscalitate, de evaluare a patrimoniului.

Într-o abordare generală, pentru afacerile aflate în derulare, diagnosticul financiar cuprinde [28; 29]:

1. Un studiu al bilanțului, (static și dinamic, pe orizontală și pe verticală, fiecare punând în evidență corelații cu semnificații deosebite în aprecierea situației financiare a întreprinderii);
2. Un studiu al contului de rezultat pentru a studia performanțele degajate de întreprindere.
3. Analiza planului financiar pentru afacerile aflate atât la debut (cu rolul de a documenta, justifica și convinge) cât și pentru cele în derulare (în vederea unor noi investiții).

În general fiecare indicator analizat în baza rapoartelor entităților cooperției de consum, se va compara cu minimum trei repere:

- nivelul înregistrat în anii anteriori pentru a se constata evoluția indicatorului în sensul reducerii sau creșterii;
- nivelul înregistrat ca o medie în sectorul de activitate în care acționează întreprinderea analizată;
- nivelul înregistrat de cel mai important concurent din sectorul de activitate respectiv, care se constituie ca „țintă”.

Așa cu am relatat și anterior, bilanțul este documentul contabil de sinteză prin care se prezintă elementele de activ și pasiv la închiderea exercițiului și în alte situații prevăzute de lege, grupate după natură, destinație și lichiditate, respectiv după natura, proveniența și exigibilitate. Elementele de pasiv vizează fondurile de care a beneficiat întreprinderea, cum ar fi: capitalurile proprii ale asociațiilor, provizioanele, datoriile de exploatare, financiare, iar cele de activ, utilizările acestor fonduri, cu titlu durabil și cu titlu provizoriu și ciclic. Activul și pasivul reflectă aceeași realitate văzută sub forma mijloacelor de finanțare și a utilizării acestora la același moment, ceea ce

impune echilibrul permanent între activele și pasivele bilanțului, indiferent de forma de prezentare a acestuia, fie ea tabelară sau în listă.

Urmărirea în dinamică a evoluției patrimoniului și studiul stării financiare a cooperației de consum, cât și al unităților din sistem este efectuată în baza bilanțului consolidat și în baza informației financiare a Uniunii Centrale a Cooperativelor de Consum din Republica Moldova „MOLDCOOP” și uniunilor teritoriale UniversalCoop din or. Anenii Noi, UCOOP din or. Florești, URECOOP din or. Strășeni (vezi Anexa 2, 3, 4).

Astfel, analizând informația despre activitatea entităților cooperatiste și a sistemului întreg și sistematizând-o în anexele 2, 3 și 4 autorul a constatat un șir de tendințe care vor fi explicate pe parcursul prezentului capitol al tezei.

Astfel, volumul vânzărilor prin intermediul unităților comerciale în perioada 2012 - 2015 a înregistrat următoarele realizări. În anul 2012 acest indicator a însumat 733305,9 mii lei sau 101,1% față de perioada similară a anului precedent, concomitent în anul 2013 a fost de 776934,6 mii lei sau la nivel de 105,7% față de anul 2012 și în anul 2014 s-a înregistrat un volum de 796722,3 mii lei la nivel de 108,6 % față de anul 2012 și 102,5% față de anul 2013. În anul 2015 s-a înregistrat un volum de 813670,0 mii lei sau 111,0 % față de anul 2012 sau 104,7 % față de anul 2013 și 102,1% față de anul 2014.

Tabelul 2.1. Comerțul prin unitățile de comerț cu amănuntul (mii lei)

Conținutul	2012	2013	% față 2012	2014	% față 2012	% față 2013	2015	% față 2012	% față 2013	% față 2014
Total	733305,9	776934,3	105,9	796722,3	108,6	102,5	813670,0	111,0	104,7	102,1
Inclusiv: - întreprinderi	52419,8	73172,3	139,6	89462,2	170,7	122,3	105545,1	201,3	144,2	118,0
- Organizații	680886,1	703762,0	103,4	707260,1	103,9	100,5	708124,9	104,0	100,6	100,1
Pondere întreprinderilor%	7,1	9,4	132,4	11,2	157,7	119,1	13,0	183,1	138,3	116,1
Pondere organizațiilor %	92,9	90,6	97,5	88,8	95,6	98,0	87,0	93,6	96,0	98,0
Pondere produselor alimentare	74,0	73,3	99,1	72,6	98,1	99,0	74,0	100,0	101,0	101,9
inclusiv: întreprinderile	73,5	74,8	101,8	72,5	98,6	96,9	77,0	104,8	102,9	106,2
organizațiile cooperatiste	74,1	73,2	98,8	72,6	98,0	99,2	73,6	99,3	100,5	101,4

Sursa: Elaborat de autor în baza detelor statistice ale sistemului cooperației de consum

Un suport semnificativ la majorarea volumului de vânzări cu amănuntul în perioadele respective a înregistrat: în anul 2013 entitățile din Urecoop Strășeni au fost la nivel de 58705,7 mii lei sau 7,6 % față de total și 107,4 % față de anul 2012 (54671,1 mii lei), în anul 2014 - 62157,2 mii lei ori 7,8 % din total și 105,9 % față de a. 2013 și în anul 2015 – 67011,7 mii lei, cu 4854,5 mii lei mai mult decât în anul 2014 sau la nivel de 107,8 % față de anul 2014. Entitățile din Ucoop Florești

în anul 2013 au înregistrat un volum de 57472,9 mii lei sau 7,4 % din total, cu creștere de 2563,1 mii lei sau 104,7 % față de anul 2012, în anul 2014 având un volum de 58432,0 mii lei – 7,3 % di total cu o creștere față de 2013 cu 960,0 mii lei, și în anul 2015 volumul s-a cifrat la 59769,1 mii lei ceea ce e cu 1337,1 mii lei mai mult decât în 2014 sau 102,3 %. Rezultate în creștere a înregistrat și UniversalCoop Anenii Noi.

Ponderea produselor alimentare în totalul de vânzări prin intermediul unităților comerciale a reprezentat în anul 2012 - 74,0%, 2013 - 73,3%, în anul 2014 - 72,6 % și în a.2015 a fost de 74,0 %, deosebiri esențiale al acești indicator între întreprinderile cooperatiste și organizațiile cooperatiste nu au fost înregistrate.

Volumul de desfaceri angro a înregistrat în anul 2012 un volum de 73147,0 mii lei ori la nivel de 94,3% față de anul 2011, în 2013 a fost un volum de 84886,9 mii lei cu 11739,9 mii lei mai mult față de 2012 sau la nivel de 116,0% și în 2014 s-a obținut un volum de 104739,8 mii lei, la nivel de 123,4 % față de anul 2013 și 143,2 % față de anul 2012. În anul 2015 acest indicator a fost de 119441,1 mii lei, sau la nivel de 163,3 % față de 2012, 140,7 % față de 2013 și 114,0 % față de anul 2014. Ponderea majoră în vânzările cu ridicata îi revine întreprinderilor proprii Moldcoop, care au realizat un volum de desfaceri în anul 2012 de 63561,7 mii lei în anul 2013 volumul a fost de 79300,2 mii lei, ceea ce a constituit 124,8% față de anul 2012. În anul 2014 s-a înregistrat un volum de 97731,5 mii lei ori 153,8 % față de anul 2012, 123,2%, față de anul 2013 și în anul 2015 volumul a fost de 108726,0 mii lei sau 171,1 % față de anul 2012, 137,1% față de anul 2013 și 111,2% față de anul 2014. Ponderea desfacerilor angro în totalul de vânzări cu amănuntul a reprezentat 10,0 % în a. 2012, 10,9 % în 2013, 13,1 % în 2014, și 14,7 % în 2015, majorându-se cu 47,0 % în raport cu 2012, 34,9 % față de 2013 și 12,2% față de 2014.

Tabelul 2. 2. Volumul de vânzări angro (mii lei)

Conținutul	2012	2013	% față 2012	2014	% față 2012	% față 2013	2015	% față 2012	%față 2013	% față 2014
Total	73147,0	84886,9	116,0	104739,8	143,2	123,4	119441,1	163,3	140,7	114,0
Inclusiv: Întreprinderi le proprii	63561,7	79300,2	124,8	97731,5	153,8	123,2	108726,0	171,1	137,1	111,2
Organizațiile cooperatiste	9585,3	5586,7	58,3	7008,3	73,1	125,4	10715,1	111,8	191,8	152,9
Ponderea în vânzările cu amănuntul	10,0	10,9	109,0	13,1	131,0	120,2	14,7	147,0	134,9	112,2

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor statistice ale sistemului cooperației de consum

Volumul exportului în anul 2012 a însumat 17384,0 mii lei sau cu o creștere de 4,8 ori față de anul 2011, în 2013 acest indicator a fost de 12094,2 mii lei ori la nivel de 69,6 % față de 2012, în anul 2014 volumul exportului s-a cifrat la 17422,6 mii lei sau la nivel de 144,1 % față de 2013 și

100,2 % față de 2012. În 2015 volumul exportului a înregistrat suma de 17849,7 mii lei sau o creștere de 102,5 % față de 2014, 147,6 % față de 2013 și 102,7 % față de 2012.

Volumul importului în 2012 a alcătuit 6114,9 mii lei, în 2013 acest volum a fost de 5328,8 mii lei sau la nivel de 87,1 % față de anul 2012. În 2014 s-a înregistrat import de 3845,6 mii lei ori la nivel de 62,9 % față de 2012 și 72,2% față de 2013. În 2015 volumul importului a fost de 3756,1 mii lei ori la nivel de 61,4 % față de 2012, 70,5 % față de 2013 și 97,7 % față de 2014.

Tabelul 2.3. Volumul exportului și importului (mii lei)

Conținutul	2012	2013	% față de 2012	2014	% față de 2012	% față de 2013	2015	% față de 2012	% față de 2013	% față de 2014
Volumul export	17384,0	12094,2	69,6	17422,6	100,2	144,1	17849,7	102,7	147,6	102,5
Volumul import	6114,9	5328,8	87,1	3845,6	62,9	72,2	3756,1	61,4	70,5	97,7

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor statistice ale sistemului cooperației de consum

Volumul de achiziții a produselor agricole, materiilor prime zootehnice și de altă natură în 2012 a constituit 76753,2 mii lei ori 96,5%, față de 2011. În anul 2013 acest volum a fost de 77088,4 mii lei sau 100,4%, față de anul 2012, în anul 2014 s-au înregistrat 80058,4 mii lei ori 104,3 % față de 2012 și 103,9 % față de 2013. În 2015 s-au achiziționat produse agricole de 81453,9 mii lei sau la nivel de 106,1 %, față de 2012, 105,7 % față de 2013 și 101,7 % față de 2014. Activitate de proporții la acest capitol au desfășurat în 2012 Moldcoopimex achiziționând produs agricole, materii prime zootehnice și de altă natură la valoare de 12811,1 mii lei (16,7 % din total), entitățile din Urecoop Strășeni - 8546,7 mii lei (11,1%), Universalcoop Anenii Noi - 2505,9 mii lei (3,3 %), Ucoop Florești - 2382,6 mii lei (3,1%), și alții.

În perioada 2013 – 2015 această creștere era preponderentă de entitățile: Prodcoop Chișinău a obținut un volum de 10702,5 mii lei sau 13,1 % din total, Urecoop Strășeni - 9876,4 mii lei ori 12,1 %, Moldcoopimex - 5578,4 mii lei sau 6,8%, Ucoop Florești - 3372,9 mii lei sau 4,1 %, etc.

Tabelul 2.4. Volumul achizițiilor produselor agricole și de altă natură (mii lei)

Conținutul	2012	2013	% față de	2014	% față de	% față de	2015	% față de 201	% față de 2013	% față de 2014
Total	76753,	77088,	100,4	80058,	104,3	103,9	81453,	106	105,7	101,7
Inclusiv: - întreprinderile proprii	26635,9	26108,5	98,0	32475,5	121,9	124,4	32386,2	121,6	124,0	99,7
Organizațiile cooperatiste	50117,3	50979,9	101,7	47582,9	94,9	93,3	49067,7	97,9	96,2	103,1
Pondereea întreprinderilor	34,7	33,9	97,7	40,6	117,0	119,8	39,8	114,7	117,4	98,0
Pondereea organizațiilor (%)	65,3	66,1	101,2	59,4	91,0	89,9	60,2	92,2	91,1	101,3

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor statistice ale sistemului cooperației de consum

Volumul producției industriale, în prețuri curente, în anul 2012 a înregistrat suma de 54740,4 mii lei, în 2013 – 58867,0 mii lei sau la nivel de 107,5 %, în anul 2014 - 60774,5 mii lei, ori la nivel de 103,2 % față de anul 2012 și 111,0 % față de anul 2013. În anul 2015 acest indicator a fost de 64145,7 mii lei ori 109,0 % față de anul 2012, 117,2% față de anul 2013 și 105,5 % față de anul 2014. Un aport semnificativ în creșterea volumului sectorului de producere în perioadele respective l-au avut Urecoop Strășeni - anul 2012 -15510,0 mii lei (28,3 % din total producere), anul 2013 - 17631,4 mii lei, cu o creștere de 2121,4 mii lei sau 113,7 % (30,0%), anul 2014 - 19284,6 mii lei, mai mult decât în anul 2013 cu 1653,2 mii lei sau 109, % (31,7%) și în anul 2015 - 19657,7 mii lei sau 126,7 % față de anul 2012, 111,5 % față de anul 2013 și 101,9 % față de 2014 ori 32,3% din total pe sistem.

Tabelul 2.5. Volumul producției industriale (mii lei)

Conținutul	2012	2013	% față 2012	2014	% față 2012	% față 2013	2015	% față 2012	% față 2013	% față 2014
Total	54740,4	58867,0	107,5	60774,5	111,0	103,2	64145,7	109,0	117,	105,5
Inclusiv: întreprinderi proprii	9709,9	11969,3	123,3	15079,2	155,3	126,0	21009,7	216,4	175,	139,3
Organizațiile cooperatiste	45030,5	46897,7	104,1	45695,3	101,5	97,4	43136,0	95,8	92,0	94,4
Ponderea întreprinderilor(%)	17,7	20,3	114,7	24,8	140,1	122,2	32,8	185,3	161,	132,3
Ponderea organizațiilor (%)	82,3	79,7	96,8	75,2	91,4	94,4	67,2	81,7	84,3	89,4
Producerea pâinii (tone)	5597,3	5462,8	97,6	5154,8	92,1	94,4	4385,7	78,4	80,3	85,1
Producția de cofetărie (tone)	179,0	204,8	114,4	224,2	125,3	109,5	204,6	114,3	99,9	91,2
Producerea mezelurilor (tone)	23,1	11,7	50,6	15,4	66,7	131,6	17,3	74,9	147,	112,3

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor statistice ale sistemului cooperației de consum

Universalcoop din Anenii Noi a activat, înregistrând volume în descreștere: în anul 2012 - 3747, mii lei, în 2013 - 3408,0 mii lei mai puțin cu 339,0 mii lei față de 2012, în 2014 - 2552,0 mii lei cu 856,0 mii lei mai puțin decât în anul 2013 și anul 2015 - 2366,0 mii lei, cu 186,0 mii lei inferior față de anul 2014.

Pentru desfășurarea activității economico-financiare, întreprinderea își formează patrimoniul, care reprezintă totalitatea resurselor economice controlate de agentul economic. În rapoartele financiare pentru reflectarea acestui patrimoniu aflat la dispoziția întreprinderii, se aplică noțiunea de active [141]. Patrimoniul net reprezintă un indicator de dimensiune a potențialului economico-financiar al întreprinderii cu deosebită semnificație. Prin el se reflectă, pe de o parte, masa mijloacelor economice ca materializare a capitalului propriu ca sursă financiară și, deci, o dimensiune a unui factor esențial al producției, iar pe de altă parte, capacitatea întreprinderii de a onora obligațiile de natură financiară [104].

În teoria și practica financiar-contabilă se face distincție între patrimoniul net stabilit pe baza bilanțului la încheierea exercițiului și activul net contabil, respectiv activul net contabil corectat, utilizat în determinarea valorii economice a întreprinderii. În vederea aprecierii situației

patrimoniale se studiază mărimea și evoluția resurselor economice, reflectate în activul Bilanțului contabil. La această etapă inițială de analiză pot fi calculate atât abaterile absolute, cât și indicii relativi, adică ritmul de creștere a activelor disponibile față de perioada precedentă.

Aprecierea informației obținute în urma calculelor se efectuează pornind de la următoarele considerente. În mod normal, în urma desfășurării reușite a activității economico-financiare crește mărimea activelor, controlate de întreprindere. Acest fapt reflectă lărgirea activității de întreprinzător și majorarea potențialului economico-financiar, precum și reînnoirea și dezvoltarea parcului de utilaje, mărimea stocurilor de mărfuri și materiale, efectuarea investițiilor financiare etc. [127, p. 369].

Creșterea activelor disponibile poate fi obținută pe diferite căi: efectuarea aporturilor suplimentare în capitalul statutar din partea proprietarilor, fondatorilor sau coasociaților, procurarea și crearea activelor pe seama profitului obținut și reinvestirea profitului, împrumutarea patrimoniului, adică procurarea și crearea activelor din contul creditelor și împrumuturilor, arenda activelor etc. Majorarea valorii totale a activelor controlate de întreprindere poate surveni, de asemenea, ca rezultat al proceselor inflaționiste existente în economia națională, sau al reevaluării activelor. Predominarea anumitor canale de majorare a patrimoniului reflectă strategia de dezvoltare acceptată de proprietarii și conducerea întreprinderii [118; 119].

Diminuarea patrimoniului disponibil semnaleză existența tendințelor negative în activitatea întreprinderii: restrângerea activității din lipsa comenzilor și din alte motive, acumularea pierderilor, rambursarea surselor împrumutate atrase peste limita de siguranță [121].

În aceste condiții, ieșirea activelor disponibile de sub controlul întreprinderii poate îmbrăca diferite forme: vânzarea activelor care nu se folosesc în activitatea de întreprinzător, transferarea activelor pentru stingerea datoriilor, repartizarea între proprietarii întreprinderii și altele. În orice caz, reducerea potențialului economico-financiar al întreprinderii semnifică incapacitatea de a continua activitatea de întreprinzător la același nivel.

Estimând starea financiară a sistemului cooperației de consum, apreciem capacitatea de concurență a cooperației de consum, potențialul ei în parteneriatul de afaceri, gradul de asigurare cu resurse financiare necesare pentru funcționarea normală și utilizarea lor eficientă, relațiile financiare cu partenerii, lichiditatea și stabilitatea entităților sistemului cooperatist [131].

Pentru aprecierea situației patrimoniale este rațională, de asemenea, examinarea evoluției activelor disponibile în concordanță cu dinamica volumului activității entității. În acest scop se folosește așa o metodă de examinare a informației din Rapoartele financiare ca *analiza pe orizontală*. Această metodă presupune compararea indicatorilor relativi de modificare a activelor și volumului activității agentului economic [132, p.406-407; 135, p. 98].

Este de menționat că pentru evaluarea volumului activității întreprinderii pot fi aplicate venituri din vânzări sau venituri totale (din toate tipurile de activități), care se determină ca suma următoarelor părți componente: venituri din vânzări, alte venituri operaționale, venituri din activitatea de investiții, venituri din activitatea financiară, venituri excepționale.

Compararea evoluției activelor disponibile în concordanță cu dinamica veniturilor permite aprecierea eficienței folosirii patrimoniului existent. Se apreciază pozitiv situația în care ritmul creșterii veniturilor depășește indicatorul similar al modificării activelor. În asemenea condiții devine evidentă gestiunea reușită a patrimoniului din partea managerilor entității.

În cadrul analizei structurale a activelor întreprinderii se examinează corelațiile existente între diferite elemente patrimoniale reflectate în activul Bilanțului contabil. Pentru studierea structurii patrimoniului întreprinderii, pe larg se folosește metoda de examinare a informației din Raportul financiar ca *analiză verticală*. Această metodă cuprinde calcularea ponderii fiecărui element component în totalul activelor. În acest caz, în calitate de criteriu de grupare a activelor servește de obicei, conținutul economic al componentelor patrimoniului reflectate pe posturile din activ al Bilanțului contabil [137, p. 62-63].

Ratele de structură ale activului sunt influențate de o serie de factori grupați în 2 mari categorii [110; 111]:

- a) factori tehnici;
- b) factori economici și juridici.

Așa cum am stipulat și în capitolul anterior, principalele rate ale structurii activului sunt: rata activelor imobilizate; rata imobilizărilor necorporale; rata imobilizărilor corporale; rata imobilizărilor financiare; rata activelor circulante; rata stocurilor; rata creanțelor și rata disponibilităților. Astfel, în continuare vom analiza patrimoniul întreprinderilor sistemului cooperației de consum prin prisma acestor indicatori și o vom începe cu studierea influenței factorilor. Rezultatele obținute vor fi prezentate în tabelul 2. 6.

Pe parcursul anilor de activitate a fost modificată structura activelor sistemului cooperației de consum prin diminuarea ponderii activelor imobilizate în activul bilanțului cu 3,56 puncte procentuale în anul 2015 față de anul 2010 și majorarea ponderii activelor circulante până la 31,37 la sută în anul 2015.

Deci, cum am relatat și anterior, ratele de structură ale surselor de finanțare ale întreprinderii analizează importanța relativă și evoluția în timp a diverselor surse de finanțare pe care firma le utilizează. În acest context, vom completa că rata stabilității financiare depinde de capitalul permanent ce reflectă toate sursele de finanțare pe termen lung, indiferent de sursa acestora. Acest indicator evidențiază importanța relativă a surselor de finanțare pe termen lung și de aceea trebuie corelat cu activele totale ale întreprinderii pe termen lung.

Tabelul 2. 6. Structura activelor sistemului cooperației de consum în perioada a. 2010-2015

Anii Indicatori (%)	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.Active imobilizate	72,19	71,02	71,06	70,62	69,32	68,63
Active nemateriale	0,07	0,07	0,07	0,17	0,17	0,22
Activele materiale pe termen lung	70,12	68,68	69,85	69,20	68,10	64,84
Activele financiare pe termen lung	2,00	2,27	1,14	1,25	1,05	3,56
Alte active imobilizate	0,003	0,002	0,002	0,001	0,001	0,009
2.Active circulante	27,81	28,98	28,94	29,38	30,68	31,37
Stocuri de mărfuri și materiale	17,62	18,17	17,43	18,52	19,09	19,61
Creanțe pe termen scurt	6,28	6,75	6,28	5,89	6,07	6,02
Investiții pe termen scurt	1,97	1,65	2,64	2,63	3,15	3,00
Mijloace bănești	1,74	2,18	2,41	2,14	2,01	2,49
Alte active pe termen scurt	0,20	0,25	0,18	0,20	0,36	0,24
Total Activ	100	100	100	100	100	100

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor din rapoartele financiare

Pe de altă parte, rata autonomiei globale pune în evidență dacă întreprinderea are datorii și cât reprezintă din activul total capitalul propriu. Vom sublinia că un nivel mai mare sau egal cu 33% al acestei rate reprezintă o situație de normalitate. În altă ordine de idei, rata datoriilor pe termen scurt măsoară ponderea datoriilor exigibile pe termen sub un an în totalul activelor și trebuie corelat cu rata activelor circulante, pe când rata datoriilor totale pune în evidență importanța relativă a datoriilor în activul total al întreprinderii. Acest indicator este influențat atât de specificul activității, cât și de structura de finanțare a întreprinderii.

Analizând indicatorii gradului de îndatorare, a stabilității și autonomiei financiare în cadrul sistemului cooperației de consum determinați în baza datelor statistice și rapoartelor financiare ale sistemului cooperației de consum și inclusiv a entităților analizate UniversalCoop Anenii Noi, Ucoop Florești și Urecoop Strășeni, observăm situația că practic, se menține la același nivel pe parcursul perioadei date majoritatea indicatorilor.

Indicatorul rata de îndatorare globală s-a modificat semnificativ în cadrul Urecoop Strășeni de la 43,32 puncte procentuale înregistrate în anul 2010 până la 15,6 puncte procentuale înregistrate în anul 2015.

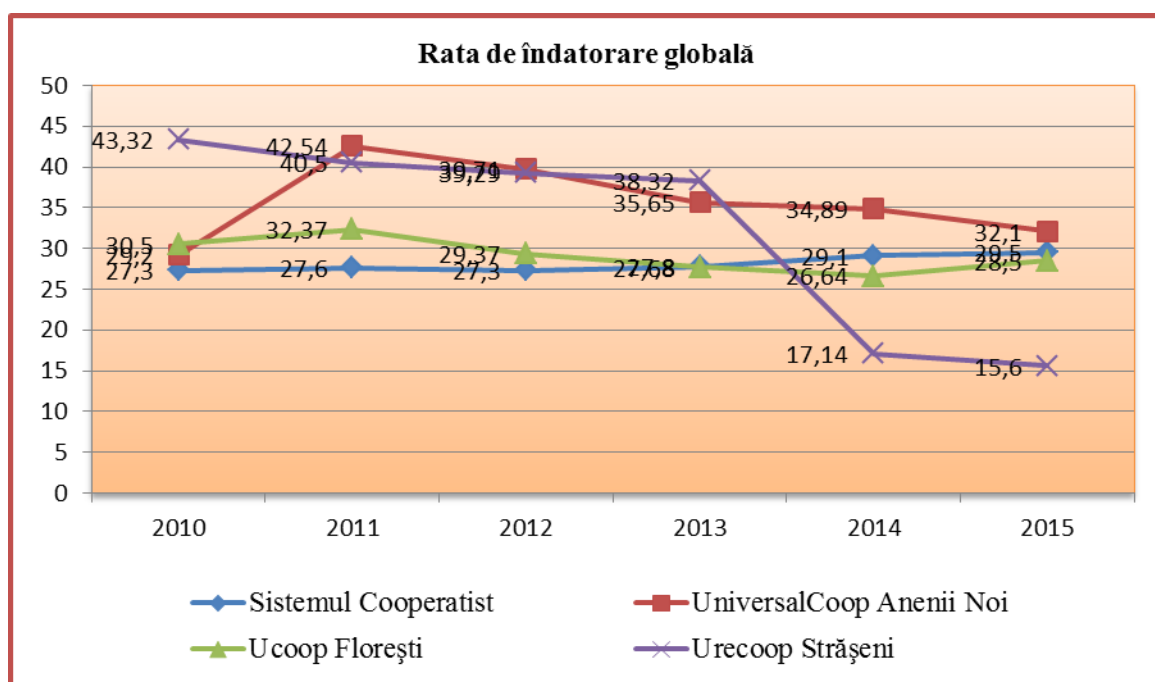

Fig. 2. 1. Rata de îndatorare globală

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor din rapoartele financiare

Cu referire la analiza ratelor de structură ale pasivului, aceasta are drept unul din obiectivele sale de bază evaluarea surselor de formare a mijloacelor valorice în dependență de factorul timp. Aici, trebuie să spunem că ratele care descriu structura pasivului ilustrează clar componenta resurselor disponibile în cadrul entității economice și pot argumenta politica de finanțare bazată pe resursele de care poate beneficia entitatea în condiții favorabile. Acești indicatori facilitează aprecierea autonomiei financiare și, deci, putem identifica pentru entitățile cercetate, ratele descrise anterior.

Astfel, indicatorul *rata stabilității financiare* denotă contribuția surselor aflate la dispoziția entității economice pe o perioadă mai mare de 1 an la acoperirea mijloacelor acestea (vezi figura 2.2.).

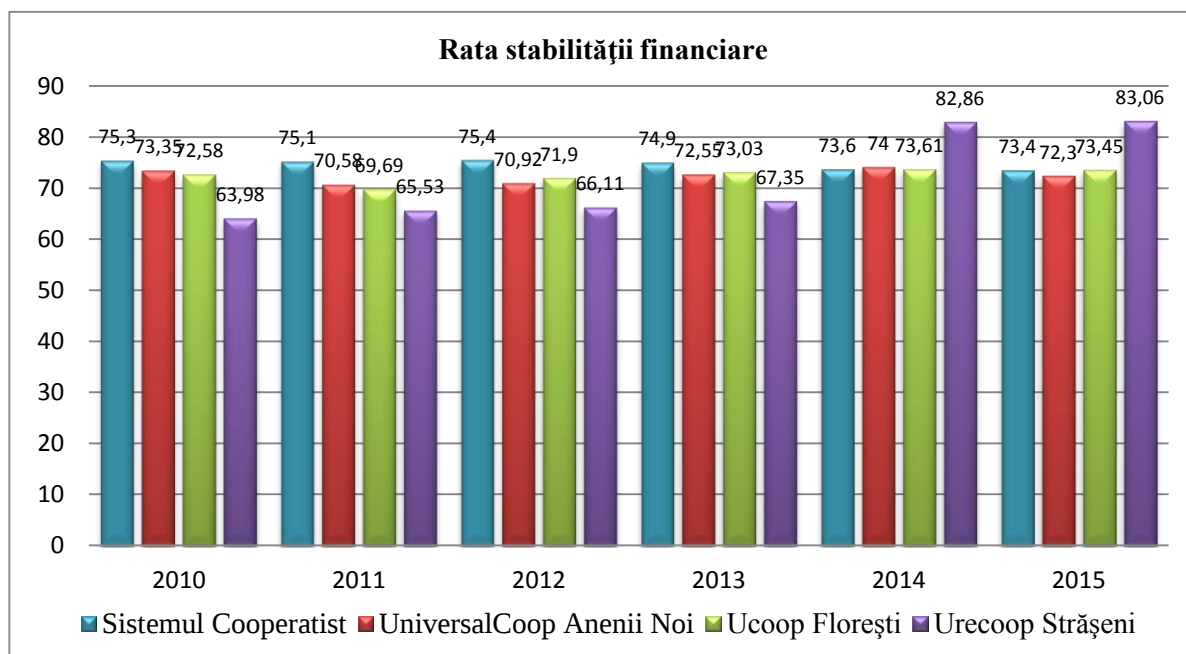

Figura 2.2. Rata stabilității financiare

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor cooperației de consum

În continuare, autorul a calculat indicatorul *rata autonomiei financiare globale* care, în cazul nostru ne arată valoarea contributivă a surselor proprii ale entității la procesul de finanțare a mijloacelor entității economice. Trebuie de remarcat faptul că indicatorul dat poate fi influențat atât de politica financiară a entității, cât și de gradul de eficiență a activității sale materializată în profit. În cazul când rata autonomiei financiare globale este mai mare sau egală cu $1/3$, se consideră a fi satisfăcătoare și putem afirma prezența unui careva echilibrul financiar. În acest context, constatăm că una din caracteristicile autonomiei financiare a entității este activitatea de repartizare a surselor de finanțare, precum și prezența altor elemente de pasiv (vezi figura 2.3.).

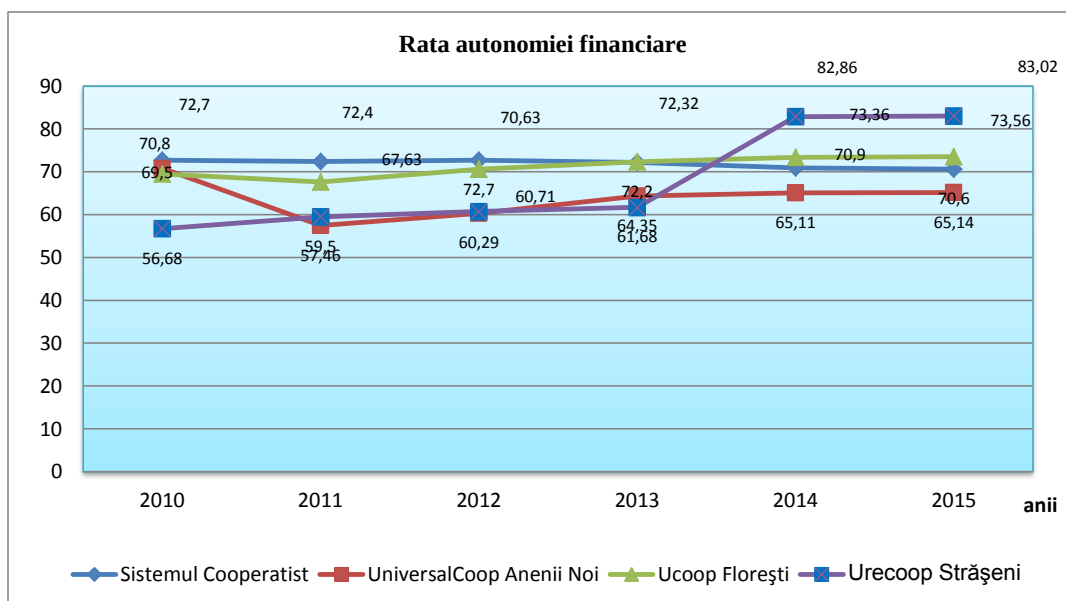

Figura 2.3. Rata autonomiei financiare

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor cooperației de consum

Ulterior, este posibil ca să determinăm *rata autonomiei financiare la termen* (cu durată mai mare de un an) care ne arată ponderea fondurilor proprii în totalul resurselor entității. În scopul obținerii autonomiei financiare, este necesar ca capitalul propriu să includă cel puțin jumătate din cel permanent, iar acest indicator va fi egal sau mai mare decât 0,5. Subliniem că rata autonomiei financiare la termen ne arată gradul de independență financiară a întreprinderii, asigurată atunci când capitalul propriu este egal sau mai mare decât obligațiile la termen, iar acest indicator va fi egal sau mai mare decât 1.

Trebuie de remarcat faptul că dacă rata de îndatorare globală este mai mică decât 1, atunci autonomia financiară este mai ridicată și astfel este posibil să scadă gradul de îndatorare. Ulterior este posibil de a calcula gradul de îndatorare la termen conform formulei:

$$R_{\pi 1} = \frac{\text{Datorii pe termen mediu și lung}}{\text{Capital permanent}} \times 100 \quad (2.1.)$$

$$R_{\pi 2} = \frac{\text{Datorii pe termen mediu și lung}}{\text{Capital propriu}} \times 100 \quad (2.2.)$$

Ultima modalitate de calcul este destul de relevantă fiindcă indică asupra influenței îndatorării asupra rentabilității capitalurilor proprii. Literatura de specialitate descrie aceasta ca *efectul de levier*. De asemenea, ținem să subliniem că literatura de specialitate mai definește încă

câțiva indicatori, care fiind calculați, pot contribui la definirea tabloului descrierii mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperației de consum [85].

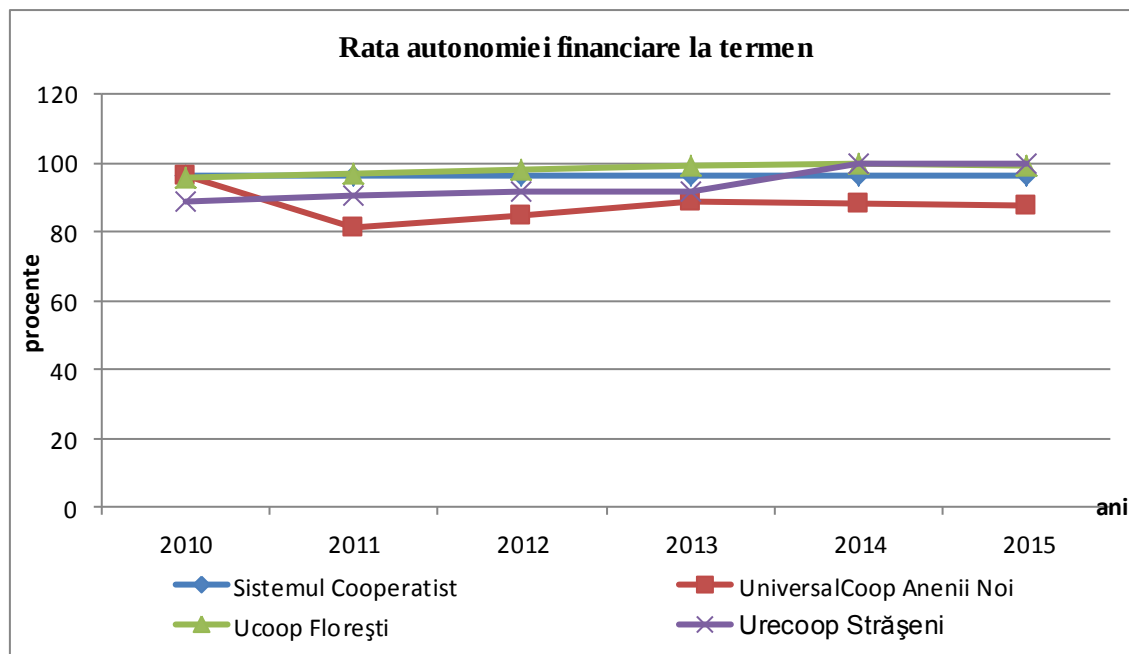

Figura 2.4. Rata autonomiei financiare la termen

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor cooperației de consum

Astfel, pentru eficientizarea situației financiare în cadrul entităților analizate, este necesar de identificat factorii care au o influență negativă asupra acesteia. Pornind de la analiza patrimoniului firmei, observăm că din punct de vedere al ratelor de structură a activului care reflectă utilizarea, termenele și gradul de lichiditate al elementelor patrimoniale se poate spune că entitățile sistemului cooperației de consum prezintă o structură echilibrată a activelor imobilizate cu efecte benefice, structură ce se află în creștere pe anumite perioade.

Această creștere poate fi riscantă doar în cazul în care entitatea pune accent pe finanțarea pe termen scurt a activelor. Deci, o modalitate de eficientizare este apelarea la sursele de finanțare pe termen lung, doar în cazul când activele imobilizate vor depăși situația stabilă de activitate a întreprinderii. În ceea ce privește structura activelor circulante, se observă o pondere mare a creanțelor în totalul activului. Ponderea însemnată a creanțelor impune o gestiune judicioasă a clienților, astfel să fie posibilă nu doar recuperarea datoriilor, dar încasarea la timp a acestora. Pentru a optimiza această situație este necesar de efectuat corect gestiunea clienților entității, pentru ca aceștia să-și achite datoriile în modul stabilit și la timp. Volumul stocurilor înregistrează valori acceptabile pe toată perioada analizată, însă acestea sunt în creștere fapt care semnifică că entitățile analizate pot trece printr-o situație nefavorabilă, metodă de optimizare a acestei situații fiind

menținerea cât mai eficientă a stocurilor pentru ca acestea să nu crească cu o pondere ridicată în totalul activelor.

Analizând structura financiară din punct de vedere al ratelor de structură a pasivului care reflectă formarea surselor și termenele de exigibilitate a resurselor financiare, observăm că entitățile respective prezintă un grad acceptabil de stabilitate și autonomie financiară pentru anii de analiză. Astfel, concluzionăm că continuarea politicii care asigură sporirea surselor de finanțare pentru noi investiții poate să asigure modernizarea, creșterea calității serviciilor cu efecte asupra bunăstării entităților, aceasta neavând nevoie de optimizarea structurii pasivului.

2.2 Analiza echilibrului financiar al activității entităților cooperației de consum

Noțiunea de echilibru semnifică o stare de armonie între elementele unui sistem iar în domeniul financiar aceasta înseamnă armonizarea resurselor cu nevoile. Bilantul este principalul instrument de reflectare a echilibrului financiar, de evidențiere materială a modului de echilibrare al capitalurilor proprii și împrumutate.

Echilibrul financiar al bilanțului contabil presupune un echilibru între cele două componente ale sistemului: nevoi și resurse. Pentru a se asigura o stare de echilibru perfect, ar trebui ca activele și pasivele să fie perfect corelate din punct de vedere al „maturității” [104].

Metodele analizei financiare se manifestă ca un instrument real folosit pentru gestionarea întreprinderii, care permit managerilor să pătrundă în sensul fenomenelor cercetate, să formuleze cele mai juste concluzii care rezultă din această cercetare și care să fie valorificate pentru elaborarea diferitor alternative strategice [98; 128].

În teoria și practica economică întâlnim mai multe metode de evaluare și care se pot grupa astfel [13; 18; 115]:

- metode de evaluare patrimonială – sunt statice, nu produc fluxuri corespunzător valorii lor de schimb. Pentru a putea compara o valoare patrimonială cu una de randament, prima trebuie divizată în patrimoniu utilizat și patrimoniu neutilizat. Aceste metode se folosesc în una din situațiile: clientul este vânzătorul sau cumpărătorul, incertitudinile asupra evoluției viitoare sunt mari, întreprindere evaluată este relativ mică;

- metode de evaluare pe bază de randament se orientează și vizează viitorul întreprinderii. Dacă apar schimbări semnificative ale activității (infuzie de capital, modernizări) acestea nu pot fi luate cu exactitate în calcul. În aceste cazuri se recomandă folosirea metodelor patrimoniale;

- metode de evaluare bazate pe fluxul de disponibilități bănești se recomandă a fi folosite pentru întreprinderile ce au un grad mare de capitalizare, unde uzura este mare datorită capitalului imobilizat și a politicilor de amortizare etc.

Pornind de la principiul că valoarea întreprinderii este dată de suma valorilor elementelor sale componente luate separat, rezultă că evaluarea, în optica patrimonială, privește întreprinderea ca fiind dezmembrată. Pentru a cunoaște componența patrimoniului întreprinderii se apelează la datele contabilității. În așa fel în scopul analizei indicatorilor financiari, ei pot fi grupați în următoarele grupe: indicii de lichiditate; de gestiune a activelor și datoriilor; de profitabilitate, rentabilitate; valorii de piață a întreprinderii și indicii creșterii întreprinderii [107].

În prezent, în condițiile intensificării mediului concurențial și adaptării întreprinderilor la acestea, trebuie folosit un sistem de indicatori specific fiecărui sector de activitate, care să determine promovarea ideilor novatoare cu efecte pozitive asupra activității întreprinderii.

Componentă esențială pentru dinamica vieții economice, întreprinderea are o structură de producție proprie și caracteristici specifice, care o individualizează și o particularizează. Ea produce bunuri și servicii proiectate, fabricate și vândute de ea însăși, în condițiile specificate, fapt ce conferă fiecărei întreprinderi, caracterul de unicitate în evoluție. Stabilitatea întreprinderii este relevantă, căci ea este identificabilă într-un context social-economic dinamic, la care trebuie să se adapteze în permanență [20].

Indicatorii absoluți ai echilibrului financiar sunt: fondul de rulment și necesarul de fond de rulment. Fondul de rulment reprezintă acea parte a capitalului permanent destinată și utilizată pentru finanțarea activității curente de exploatare. Practic, când sursele permanente sunt mai mari decât necesitățile permanente de alocare a fondurilor bănești, întreprinderea dispune de un fond de rulment. Acest excedent de resurse permanente degajat de ciclul de finanțare al imobilizărilor poate fi utilizat sau „rulat” pentru reînnoirea activelor circulante [4].

Fondul de rulment apare astfel ca o marjă de securitate financiară care permite întreprinderii, să facă față, fără dificultate, riscurilor diverse pe termen scurt. Această marjă de securitate financiară garantează solvabilitatea întreprinderii permițând acesteia, în caz de probleme comerciale sau la nivelul ciclului financiar al exploatării, conservarea unei anumite autonomii, respectiv a unei independențe financiare față de creanțierii săi.

Din datele prezentate se observă că fondul de rulment cu valoare negativă a fost înregistrat doar la UniversalCoop Anenii Noi, ceea ce explică prin majorarea valorii activelor imobilizate (vezi figura 2.5.).

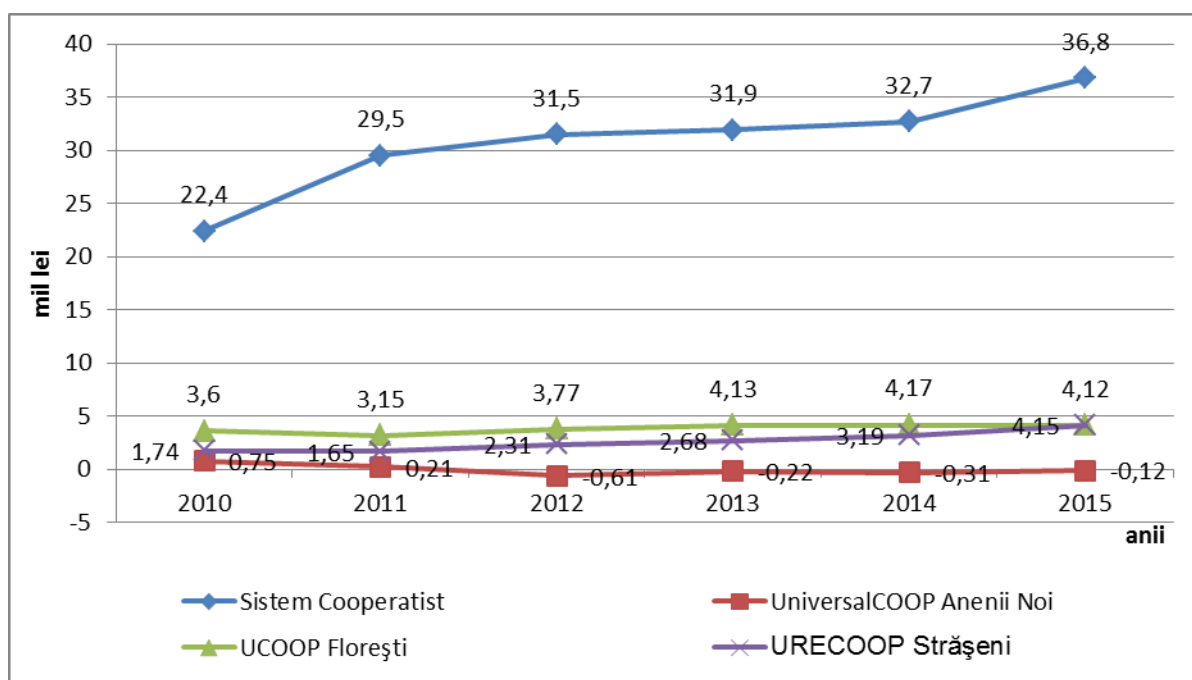

Fig 2.5. Dinamica fondului de rulment, mil lei

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor cooperației de consum

Dacă indicatorul dat în anul 2010 era pozitiv și a constituit 0,75 mil lei, atunci în anul 2012 valoarea acestui indicator era la nivel de – 0,65. În anul 2015 acest indicator era la nivel de – 0,12. La alte întreprinderi și pe sistemul cooperației de consum în întregime, acest indicator este în creștere.

Pornind de la un anumit echilibru care trebuie să existe între nevoile temporare și resursele temporare, bilanțul patrimonial pune în evidență un alt indicator de echilibru financiar denumit nevoia de fond de rulment (NFR), ca indicator privind necesarul de finanțare a activului circulant (vezi figura 2.6.).

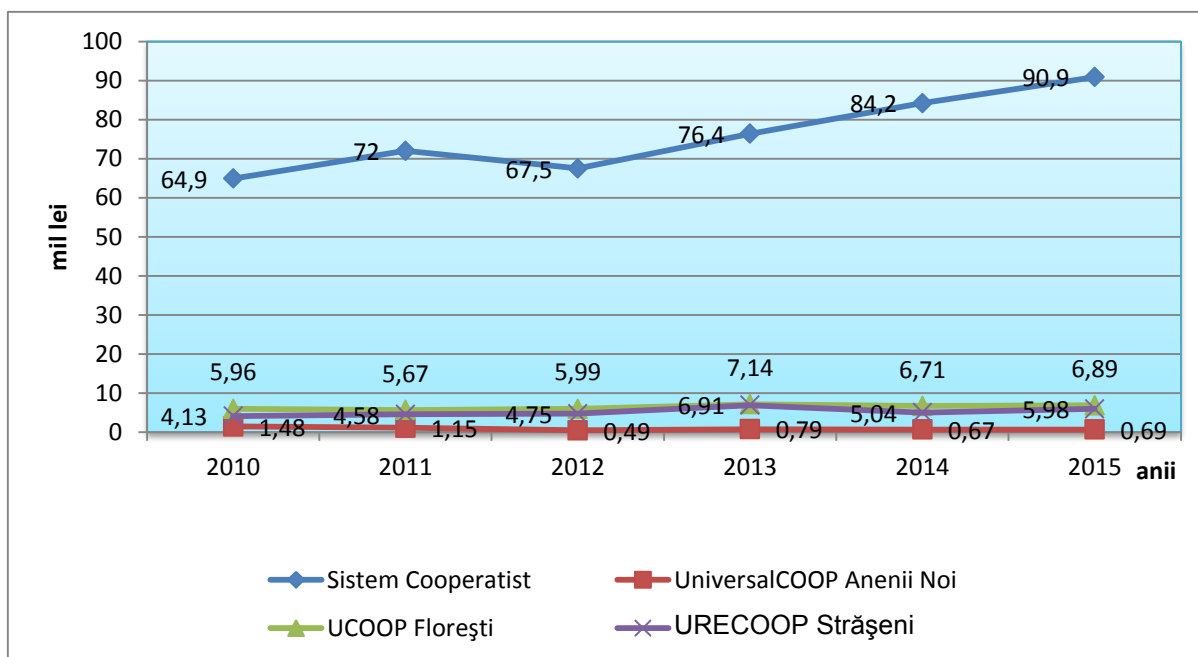

Fig 2.6. Dinamica necesarului fondului de rulment, mil lei

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor cooperației de consum

Așa cum am relatat și anterior, acest indicator arată mărimea activelor curente ce trebuie finanțate din fondul de rulment, permițând urmărirea echilibrului curent prin compararea necesarului de finanțare a ciclului de exploatare cu datoriile aferente exploatării, fără credite de trezorerie, fiind legat de decalajul între încasări și plăți. Cu alte cuvinte, necesarul de fond de rulment exprimă un decalaj între fluxuri și se determină ca diferență între utilizări și resurse, diferență ce corespunde acelei părți necesare pentru ciclul de exploatare care nu a fost finanțată de resursele generate de acest ciclu și trebuie acoperită de finanțări complementare - fond de rulment sau credite bancare pe termen scurt [20].

Dacă nevoia de fond de rulment este pozitivă, semnificația este că există un surplus de nevoi temporare în raport cu resursele temporare posibile de mobilizat. Valoarea pozitivă a NFR reprezintă o situație normală în activitatea unei întreprinderi dacă provine din expansiunea activității, consecință a unei politici active de investiții (ce determină prin creșterea volumului de activitate valori mari ale stocurilor și creanțelor, dar cu o rotație rapidă). În caz contrar, nevoia de fond de rulment poate evidenția un decalaj nefavorabil între lichiditatea stocurilor și creanțelor, pe de o parte, și exigibilitatea datoriilor de exploatare, pe de altă parte, respectiv încetinirea încasărilor și urgentarea plăților [42, p. 65-67].

Valoarea sa negativă a acestui indicator evidențiază surplusul resurselor temporare în raport cu nevoile corespunzătoare de capitaluri circulante, sau necesități temporare mai mici decât sursele temporare posibile de mobilizat. Asemenea situație poate fi apreciată favorabil, dacă este

rezultatul accelerării rotației activelor circulante și al angajării, concomitent, de datorii în condiții avantajoase pentru întreprindere, adică s-au urgentat încasările și s-au relaxat plățile. Acesta este un caz frecvent întâlnit la întreprinderile cu activitate comercială, datorită creditelor - furnizor mult mai mari decât creditele – client. În caz contrar, nevoia de fond de rulment negativă evidențiază o situație nefavorabilă, datorată unor întreruperi temporare în aprovizionarea și reînnoirea stocurilor sau în activitatea de producție ori a unor situații de nerespectare a termenelor de stingere a datoriilor pe termen scurt [59, p. 238-242].

Necesarul de fond de rulment reprezintă activele circulante care trebuie finanțate din fondul de rulment. Dacă fondul de rulment este superior necesarului de fond de rulment, atunci excedentul de finanțare se regăsește sub forma trezoreriei nete care îmbracă forma disponibilităților bănești în conturile bancare și în casă. Totodată, putem să menționăm, că pentru asigurarea echilibrului financiar fondul de rulment trebuie să fie menținut la nivelul mediei fluctuațiilor necesarului de fond de rulment, aceasta fiind mărimea minimă necesară a fondului de rulment. Fondul de rulment optim este acela care menține echilibrul financiar al întreprinderii la cel mai scăzut cost al procurării capitalurilor [83, p. 486-490].

Dacă necesarul de fond de rulment este asimilat activității de exploatare, trezoreria netă este legată de activitatea financiară pe termen scurt. Întreprinderea solicită de la bănci și alte investiții financiare, resurse pentru finanțare pe termen scurt, iar când are surplus de lichidități poate efectua plasamente financiare utilizând resursele de trezorerie [75; 90].

Trezoreria netă permite să se aprecieze dacă activitatea desfășurată este echilibrată și eficientă atât pe termen lung, cât și pe termen scurt. Dacă acest indicator este mai mare decât zero, înseamnă că exercițiul financiar s-a încheiat cu un excedent de lichidități reprezentat de profitul net al întreprinderii. Dacă trezoreria netă este mai mică decât zero, înseamnă ca exercitiul financiar s-a încheiat cu un dezechilibru financiar. Deficitul de trezorerie poate fi acoperit prin contractarea de credite în condiții avantajoase de dobândă, prin negocierea mai multor surse de capital [79].

Decalajele dintre încasarile creantelor și platile datoriilor scadente influențează trezoreria netă. În acest caz o întreprindere rentabilă nu are neapărat o trezorerie pozitivă, aceasta depinzând de variațiile necesitatilor de finanțare și variațiile termenelor de scadență a încasarilor și platilor [75; 86].

În cazul sistemului cooperației de consum și entităților cooperatiste indicatorul nevoia de fond de rulment este pozitivă, ceea ce semnifică că există un surplus de nevoi temporare în raport cu resursele temporare posibile de mobilizat [137, p. 62-63].

Astfel, observăm că în cadrul entităților analizate și pe sistem cooperatist în general indicatorul dat, necesarul fondului de rulment, are valori pozitive și este în creștere pe parcursul perioadei analizate. În cadrul sistemului cooperației de consum indicatorul analizat a crescut de la

64,9 mil lei în anul 2010 la 90,9 mil lei înregistrați în anul 2015. La nivelul Uniunilor raionale necesarul fondului de rulment avea un trend de creștere, cu excepție de UniversalCOOP Anenii Noi, unde indicatorul dat era în descreștere. Dacă în anul 2010 indicatorul dat era la nivel de 1,48 mil lei anumiți în anul 2015 a atins nivelul de 0,69 mil lei.

Unii cercetători susțin că orice întreprindere este supusa unor riscuri financiare, dar cel mai important este riscul de faliment generat de insolvabilitate și de aceea menținerea solvabilității asigură supraviețuirea întreprinderii. Solvabilitatea reprezintă capacitatea întreprinderii de a-și onora obligațiile sale de plată pe o anumită perioadă de timp și de a-și asigura astfel echilibrul financiar [141, p. 118-119].

Starea de insolvabilitate poate avea repercusiuni asupra modului de funcționare al întreprinderii cum ar fi: pierderea unei părți a patrimoniului de către debitorul falimentar, lichidarea și dispariția entității. Capacitatea de plată este reprezentată de solvabilitatea imediată și reprezintă mijloacele bănești disponibile la un moment dat sau pe o perioadă scurtă de timp, de regulă până la 30 zile pentru achitarea datoriilor exigibile pe aceeași perioadă. Solvabilitatea, respectiv capacitatea de plată sunt elemente ale lichidității prin care se evidențiază proprietatea pe care o are partea materială a capitalului de a se transforma în bani [18, p. 182].

Astfel, în baza cercetărilor efectuate, putem concluziona că *indicatorii principali ai capacității de plată și stabilității financiare servesc indicatorii lichidității, exprimați prin lichiditatea absolută, lichiditatea generală și lichiditatea intermediară. Lichiditatea măsoară aptitudinea întreprinderii de a față obligațiilor pe termen scurt și reflectă capacitatea de a transforma rapid activele circulante în disponibilități (bani) fiind strâns legată de modul în care conducerea gestionează capitalul de lucru. Lichiditatea se referă la proprietatea elementelor patrimoniale de a se transforma în bani, aceasta putând fi și un criteriu de grupare a posturilor în bilanț.*

Lichiditatea absolută apreciază măsura în care creditele bancare pe termen scurt pot fi acoperite pe seama disponibilităților bănești din casierie și conturi bancare. Pentru a obține o informație în dinamică cu privire la lichiditate se impune calcularea acesteia pe baza mai multor bilanțuri succesive, creându-se astfel posibilitatea exprimării unei tendințe.

Datorită interdependenței dintre lichiditate și solvabilitate pentru diagnosticarea activității întreprinderii se utilizează următoarele rate [80; 81; 86]:

a) Rata lichidității generale evidențiază gradul de acoperire a datoriilor pe termen scurt de către activele circulante.

$$R_{sg} = \frac{\text{Active circulante}}{\text{Datorii pe termen scurt}} \quad (2.3.)$$

R_{SG} se poate încadra între următoarele valori:

$R_{SG} > 1,8$ - situație bună și indică existența unor active circulante mai mari decât datoriile pe termen scurt, ceea ce înseamnă că o parte a capitalului permanent este utilizat pentru finanțarea activității de exploatare;

$1,2 < R_{SG} < 1,8$ - situație satisfăcătoare;

$R_{SG} < 1,2$ - situație nesatisfăcătoare, dar nu prezintă pericol dacă gradul de lichiditate al activelor circulante este mai mare decât cel de exigibilitate al datoriilor pe termen scurt. Aceasta înseamnă că stocurile se reduc treptat pentru achitarea datoriilor pe termen scurt fără a stânjeni continuitatea producției, iar datoriile se reînnoiesc constant.

Rata solvabilității generale este cunoscută sub numele de rata a fondului de rulment și arată modul în care capitalul permanent permite finanțarea imobilizărilor și o parte a activelor circulante.

$$R_{SG} = \frac{\text{Active circulante}}{\text{Datorii pe termen scurt}} \quad (2.4.)$$

Această rată ia valori diferite în funcție de natura sectorului de activitate, structura activelor circulante, viteza de rotație, durata ciclului de fabricație.

b) Rata lichidității (solvabilitatii) reduse arată în ce proporție datoriile curente pot fi acoperite pe seama activelor realizabile (creanțe) și acelor disponibile (disponibilități).

$$R_{SR} = \frac{\text{Active circulante}}{\text{Datorii pe termen scurt}} = \frac{\text{Creante} + \text{Disponibil itati}}{\text{Datorii pe termen scurt}} \quad (2.5.)$$

Această rată depinde de numărul de clienți, ponderea lor în totalul creanțelor, de disponibilitățile existente în casă și în conturile bancare. Stocurile sunt excluse deoarece sunt cele mai incerte din punct de vedere al lichidării și al valorii lor și de aceea ele trebuie lichidate prin valorificarea imediată prin contracte directe cu beneficiarii.

R_{SR} poate lua următoarele valori:

$R_{SR} > 1$ - situație bună;

$0,65 < R_{SR} < 1$ - situație satisfăcătoare;

$R_{SR} < 0,65$ - situație nesatisfăcătoare.

c) Rata solvabilității (lichidității) imediate reflectă în proporție disponibilitățile care participă la acoperirea datoriilor curente.

$$R_{SI} = \frac{\text{Disponibil itati}}{\text{Datorii pe termen scurt}} \quad (2.6.)$$

Dacă $R_{SI} > 0,3$ - situație bună

d) Rata solvabilității patrimoniale reflectă gradul în care întreprinderea poate face față obligațiilor de plată, în special din surse proprii.

$$R_{SP} = \frac{\text{Capital propriu}}{\text{Capital propriu} + \text{Credite bancare}} \quad (2.7.)$$

R_{SP} poate lua următoarele valori:

$R_{SP} > 50\%$ - situație bună;

$30\% < R_{SP} < 50\%$ - situație satisfăcătoare;

$R_{SP} < 30\%$ - situație nesatisfăcătoare.

e) Rata solvabilității globale măsoară securitatea de care se bucură creditorii pe termen scurt și lung, precum și marja de creditare a întreprinderii.

$$R_{SGB} = \frac{\text{Capital propriu}}{\text{Capital propriu} + \text{Credite bancare}} \quad (2.8.)$$

R_{SGB} poate lua următoarele valori:

✓ $R_{SGB} > 1,5$ - situație bună deoarece entitatea își poate achita obligațiile;

✓ $R_{SGB} < 1,5$ - situație nesatisfăcătoare și evidențiază riscul de insolvabilitate pe care l-au asumat furnizorii de fonduri puse la dispoziția întreprinderii.

În cazul cercetării noastre, calculul acestor indicatori este prezentat în figura următoare:

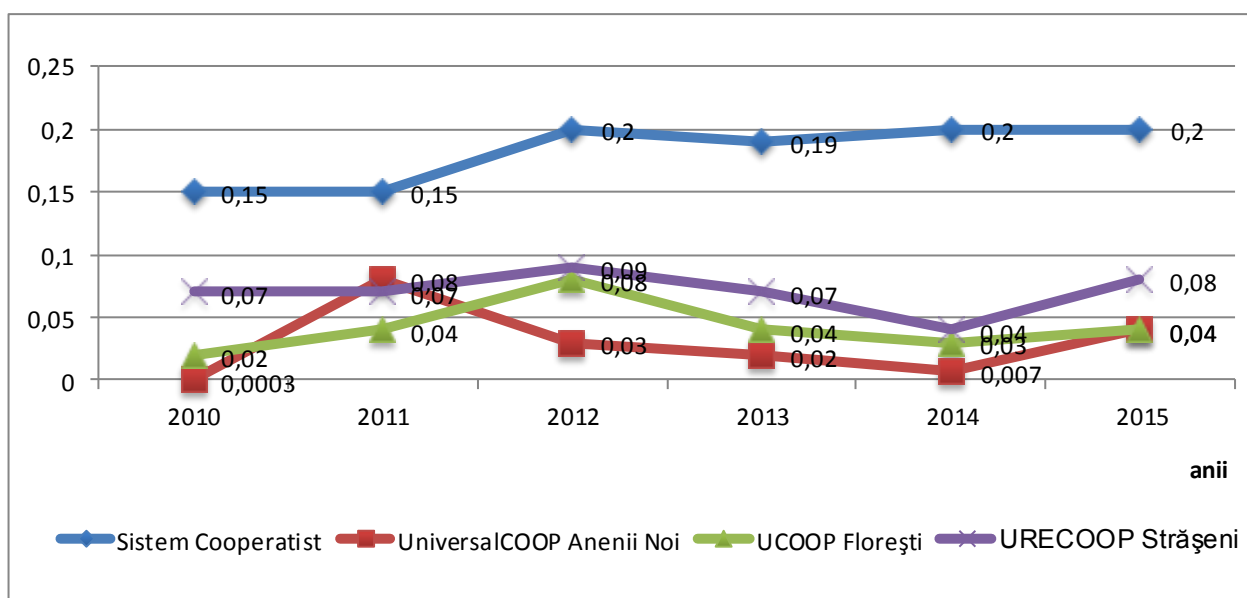

Fig. 2.7. Dinamica indicatorilor lichidității absolute
în sistemul cooperatist și entitățile din sistemul cooperației de consum
Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor cooperației de consum

Lichiditatea intermediară (Testul acid – Quick Ratio), nu ține cont de stocuri căci au o lichiditate mai redusă și poate incertă și exclude din calcule creanțele incerte pentru că nu pot fi mobilizate rapid pentru a face față unui necesar urgent de lichidități (vezi figura 2.8.).

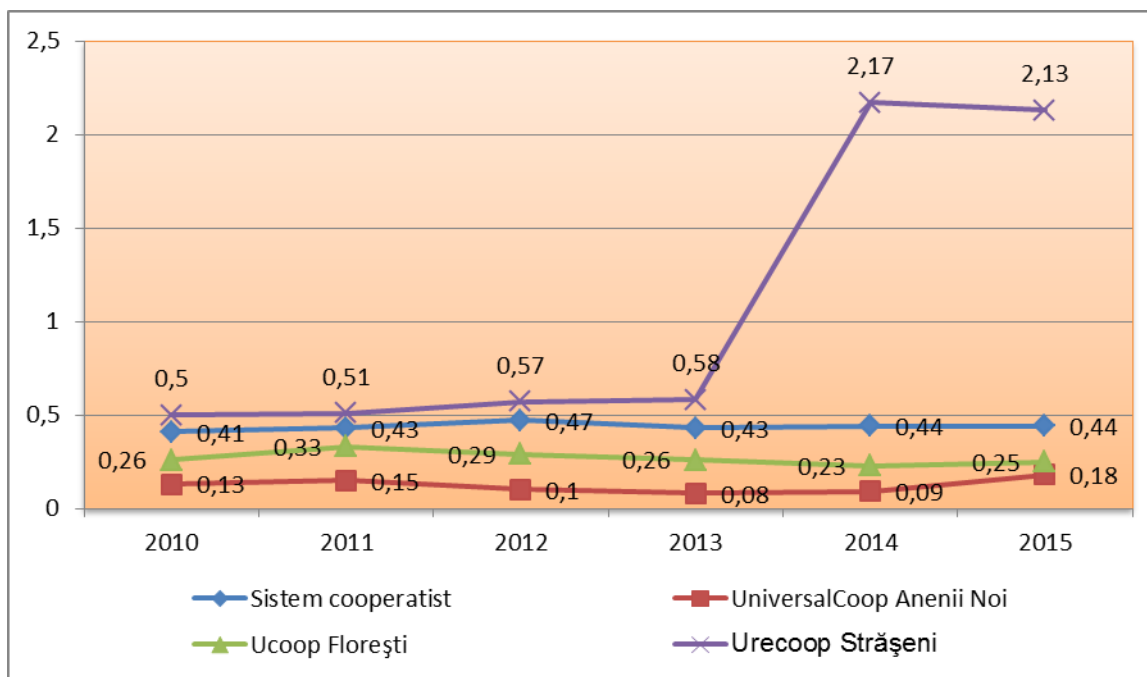

Fig. 2.8. Dinamica indicatorilor lichidității intermediare
în sistemul cooperatist și entitățile din sistemul cooperației de consum
Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor cooperației de consum.

Lichiditatea presupune existența unor disponibilități bănești suficiente pentru achitarea la scadență a datoriilor întreprinderi, inclusiv dobânda pentru împrumuturile acordate de creditori, dar și pentru acoperirea unor nevoi neprevăzute de mijloace bănești. Acest indicator, întâlnit în literatura de specialitate și sub denumirea de coeficientul lichidității generale, este strâns legat de fondul de rulment și este considerat a fi un bun indicator al capacității întreprinderii de a-și onora facturile și de a-și rambursa creditele contractate [72; 73].

Lichiditatea generală arată marja conferită firmei de activele sale curente în respectarea obligațiilor curente. Se determină ca raport între activele circulante și datoriile pe termen scurt ale întreprinderii. Mărimea acestei rate depinde de viteza de rotație a activelor curente. Dacă acest indicator depășește valoarea 1, atunci întreprinderea poate să-și achite obligațiile curente, pe măsură ce devin scadente, fiind consecința unui fond de rulment pozitiv. În caz contrar, lipsa de lichidități, consecința unui fond de rulment negativ (provenit din finanțarea unor achiziții pe termen lung, din resursele pe termen scurt, ceea ce, de obicei, este contraindicat) determină un disconfort financiar ce poate conduce la încetare de plăți, echivalând cu risc de insolvabilitate - faliment [91, p. 34].

De multe ori, însă, indicatorul lichidității generale poate conduce la concluzii eronate, deoarece în calculul lui sunt folosite mărimile furnizate de către bilanțul companiei, care reprezintă situația trecută a acesteia și nu cea prezentă. Totodată, indicatorul nu ține cont de succesiunea și frecvența în timp a plăților și a încasărilor (vezi figura 2.9.).

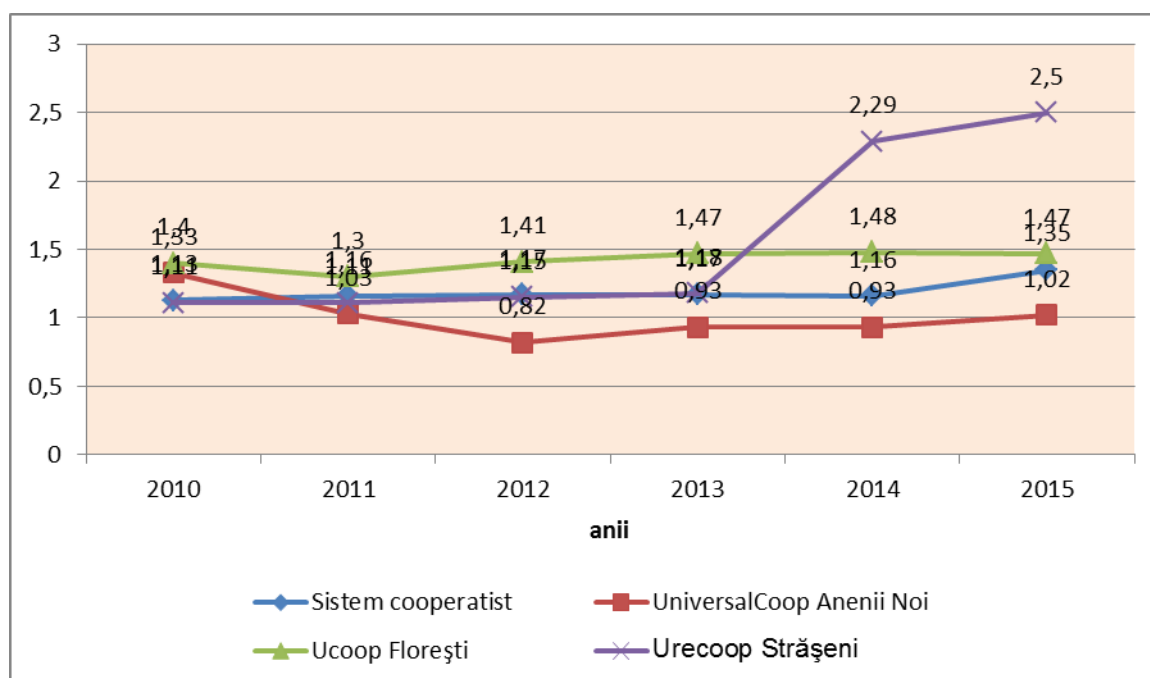

Fig. 2.9. Dinamica indicatorilor lichidității generale
în sistemul cooperatist și entitățile din sistemul cooperației de consum
Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor cooperației de consum

Analizând indicatorii lichidității, menționăm o stabilitate a indicatorilor menționați dar sub mărimea optimă determinată și stabilită de savanții. Având în vedere diversitatea domeniilor de activitate în cadrul sistemului cooperației de consum și multitudinea întreprinderilor și organizațiilor cooperatiste putem concluziona că mărimea indicatorilor lichidității este la un nivel satisfăcător în întregime pe sistem.

Modificarea indicatorilor rezultă din devierea mărimii disponibilităților bănești înregistrate în raportul financiar, din modificarea mărimii activelor circulante și componentei lor stocuri de mărfuri și materiale și modificării valorii datoriilor pe termen scurt înregistrată pe parcursul anilor de activitate a sistemului cooperatist, care au fost luate în calcul.

Informațiile obținute prin calculul acestor indicatori nu pot explica însă contribuția diverselor activități desfășurate de către întreprindere la obținerea lichidității ceea ce face necesară aprofundarea studiului asupra componentelor necesarului de fond de rulment și a relațiilor întreprinderii cu terții. Se are în vedere faptul că terții influențează direct trezoreria, întreprinderea fiind preocupată să-și optimizeze stocurile, să accelereze încasarea creanțelor prin scurtarea termenului de decontare cu clienții și, în același timp, să amâne plata furnizorilor, prin prelungirea termenelor de plată acordate de aceștia.

Din cele analizate anterior, derivă o serie de indicatori cunoscuți în literatura de specialitate sub numele de *rate de rotație* sau *rate de gestiune* care pot fi considerați ca și parametri de lichiditate. Astfel, rentabilitatea constituie o formă sintetică de exprimare a eficienței economice,

care reflectă capacitatea unei firme de a realiza profit. În condițiile economiei de piață, profitul constituie obiectivul de bază al oricărei întreprinderi. Creșterea acestuia și, implicit, a rentabilității constituie o necesitate obiectivă, vitală pentru însăși existența întreprinderii. Întreprinderile care se dovedesc nerentabile sunt supuse falimentului. Rentabilitatea apare, astfel, ca instrument hotărâtor în mecanismul economiei de piață, în orientarea producției în raport cu cerințele consumatorilor. Rentabilitatea presupune obținerea unor venituri, în urma vânzării și încasării producției fabricate, mai mari decât cheltuielile efectuate cu realizarea acesteia.

Rentabilitatea vânzărilor sau rentabilitatea cifrei de afaceri exprimă profitul brut, sau profitul net, ce revine la un leu de cifră de afaceri, este un indicator de tipul efect-efect. Acest indicator se calculează prin raportul dintre profitul brut sau profitul net și cifra de afaceri. Rentabilitatea vânzărilor în anul 2015 a fost la nivel de 20,6 puncte procentuale și a înregistrat o diminuare de 0,1 puncte procentuale față de anul 2014. În anul 2014 a constituit 20,7% față de 20,1% în 2013. (vezi fig. 2.10.)

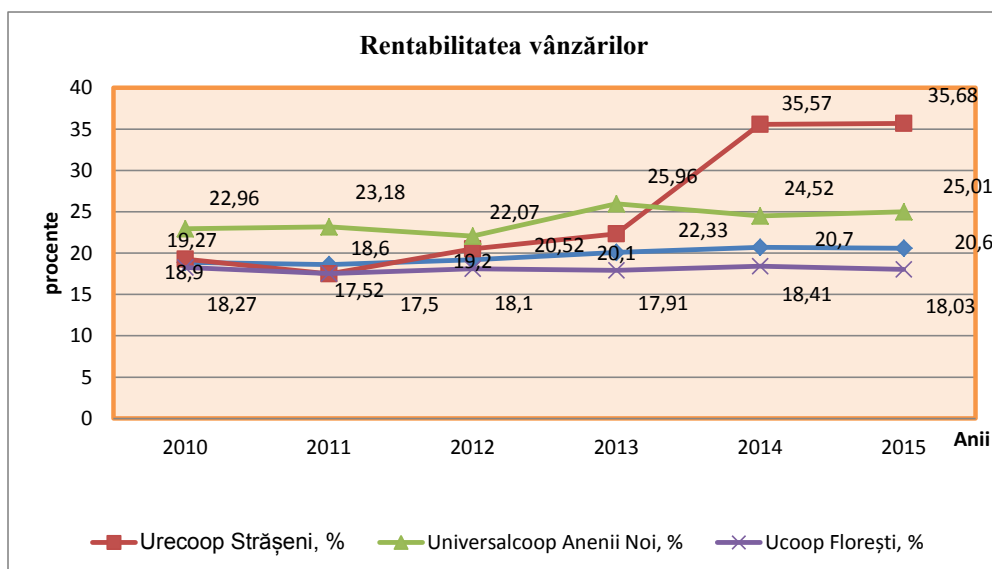

Fig. 2.10. Rentabilitatea vânzărilor în sistemul cooperatist, în procente

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor cooperației de consum

Rezultate semnificative a înregistrat Urecoop Strășeni în valoare de 35,68 la sută, ceea ce e cu 0,09 puncte procentuale mai mult față de anul 2014, dar aproximativ de două ori mai mult față de anul 2010. În cadrul UniversalCoop Anenii Noi și Ucoop Florești pe parcursul anilor 2010 – 2015 rentabilitatea vânzărilor a fost practic la același nivel peste 20 puncte procentuale.

Rentabilitatea activelor este unul dintre indicatorii principali de rentabilitate ai unei entități, și măsoară eficiența utilizării activelor, din punctul de vedere al profitului obținut și arată câți lei aduce sub formă de profit un leu investit în active.

Dacă în cazul rotației activelor totale este vorba de câți lei de vânzări se obțin de pe urma unui leu de active, rentabilitatea activelor arată câți lei aduce sub formă de profit un leu investit în active. Se poate spune că este un indicator mai important și mai complet, pentru că scopul final al oricărei afaceri este obținerea de profit (vezi figura 2.11.).

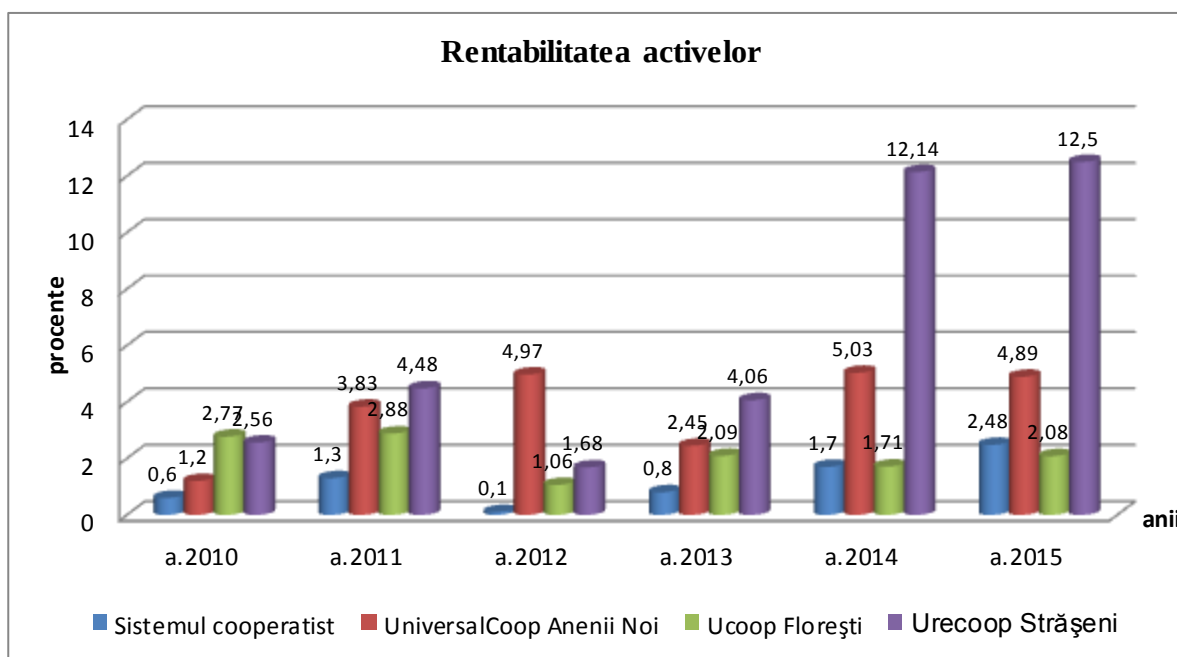

Fig. 2.11. Rentabilitatea activelor în sistemul cooperatist, în procente

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor cooperației de consum

Folosind această descompunere se pot trage concluzii și se pot lua măsuri atunci când se dorește maximizarea rentabilității activelor. Având în vedere situația financiară a entităților cooperatiste, și anume indicatorii profitabilității, capitalului permanent și propriu, putem determina rentabilitatea economică și financiară, ca factori determinați ai eficienței utilizării mijloacelor materiale și financiare ale întreprinderii, prevăzute în vederea desfășurării activității sale și capacității întreprinderii de a utiliza capitalul propriu sau de a realiza profit net prin capitalurile proprii angajate în activitatea sa. Eficiența capitalului investit, a tuturor resurselor materiale, financiare implicate în activitatea întreprinderii, sunt prezentate prin rata rentabilității economice. Această rată este independentă de mecanismul de finanțare, de impactul activității extraordinare cât și de politica fiscală. Rentabilitatea economică surprinde eficiența mijloacelor materiale și financiare alocate pentru desfășurarea activității unei întreprinderi.

Rata rentabilității economice exprimă pe de o parte gradul de remunerare a capitalurilor angajate în activitatea întreprinderii, iar pe de alta parte, modalitatea de remunerare a riscurilor asumate de acționari sau asociați pentru capitalul investit în întreprindere (vezi figura 2.12.).

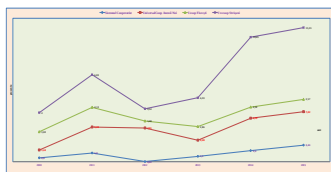

Fig. 2.12. Rentabilitatea economică în sistemul cooperatist, %
Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor cooperației de consum

Dimensiunea ratei rentabilității economice joacă un rol hotărâtor în stabilirea modalității de finanțare pe termen lung și scurt. Tot capitalul avansat în activitatea întreprinderii trebuie remunerat dar, spre deosebire de capitalul propriu, capitalul împrumutat trebuie remunerat indiferent de rezultatele întreprinderii. O întreprindere ce beneficiază de capital împrumutat, în special de credite bancare, va suporta cheltuieli financiare ridicate care îi vor diminua posibilitățile de autofinanțare. Pentru a asigura acoperirea nevoilor de finanțare, va fi nevoita să recurgă la obținerea de noi credite.

Rata rentabilității economice trebuie să fie superioară ratei inflației, pentru a fi posibilă o remunerare a capitalurilor investite la un nivel minim al ratei de randament din economie (rata medie a dobânzii) și al unui nivel de risc economic și financiar asumat de cei care au pus capitaluri la dispoziția societății, permițând în același timp reînnoirea și creșterea activelor în cadrul societății comerciale.

Rata rentabilității financiare este un indicator semnificativ în aprecierea performanțelor economico-financiare ale întreprinderii atât în cadrul diagnosticului intern cât și în analizele solicitate de partenerii externi. Dacă rata rentabilității economice exprima remunerarea capitalului investit făcând referire numai la activitatea de exploatare, rata rentabilității financiare cuantifică remunerarea capitalului propriu prin prisma tuturor celor trei tipuri de activități: exploatare, financiară și extraordinară (vezi figura 2.13.).

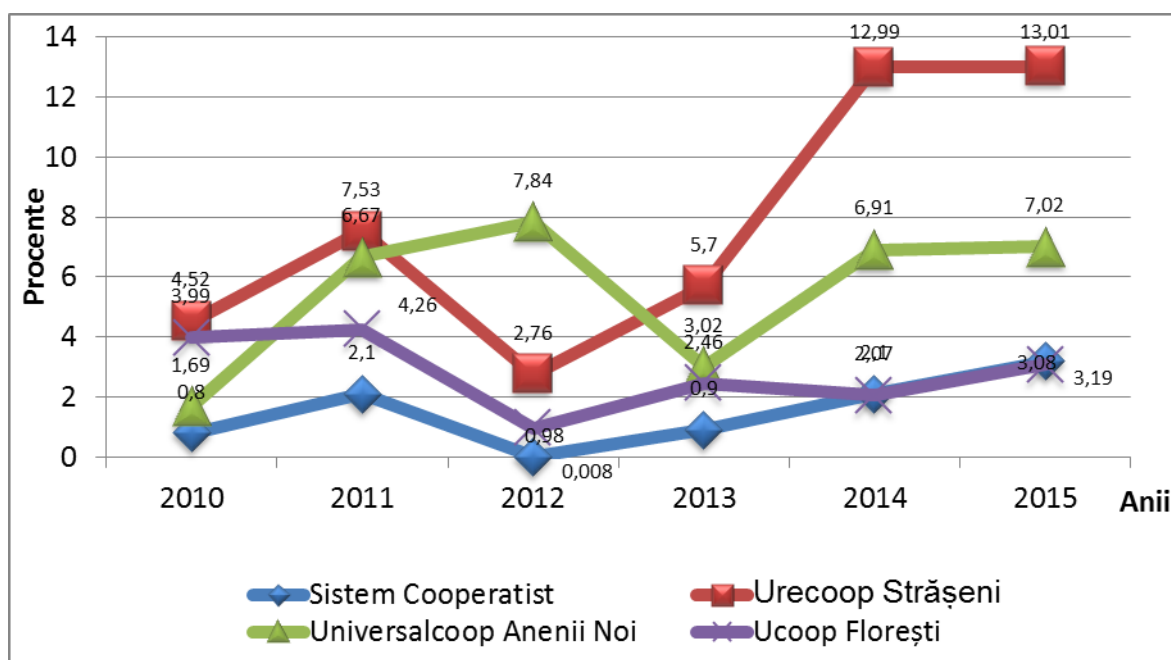

Fig. 2.13. Rentabilitatea financiară în sistemul cooperatist, %

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor cooperației de consum

Rata rentabilității financiare are în vedere proveniența capitalurilor, fiind sensibilă la structura financiară a întreprinderii și în mare măsură influențată de gradul de îndatorare al întreprinderii.

La final, putem concluziona că studierea profitului în mărimi absolute nu constituie decât o etapă preliminară a analizei rentabilității, pentru relevanța raționamentului fiind necesară raportarea la alți indicatori, ratele rezultate furnizând informații cu semnificații economico-financiare complexe. Metoda ratelor constă, în principal, în posibilitatea efectuării de o manieră simplă și eficientă de comparații în toate cele trei dimensiuni: norme, timp și spațiu. Or, în procesul analizei economico-financiare a întreprinderii, o mare importanță i se acordă studierii rentabilității veniturilor din vânzări, deoarece ea reprezintă indicatorul principal de apreciere a performanțelor activității operaționale a unei întreprinderi.

Concluzii la capitolul 2.

Formarea patrimoniului necesar pentru desfășurarea activității economico-financiare a întreprinderii se efectuează pe seama diferitelor surse de finanțare. Sursele de finanțare reprezintă totalitatea drepturilor și obligațiilor proprietarilor întreprinderii care se reflectă în pasivul bilanțului contabil. Componenta surselor de finanțare a activelor, predominarea anumitor component precum și evoluția structurii pasivelor determină stabilitatea și independența financiară.

Analiza structurii surselor de formare a patrimoniului întreprinderii se efectuează în scopul aprecierii stabilității financiare a întreprinderii sau, cu alte cuvinte, a gradului de dependență de sursele atrase și împrumutate. Analiza structurii surselor de finanțare a activității întreprinderii se

efectuează în baza unui șir de indicatori, care în literatura specialitate se mai numesc coeficienți ai structurii capitalului, independenței financiare, de acoperire, de solvabilitate, de îndatorare sau coeficienți ai capacității de plată.

În procesul activității economico-financiare agentul economic pe lângă sursele proprii apelează la surse împrumutate de finanțare. Sursele de finanțare ale întreprinderilor formează datoriile existente reflectate în pasivul bilanțului contabil. Mărimea, componența și evoluția datoriilor determină în mod direct stabilitatea situației financiare și dependența întreprinderii de partenerii de afaceri.

Menționăm că analiza stabilității financiare a entităților cooperatiste, presupune studierea compoziției și structurii surselor de finanțare a activelor firmei și efectuarea analizei financiare rapide prin caracterizarea raporturilor dintre sursele de finanțare și mijloacele economice.

Importanța deosebită a lichidității decurge din natura economică a acestui indice. În cadrul echilibrului financiar capacitatea de plată, lichiditatea, solvabilitatea caracterizează una din cele mai importante condiții de existență a întreprinderii pe piață - posibilitatea de a-și onora obligațiile de plată la termenele scadente.

Conform cercetărilor efectuate menționăm o stabilitate a indicatorilor lichidității la nivelul entităților sistemului cooperatist, dar sub mărimea optimă determinată și stabilită de savanții. Totodată, având în vedere diversitatea domeniilor de activitate în cadrul sistemului cooperației de consum și multitudinea întreprinderilor și organizațiilor cooperatiste putem concluziona că mărimea indicatorilor lichidității este la un nivel satisfăcător în întregime pe sistem. Modificarea indicatorilor rezultă din devierea mărimii disponibilităților bănești înregistrați în raportul financiar, din modificarea mărimii activelor circulante și componenteii lor stocuri de mărfuri și materiale și modificării valorii datoriilor pe termen scurt înregistrată pe parcursul anilor de activitate a sistemului cooperatist, care au fost luate în calcul.

3. OPTIMIZAREA MECANISMULUI DE GESTIUNE A PATRIMONIULUI ÎNTRINDERILOR SISTEMULUI COOPERĂȚIEI DE CONSUM DIN REPUBLICA MOLDOVA

3.1. Previzionarea și menținerea stabilității financiar-patrimoniale a întreprinderilor cooperăției de consum

Activitatea oricărei întreprinderi generează un sistem complex și variat de relații economice și juridice cu cumpărătorii de produse și mărfuri livrate, personalul angajat, bugetul de stat privind impozitele și taxele, alte persoane juridice și fizice, etc.

Pentru a menține pozițiile sau a ieși cu produse noi pe piață este necesară implementarea tehnologiilor moderne sau chiar va fi necesar de a restructura sau vinde activele existente, cu reinvestirea ulterioară a venitului. În aceste condiții entitatea este nevoită să fie în permanentă căutare și totdeauna are mai multe posibilități de alegere. Agentul economic va analiza toate posibilitățile de investire în contextul planificării activității ulterioare și își va direcționa scopurile avute. Din totalitatea proiectelor rămân doar cele care merită a fi pe deplin analizate și în conformitate cu care vor fi alocate resursele financiare cuvenite [82].

O atenție aparte trebuie să fie acordată atragerii resurselor financiare din exterior pentru a putea fi realizate diverse proiecte privind investițiile reale. Practica demonstrează că atât investitorii autohtoni cât și cei străini sunt predispuși spre micșorarea riscurilor de antreprenariat și, în special, a celor investiționale prin crearea unor condiții care permit un control total asupra investițiilor prin participarea ca membri fondatori ai întreprinderii sau cel puțin, să fie antrenați în organele de conducere cu posibilitate de influență reală [99, p. 34-36].

Sistemul cooperăției de consum dispune de unele caracteristici specifice prin care se deosebește de celelalte întreprinderi cu alte forme organizatorico-juridice. Acest sistem se impune, în primul rând, prin scopul necomercial și prin tipul de proprietate asupra patrimoniului cooperatist.

Totodată, orice afacere, inclusiv și entitățile cooperatiste, este obligată să se adapteze mediului în care funcționează, menținându-și în același timp coeziunea internă și reducând la minimum incertitudinea care caracterizează transformările mediului intern și extern. Pentru ca o afacere să funcționeze ea are nevoie să fie finanțată.

Finanțarea reprezintă procesul de asigurare a unor fonduri bănești necesare desfășurării unor activități ale unei firme, ea este abordată ca alocare de resurse bănești, cu titlu rambursabil sau nerambursabil în condiții determinate, unor persoane fizice sau juridice în scopul acoperirii unor nevoi economice sau sociale. În sens mai restrâns sau mai larg, finanțarea reprezintă un transfer de fonduri bănești de la bugetul de stat sau alte surse cu titlu nerambursabil pentru subvenții ș.a.

Aspectele finanțării prezintă importanța crucială pentru supraviețuirea și dezvoltarea întreprinderii. Mai întâi de toate, întreprinderea trebuie să dispună de lichidități pentru a face față

angajamentelor asumate, adică de a onora datoriile cu scadența în viitorul apropiat, asigurându-și astfel echilibrul financiar pe termen scurt și de avut în vedere că banii de care dispunem noi azi trebuie investiți într-o afacere profitabilă, pentru a obține bani noi, care vor duce la noi cheltuieli. Amânarea circulației bănești duce la un proces de „înghețare” a banilor, din cauza utilizării neraționale a venitului obținut din perioada de gestiune.

Mijloacele de finanțare trebuie să fie adaptate calitativ la nevoile întreprinderii. În acest sens firma poate fi confundată cu două tipuri de dificultăți. Pe de o parte, ea ar putea fi în situația când trebuie să ramburseze resursele înainte chiar de a fi ajuns să recupereze avansurile efectuate, mai ales când efectuează investiții cu rentabilitatea pe termen lung. Pe de altă parte, firma poate fi în situația de a folosi, pentru operațiuni pe termen scurt, fonduri pe care le-ar putea folosi pe termen lung pentru investiții.

Alte întreprinderi care se lansează în operațiile de dezvoltare, care depășesc capacitățile lor financiare. Ele își secătuesc lichiditățile și sunt constrânse să solicite credite financiare, ceea ce le plasează într-o situație delicată față de împrumutătorii acestora.

Unele întreprinderi dispun de o finanțare instabilă în raport cu ritmul activităților și trebuie să negocieze în condiții defavorabile ca amânarea scadențelor sau aporturi noi de resurse financiare proprii. Activitatea financiară se prezintă ca o practică organizațională, ca un ansamblu de activități ce se desfășoară prin intermediul serviciilor sau direcțiilor financiare și care se exprimă valoric. O bună activitate financiară, desfășurată de organele specializate din întreprindere, ca și de conducerea întreprinderii influențează direct nu numai rezultatele economice și financiare, dar și menținerea unor raporturi corespunzătoare cu parteneri de contracte, cu banca, cu acționarii sau obligatarii, precum și cu organele fiscale ale statului.

Alegerea surselor de finanțare a activității entităților din sfera cooperăției de consum din Republica Moldova ocupă locul central, deoarece capitalul, atât cel propriu cât și cel împrumutat comportă costuri, care se reflectă, în mod direct, asupra rezultatului financiar. Raportul dintre capitalul propriu și cel împrumutat determină, în mare măsură, nivelul rentabilității obținute de cooperative, fiindcă aceste surse au costuri diferite, fiind diferită și ordinea în care se face remunerarea capitalurilor utilizate.

În dependență de domeniile de activitate practicate în cadrul sistemului cooperăției de consum, se folosesc diverse căi de utilizare a surselor financiare. Experiența, observarea și analiza sistematică a piețelor financiare și de credit au un rol deosebit de important în stabilirea surselor de capital folosit pentru finanțarea activității entităților cooperatiste.

Dorind în același timp să maximizeze profitul așteptat și să minimizeze riscul, investitorul urmărește de obicei două scopuri diametral opuse din care motiv apare necesitatea de a balansa, de a le echilibra când ia decizia investițională. În acest caz se face apel la metodele matematice cu

ajutorul cărora investitorul poate calcula profitabilitatea așteptată, abaterea medie pătratică, covariația, etc.

În urma analizei efectuate am putea remarca prezența excesivă a creanțelor pe termen scurt, ceea ce ne arată sustragerea surselor proprii din circulația de producție și folosirea lor de alte unități economice și persoane fizice. Creanțele reprezintă drepturi juridice ale întreprinderii ca creditor de a primi la scadența stabilită de contractele întocmite sau de alte documente sume de bani, bunuri materiale ori alte valori de la persoane fizice sau juridice numite debitori [22, p.180-190].

Apariția creanțelor este determinată de relațiile care se formează între firma în calitate de furnizor și clienții săi. În această categorie se includ clienții, debitorii etc.

Creanțele se analizează din punct de vedere a structurii lor în funcție de diferite criterii [60; 78]:

- după natura lor creanțele pot fi normale și anormale. În cadrul creanțelor normale se includ produsele facturate pentru care au fost întocmite documentele de decontare și se găsesc în termenul de încasare; iar în cadrul creanțelor anormale se includ: clienții, avansurile spre decontare, decontările cu bugetul, diferențele din realizarea stocurilor;

- după gradul de certitudine a încasării lor, creanțele se grupează în creanțe certe (confirmate în scris de clienții solvabili) și creanțe incerte (neconfirmate);

- după gradul de vechime sînt analizate la nivel de apariție și de achitare.

După cum observăm, entitățile analizate dispun de o sumă mare de creanțe pe termen scurt. Dacă analizăm indicatorul lichidității intermediare, care ne arată capacitatea întreprinderii de a-și achita datoriile devenite scadente fără a fi obligată să-și vîndă stocurile, putem constata că acest indicator depășește cu mult nivelul optim, ceea ce ne arată o majorare cu mult a creanțelor.

Acest lucru este un dezavantaj pentru agent economic, deoarece avînd multe creanțe întreprinderea dispune de o sumă prea mică de mijloace bănești și, în rezulta,t pot apărea probleme privind asigurarea activității curente: achitarea obligațiunilor față de salariați, furnizori, plata dobînzilor și restituirea împrumuturilor, plata impozitelor și taxelor, plata dividendelor.

Astfel, un obiectiv de bază ar fi micșorarea creanțelor, care, de regulă, poate fi realizată prin urgentarea încasării creanțelor cu termen de scadență expirat, acest lucru necesită realizarea fiecărui client, în vederea cunoașterii cauzelor neachitării și luarea unor măsuri administrative sau chiar juridice de recuperare a creanțelor.

Gestiunea creanțelor, prin utilizarea metodelor și instrumentelor specifice de eficientizare a capacității imobilizate în credite comerciale, se orientează în două direcții: gestiunea creditelor-vînzător și gestiunea creditelor – cumpărător.

Atât gestiunea creanțelor, cât și politica de preț, reprezintă componente ale politicii de vânzare. De gama sortimentală solicitată și de prețul produselor livrate va depinde valoarea totală a facturii, respectiv, cheltuielile privind creanțele. Considerăm că componentele gestiunii creanțelor reflectă conexiunea ei politică de preț.

Întreprinderile oferă produsele sale pe credit în dorința de maximizare a volumului vânzărilor, de acapărare a noi segmente, de lărgire a cotei deținute a pieței, de reducere a stocurilor produselor finite și, ca urmare, diminuare a costurilor de depozitare. Mărimea creditelor – clienți, care reprezintă investiții cu o necesitate de finanțare continuă, se determină pornind de la volumul de vânzări. Relația directă volumul de vânzări- soldul clientului, la momentul oportun, se transformă în relație inversă prin care durata creditelor acordate clienților influențează venitul din vânzări [104, p. 68].

Cuantificarea altor trei componente, și anume: a rentabilității aferente vânzărilor suplimentare, a costului marginal aferent creșterii de capital alocat în credite-clienți și a profitului marginal net, presupune utilizarea tehnicilor de analiză marginală care se folosesc și la argumentarea deciziilor de preț.

Importante instrumente ale gestiunii creanțelor sunt reducerile de prețuri, care au menirea de a îmbunătăți lichiditatea furnizorului și de a reduce cheltuielile aferente obținerii datoriilor debitoare. Astfel, posibilitatea de a achiziționa marfa în condiții de plată favorabile va facilita cererea care, la rândul său, este un factor primordial ce determină nivelul și fluctuația prețurilor.

În ultima instanță gestiunea creanțelor constă în aplicarea unor instrumente de politică economică și financiară pentru obținerea rentabilității optime aferente livrărilor de mărfuri și prestărilor de servicii pe credit pe termen scurt, cu consecințe favorabile asupra rentabilității generale a întreprinderii. Pentru perfecționarea gestiunii creanțelor la nivelul entităților sistemului cooperăției de consum, putem propune un set de măsuri, dintre care putem evidenția [95; 141]:

- studierea clienților, prin utilizarea metodelor moderne de gestiune, pentru a evita creanțe dubioase;
- acordarea rabaturilor comerciale pentru achitarea imediată a plăților și clienților permanenți, cărora le revin un volum esențial al vânzărilor;
- asigurarea unui control riguros asupra clienților, evidența documentară a acestora;
- urmărirea încasării sumelor la scadență și aplicarea de sancțiuni în cazul nerespectării condițiilor stabilite prin contract;
- informarea orală sau scrisă a clienților problematici despre apropierea termenului de achitare a creanțelor cu 5-10 zile înainte de scadența acestora;
- aplicarea celor mai avantajoase forme de decontare cu clienții în funcție de conjunctură etc.

În bilanțul activelor pe termen lung ponderea cea mai mare o au, după cum e și firesc, mijloacele fixe, acestea constituind și întregul parc de mașini. În procesul de lucru se observă o ineficiență a o bună parte din mașini, acestea fiind, deja învechite și aducând numai cheltuieli excesive pentru reparații.

În acest caz, o soluție optimă ar fi vinderea acestor active micilor întreprinzători. O dată cu realizarea mașinilor și obținerea unei sume de bani am putea restitui o parte din datoriile pe termen lung, și în același timp în componența uzurii mijloacelor fixe ar fi o sumă mai mică, astfel modificând structura financiară prin micșorarea datoriilor pe termen scurt și concomitent micșorând uzura activelor pe termen lung.

Factorii economici, ce condiționează situațiile de criză în cooperația de consum, sunt constituiți sub influența cauzelor cu caracter economic general. Așadar, putem menționa că unicele surse de finanțare ale cooperației de consum sunt cotizațiile depuse de către fiecare membru cooperatist și profitul ce rezultă din activitatea întreprinderilor cooperatiste [113, p. 75-62].

Reforma economică, în cadrul cooperației de consum, a ruinat procesul de planificare a producerii, aferent relațiilor comerciale, a provocat diminuarea producerii agricole și industriale, a dezorganizat sistemul financiar-monetar, a provocat majorarea prețurilor. Iar statul a încetat, prin metodele-directive, să regleze comerțul și achizițiile, trecând de la planificare la relațiile contractuale cu cooperația de consum. Aceasta a influențat negativ starea financiară a cooperativelor de consum și a uniunilor lor. Organizațiile cooperatiste au fost incapabile să se adapteze la condițiile economiei de piață și s-au pomenit într-o stare financiară dificilă, ce se caracterizează prin lichiditate scăzută și insuficiența structurii bilanțului contabil [117, p. 182-184].

Cooperativele de consum, ca formă organizațională, până în prezent, activează în baza vechiului sistem. Comercializarea produselor autohtone este însoțită de pierderi, introducerea în practică a plății în avans, pentru mărfurile la comandă, a impus multe organizații cooperatiste să vândă întreprinderile lor pentru a obține mijloace circulante, din motiv că creditele se acordă cu o dobândă înaltă. Apare necesitatea recurgerii la surse împrumutate pe termen scurt, care vor majora activele circulante nete, ceea ce, ca rezultat, accelerează insolvabilitatea [114, p. 91-95].

Obiectivul oricărei întreprinderi este majorarea capitalului propriu și micșorarea datoriilor. un prim scop ar fi majorarea volumului vânzărilor cu scopul obținerii unui profit cât mai mare. Veniturile din vânzări reprezintă fluxuri de avantaje economice generate în cursul anului de gestiune în urma vânzării produselor, mărfurilor, prestării serviciilor, îndeplinirii contractelor de construcție. Aceste avantaje pot îmbrăca diferite forme: încasări de mijloace bănești, intrări ale activelor nemonetare, recepționări ale serviciilor prestate de terți.

Totodată, venitul din vânzări reprezintă aflusul global de avantaje economice în cursul perioadei de gestiune rezultat în procesul activității ordinare a întreprinderii, sub formă de majorare

a activelor sau de micșorare a datoriilor, care conduc la creșterea capitalului propriu, cu excepția sporurilor pe seama aporturilor proprietarilor întreprinderii.

Venitul reprezintă, pentru întreprindere, un indicator relevant care reflectă efectul economic al activității economico-financiare într-o perioadă dată. Obținerea unui quantum de venituri, capabil să asigure atât recuperarea integrală a consumurilor și cheltuielilor efectuate, cât și obținerea unui profit suficient pentru remunerarea acționarilor și finanțarea dezvoltării întreprinderii, reprezintă un obiectiv major al fiecărei întreprinderi. În condițiile economiei de piață, în care factorii pieței au impact semnificativ asupra rezultatelor financiare ale întreprinderii, volumul vânzărilor reprezintă un indicator esențial pentru aprecierea locului întreprinderii în sectorul său de activitate, a poziției sale pe piață, a aptitudinii acesteia de a lansa și dezvolta activități profitabile [112].

Volumul vânzărilor reprezintă suma totală a veniturilor din operațiuni comerciale efectuate de o întreprindere și cuprinde: veniturile din vânzarea produselor și serviciilor, venituri din vânzarea activelor pe termen lung, venituri din vânzarea stocurilor, alte decât cele de produse finite. În scopul măririi venitului din vânzări, întreprinderea trebuie să mărească volumul producției, să micșoreze costul producției, să mărească sortimentul produselor cu cerere înaltă pe piață.

Creșterea acestui indicator, în raport cu media pe ramură sau cu nivelul concurenților, semnifică o poziție forte a întreprinderii pe piața produselor și serviciilor. Totodată, creșterea venitului din vânzări într-un ritm superior creșterii costului reprezintă principala condiție de asigurare a eficienței activității de producție și, respectiv, majorarea profitului obținut de întreprindere. Prin urmare, profitul reprezintă expresia absolută a evoluției real-pozitive a întreprinderii.

Profitul este definit și ca rezultatul sintetic financiar pozitiv al unei activități productive, principalul indicator calitativ care exprimă eficiența activității productive. Ca indicator de eficiență a activității economice, profitul reprezintă ceea ce se obține în plus, față de cât s-a cheltuit în activitatea economică. Activitatea este eficientă dacă veniturile depășesc cheltuielile [94].

Rezultatul pozitiv al diferenței venituri – cheltuieli semnifică existența la întreprindere a unui profit, care reprezintă sursa de stimulare financiară a salariaților, de remunerare a acționarilor și sursa de autofinanțare a activității. De aceea un obiectiv important al întreprinderii este majorarea venitului din vânzări, care contribuie, respectiv, la majorarea profitului.

Pentru majorarea volumului vânzărilor putem evidenția următoarele căi [125, p. 58-60]:

- producerea de bunuri și servicii competitive;
- diversificarea piețelor de desfacere prin cercetări de marketing;
- corespunderea termenelor de producere cu cele de livrare stabilite, prin contract, cu partenerii de afaceri;

- urgentarea realizării activelor neutilizate. În condițiile în care întreprinderea dispune de echipamente neutilizate, acestea trebuie realizate sau date în folosință micilor întreprinzători, asigurând, pe de o parte, evitarea pierderilor provocate de uzura fizică și morală și creșterea fluxului financiar de intrare, pe de altă parte, creșterea cifrei vânzărilor și, corespunzător, sporirea profitului.
- Organizarea de expoziții în orașele mari din țară și peste hotare;
- Comercializarea produselor în magazinele specializate, pentru a evita comisioanele;
- Controlul asupra pieței de desfacere în vederea depistării falsificărilor de produse ale întreprinderii etc.

Astfel, în baza cercetărilor teoretico-practice, concluzionăm că *profitul poate fi privit ca o compensație a întreprinzătorului pentru riscurile cu care se poate confrunta în desfășurarea activității economice și care se pot materializa în pierderea capitalului. Prin urmare, profitul este un venit ce răsplătește munca întreprinzătorului, capitalului utilizat și posibilitatea apariției riscurilor.*

De regulă, profitul caracterizează calitativ și cantitativ întreaga activitate a entității, modul de gospodărire a patrimoniului, a activului economic și a pasivului financiar, iar o cale principală de creștere a profitului este reducerea costului de producție sau a cheltuielilor de exploatare. Prin costul de producție se poate exercita un control eficient asupra rezultatelor economice obținute în toate compartimentele de activitate ale entității, stimulând totodată gospodărirea cu eficiență maximă a factorilor de producție, valorificarea superioară a materiilor prime, a combustibililor și a energiei și realizarea cifrei de afaceri cu cheltuieli minime.

Dintre factorii care au o influență directă asupra reducerii costurilor, menționăm [123, p. 305-306]:

- creșterea productivității muncii;
- promovarea metodelor moderne de management al producției și al muncii;
- reducerea cheltuielilor materiale;
- accelerarea vitezei de rotație a capitalului circulant.

Creșterea prețului de vânzare a produselor și serviciilor, în condițiile menținerii sau diminuării costului de producție, de asemenea este o cale de majorare a profitului.

Profitul brut al întreprinderii reprezintă masa profitului rezultată din diferența dintre prețul de vânzare a produselor și costul produselor. Astfel, profitul aparește în condițiile creșterii prețului de vânzare și menținerii sau reducerii de la o perioadă la alta a costului de producție.

Asupra mărimii profitului acționează și următorii factori [123, p. 309]:

- volumul produselor comercializate sau al serviciilor prestate, care acționează direct proporțional asupra mărimii profitului;

- calitatea produselor și serviciilor;
- structura produselor și serviciilor realizate (vândute) – dacă sortimentul este alcătuit din tot mai multe produse și servicii cu profit ridicat;
- modul cum se împarte valoarea produsului sau serviciului între posesorii factorilor de producție. De exemplu, cu cât salariile și/sau renta sunt mai mari, cu atât este mai mic profitul și invers.

În multe țări, dezvoltarea antreprenoriatului cooperatist este formată pe cale inovațională, spre deosebire, funcționarea sistemului cooperației de consum în Republica Moldova se află în stare de criză, din cauza irosirii unui volum enorm al potențialului de resurse. La rândul său, aceasta a atras o micșorare esențială a contribuției întreprinderilor cooperatiste la acumularea încasărilor statale, ceea ce a influențat diminuarea cotei domeniului dat de activitate la formarea PIB-ului [132, p. 406-407].

În economia de comandă, întreprinderile erau deprinse să primească subvenții de la stat fără a le rambursa, să nu producă marfă competitivă pe piață, dar să orienteze cumpărătorii spre mărfurile produse. În prezent, acești conducători se confruntă cu problema cheltuirii raționale a finanțelor întreprinderii, care, în primul rând, sunt distribuite pentru formarea imaginii întreprinderii, adică: investiții, deplasări peste hotare, designul oficiului ș.a. Cu alte cuvinte, abținerea a condus la irosire, care s-a evidențiat în momentul apariției condițiilor favorabile. Corelarea acestor caracteristici a determinat predispunerea întreprinderilor la insolabilitate.

La ora actuală, cooperația de consum se află în plină restructurare, se caută noi forme și metode de activitate, se elaborează noi modalități de gospodărire, de organizare și dirijare a activității cooperatiste, de satisfacere a necesităților oamenilor muncii de la sate, se soluționează problema consolidării relațiilor cu membrii cooperatori, cât și sporirea volumului de activități și a eficienței economice.

Îndeplinirea obiectivului strategic fundamental al entității, de maximizare a valorii sale de piață, necesită desfășurarea unei activități profitabile prin care să se asigure, tuturor furnizorilor de capitaluri, o rentabilitate satisfăcătoare, atât pe termen scurt, cât și pe termen mediu și lung. Acest deziderat presupune obținerea de profituri suficiente pentru distribuirea de dividende, dar, simultan, și reinvestirea unei părți pentru dezvoltare. Concomitent, este necesară și remunerarea creditorilor la un nivel favorabil al dobânzii pentru sumele împrumutate entității.

Prin urmare, maximizarea valorii de piață de către manageri presupune adoptarea de decizii de finanțare optime, care să asigure un nivel minim al costului capitalului și să asigure, totodată, următoarele deziderate [46, p. 9-37]:

- ❖ menținerea unui nivel corespunzător al autofinanțării, ca și garanție a rentabilității curente și viitoare a entității, precum și a rambursării creditelor, în cazul de surse exogene de finanțare;
- ❖ asigurarea unei structuri optime a capitalului, în funcție de strategia de finanțare stabilită;
- ❖ aplicarea unei politici de dividend stimulative și stabile în funcție de mediul său de afaceri și de perspectivele de investire;
- ❖ promovarea unei politici de îndatorare eficiente, care să ofere avantaje atât creditorilor, cât și proprietarilor, dar mai ales să evite falimentul;
- ❖ aplicarea, pe termen mediu și lung, a unei politici de capitalizare care să asigure atât funcționarea și dezvoltarea entității, cât și remunerarea satisfăcătoare, pe termen scurt, prin intermediul dividendelor.

Pentru majoritatea firmelor, cash-flow-ul generat de activitatea curentă este insuficient, motiv pentru care se pune problema alegerii modalităților de finanțare. Având în vedere diversitatea acestora într-o economie de piață, precum și avantajele, respectiv dezavantajele lor, în practică se pune problema alegerii celor mai eficiente surse în baza anumitor criterii de selecție, dar și a structurii de finanțare optimă pentru întreprindere.

Structura financiară a entității constituie unul dintre domeniile de aplicabilitate a optimizării, deoarece componentele sale, fiind variabile, pot fi combinate, astfel încât să se asigure maximizarea valorii entității în condițiile minimizării costului procurării capitalului.

Unii autori susțin că, la nivelul entității, se poate promova o politică a structurii financiare care, la fel ca celelalte politici, necesită utilizarea coordonată a unor mijloace, instrumente și tehnici adecvate în scopul echilibrării gradului de risc cu rata de rentabilitate [6; 95].

În literatura de specialitate, există diverse opinii potrivit cărora, relația dintre structura financiară, costul surselor de finanțare și valoarea entității este complexă, deseori contradictorie și influențată de anumiți factori [97, p. 42-53].

Optimizarea structurii financiare, în condițiile minimizării costului surselor de finanțare, satisface atât interesele entității, cât și interesele tuturor stakeholderilor săi - proprietari, coasociați, manageri, salariați, clienți, creditori, furnizori, statul, comunitatea locală. Identificarea și definirea tuturor premiselor care stau la baza optimizării structurii financiare a entității contribuie la îmbunătățirea procesului decizional sub aspect financiar și, implicit, la dezvoltarea de ansamblu a activității.

Premisele optimizării structurii financiare a entității nu sunt numai de natură financiară, ci se includ și politica de produs, politica de preț, politica de vânzări, posibilitățile de extindere a pieței

de desfacere ș.a. Sub aspect financiar, se susține că premisele unei structuri optime de finanțare sunt următoarele [142, p. 337]:

- cunoașterea nevoilor de finanțare ale entității;
- cunoașterea surselor de finanțare și a ponderii acestora în satisfacerea nevoilor de finanțare ale entității;
- cunoașterea costurilor surselor de finanțare;
- cunoașterea mediului financiar la nivel macroeconomic și a politicilor financiare promovate într-o anumită perioadă;
- cunoașterea comportamentelor actorilor pieței și a poziției lor față de risc;
- cunoașterea efectelor psihologice aferente îndatorării, deoarece structura financiară a entității evidențiază atitudinea decidenților financiari față de riscul aferent îndatorării.

Maximizarea valorii de piață a firmelor a reprezentat axa fundamentală în jurul căreia s-au elaborat teoriile financiare la nivel microeconomic. Același obiectiv îl are în vedere și structura optimă de finanțare, care vizează maximizarea valorii activelor deținute de investitori în condițiile minimizării costului surselor de finanțare. Construcția teoriilor financiare urmărește stabilirea unor corelații între valoarea entității, structura financiară și costul procurării capitalului. Deși, o parte dintre teoriile elaborate susțin că structura financiară optimă are un efect pozitiv asupra valorii de piață a entității, există și teorii elaborate care susțin că structura financiară are un rol neutru asupra acesteia [140].

În acest sens, sunt evidențiate evoluția și relevanța teoriilor privind structura de finanțare optimă a entității, respectiv: teoria clasică sau tradițională; teoria compromisului; teoria de agent; teoria semnalului; teoria finanțării ierarhice; teoria modernă privind structura capitalului.

Dacă, teoretic, este posibilă realizarea unei structuri optime de finanțare, în practică, apreciem că acest obiectiv este greu de îndeplinit, datorită problemelor de cuantificare a diferitelor variabile ce intervin în decizia de finanțare pe termen mediu și lung. Totuși, teoriile prezentate privind structura optimă de finanțare a entității oferă managerilor financiari câteva învățăminte importante [140].

În primul rând, acestea susțin posibilitatea identificării factorilor care influențează structura capitalului și, pe această bază, elaborarea deciziei structurii-țintă. Structura-țintă a capitalului poate fi un interval de rate ale îndatorării care se modifică în timp concomitent cu schimbarea condițiilor generatoare.

În al doilea rând, managerii financiari trebuie să aibă ca obiectiv o structură specifică a capitalului compatibilă cu strategia generală a entității privind creșterea profiturilor, poziția pe piață etc, iar deciziile de finanțare trebuie elaborate în funcție de această structură.

În al treilea rând, stabilirea unei structuri optime de finanțare constituie un proces complex care implică o combinație de analiză cantitativă cu judecăți de valoare caracteristice managementului fiecărei firme.

Problematika finanțării entității nu poate fi investigată științific fără o abordare adecvată a conceptului de cost al capitalului, ca principală variabilă de integrare a informațiilor de pe piața financiară, între investitori și antreprenori.

Niciunde nu există, în fapt, resurse financiare gratuite, motiv pentru care o bună cunoaștere, de către managerii financiari, a costului capitalului constituie o necesitate. Sistemul financiar național sau internațional oferă firmelor o gamă largă de soluții de finanțare, motiv pentru care alegerile efectuate dintre resursele financiare accesibile și modalitățile de combinare a acestora constituie două aspecte fundamentale ale politicii financiare.

În adoptarea deciziilor de finanțare, firmele trebuie să dispună de criterii riguroase care să permită să aleagă și să combine aceste resurse. Fără îndoială, costul finanțării constituie principalul criteriu în alegerea resurselor de finanțare. Fără a cunoaște acest cost nu se poate obține maximizarea valorii de piață a entității. De asemenea, estimarea corectă a costului capitalului este importantă și în procesul de adoptare a unor decizii de investiții de către întreprindere.

Luând în considerare că activitatea sistemului cooperatist se efectuează numai pe baza acumulărilor interne proprii, ea poate și trebuie să se dezvolte în baza politicii inovatoare și investiționale, ce ar asigura orientarea structurală sub influența cererii elastice a segmentului de piață. Aceasta presupune elaborarea și implementarea unui model flexibil de activitate ce prevede adaptarea operativă a procesului de producție, volumului de achiziție și comercializare, structurii și calității cererii solvabile de piață [124, p. 268-269].

Astfel, putem concluziona că întreprinderile din cadrul sistemului cooperatist trebuie să folosească, conform destinației și foarte rațional, resursele investiționale și materiale, inclusiv cele ce țin de procurarea tehnicii și tehnologiilor noi, formarea unui flux de produceri moderne de nivel concurențial. Fără aceasta, pentru cooperatie, este imposibilă acapararea unei nișe pe piața de mărfuri saturată. Dacă mărim posibilitățile investiționale, orientându-ne spre conjunctura pieței instabile și pe prioritățile cooperatiste, înlăturăm o asemenea tendință negativă, ca furtul proprietății cooperatiste, iar creșterea veniturilor ei interne va fi garantată.

Evaluarea performanțelor întreprinderii reflectă aspectele privind structura și dinamica patrimoniului, aparența sectorială, natura activității, izvoarele de proveniență a surselor de finanțare. Aceste date se sprijină pe bilanțul contabil, ca expresie la un moment dat al patrimoniului, și reprezintă o sursă de informare a partenerilor externi: investitorii potențiali, bănci, salariați, societățile de asigurare, furnizorii etc.

Pentru a fi eficientă, este necesar ca procesul de evaluare să fie continuu, nelimitându-se la perioadele de încheiere a planului sau programului - an, trimestru, lună etc. O evaluare eficientă se realizează de-a lungul perioadei de îndeplinire a obiectivelor previzionate, cu intensitate sporită asupra punctelor strategice și în perioadele critice, decisive pentru competitivitatea rezultatelor. În întreprinderile contemporane - mai ales cele de dimensiuni mari și mijlocii - volumul, complexitatea și importanța evaluării financiare s-au amplificat considerabil, fiind necesară apelarea la persoane specializate în exercitarea proceselor de evaluare.

Trebuie să avem în vedere că, interesul fiecărei entități, inclusiv și a celor din sistemul cooperăției de consum, este de a-și stabili obiectivele posibile de realizat, obiective care să se materializeze în rezultate economice cât mai bune. Deci, studiul de evaluare a rezultatelor financiare se finalizează prin recomandări, respectiv modalități sau poate doar intenții de amplificare a potențialului de viabilitate și managerial a întreprinderii. Important este ca astfel de recomandări să fie axate pe cauzele ce provoacă disfuncționalități (puncte slabe), încercând să le atenueze sau elimine, pe de o parte, iar pe cauzele generatoare de puncte forte, încercând să le generalizeze. Astfel, pentru a efectua evaluarea rezultatelor financiare unei întreprinderi, trebuie stabiliți factorii de risc, care vor fi luați în calcul la determinarea profitului ce urmează a se obține [117, p. 182-184]:

- ✓ cunoștințe despre activitatea întreprinderii;
- ✓ poziția concurențială;
- ✓ cota pe piață;
- ✓ previziuni de piață;

În procesul obținerii profitului de fiecare întreprindere, are influență modul de a alege și a combina direcțiile de dezvoltare propuse de întreprindere și rapiditatea de schimbare a acestora:

- legături strânse cu beneficiarii;
- orientarea constantă a întregului personal spre acțiune;
- promovarea spiritului întreprinzător la întreprindere;
- asigurarea unui echilibru corect între ordine riguroasă și inițiativă;

Întreprinderea trebuie să fie capabilă să genereze mai multe lichidități, decât cele ce au fost necesare finanțării ei și să promită o reală dezvoltare viitoare.

De asemenea, recomandările trebuie să vizeze toate domeniile de interes pentru entitățile din sistemul cooperăției de consum, fiecare din acestea având o anumită importanță pentru revitalizarea sa. Astfel, în domeniul [124]:

- a) *tehnic și tehnologic*, accentul se va pune:

- re tehnologizarea unor sectoare vitale pentru întreprindere și în limita resurselor financiare disponibile;
- efectuarea unor modernizări la nivel de mașini, utilaje, instalații care să antreneze cheltuieli financiare cât mai reduse;
- b) *producției propriu-zise*, recomandările pot fi orientate:
 - îmbunătățirea structurii sortimentale a fabricației în funcție de cerințele pieței;
 - diversificarea ori specializarea producției;
- c) *comercial*, unde prioritare sunt:
 - consolidarea poziției pe o anumită piață sau segment de piață;
 - găsirea de noi piețe atractive;
 - efectuarea de studii de piață care să atesteze necesitatea și oportunitatea unor schimbări în structura sortimentală a producției;
 - consolidarea relațiilor comerciale cu partenerii tradiționali;
- d) *economic*, unde se va insista pe:
 - îmbunătățirea parametrilor de performanță a întreprinderii;
 - diminuarea stocurilor;
 - reducerea perioadei de recuperare a creanțelor și de plată a datoriilor;
 - îmbunătățirea raporturilor cu organisme financiar-bancare;
- e) *marketing*, accentul se va pune pe:
 - analiza pieței interne și externe, tendințele dezvoltării viitoare;
 - evidența riscurilor și intensificarea posibilităților întreprinderii,
 - analiza tendințelor schimbării prețurilor mondiale și schimbărilor acestora la întreprindere;
 - mărirea volumului vânzărilor, și respectiv a exportului;
- f) *managerial*, prin:
 - elaborări de strategii și politici realiste;
 - restructurarea de ansamblu a întreprinderii;

Astfel, cunoașterea stării actuale a entității, oferă posibilitatea desprinderilor căilor și modalităților de redresare care să conducă la creșterea profitabilității la întreprindere.

În baza literaturii studiate, printre căile și modalitățile ce ar putea fi avute în vedere în sporirea eficientizării a activității întreprinderii autorul a sistematizat următoarele [130, 136]:

- ❖ *Creșterea volumului vânzărilor*, astfel, se propun următoarele măsuri:
 - ✓ lărgirea pieței de desfacere;

- ✓ determinarea potențialului pieței, care presupune studierea cerințelor și problemelor clienților, a capacității concurențiale;
- ✓ asigurarea creșterii vânzării prin intermediul reclamei și publicității profesionale;
- ✓ îmbunătățirea calității producției (serviciilor) și diversificarea serviciilor conform cerințelor pieței;
- ❖ *Competitivitatea producției*, astfel, se propune creșterea calității serviciilor. Pentru a obține victorie în lupta concurențială, întreprinderile trebuie să presteze servicii de calitate înaltă și să facă mai repede decât concurenții săi, să însușească noile tipuri de servicii competitive pe piață și lărgirea sortimentului acestora.
- ❖ *Perfecționarea managementului financiar*. Modul în care o întreprindere crește și se dezvoltă, capacitatea sa de a rămâne competitivă și de a supraviețui depinde de calitatea managerilor de a promova noi idei pentru noi servicii, asigurând astfel, lărgirea sortimentului de servicii și pe această bază fiind posibilă creșterea profitabilității întreprinderii. Aceasta din urmă necesită, rezolvarea unor probleme ce țin de pregătirea cadrelor calificate, creșterea potențialului inovațional, a calității structurii de conducere.
- ❖ *Reducerea costului*. Aici putem menționa că, creșterea costurilor constituie un fenomen marcant al ultimei perioade. Principalele cauze sunt: creșterea prețurilor la combustibil, sporirea cheltuielilor legate de creșterea ratei dobânzii pentru creditele primite ș.a. toate acestea conducând la diminuarea profitului. Pornind de la influența cheltuielilor totale asupra profitului și implicit asupra rentabilității, trebuie de luat în vedere unele măsuri pentru reducerea costurilor.
- ❖ *Creșterea gradului de autonomie financiară a întreprinderii*. Asigurarea viabilității financiare se bazează pe combinarea optimă a factorilor de producție și punerea în valoare a potențialului economic, de care dispune întreprinderea. Aceasta presupune cunoașterea și evaluarea exactă a datoriilor și posibilităților de folosire a resurselor disponibile.

În condițiile extrem de dificile ale perioadei actuale, în care activează întreprinderile pe lângă direcțiile interne orientate spre realizarea unui profit maxim este necesară și o susținere din partea statului.

În baza celor analizate anterior, putem concluziona că este necesară efectuarea unor acțiuni concrete, cum ar fi:

- Asigurarea unui mediu macroeconomic stabil, care ar permite întreprinderilor să se concentreze atenția asupra eficienței și nu asupra măsurilor de protejare sau de speculă față de creșterile de prețuri, impozite, taxe. Guvernul trebuie să elaboreze o politică fiscală și bugetară prin care să echilibreze interesele ce se manifestă la nivelul economiei naționale, cele ale

întreprinderilor, care doresc ca profitul ce rămâne la dispoziția lor să fie cât mai mare și interesele statului de a colecta la buget sumele necesare, cu care să poată răspunde la cerințele societății în ansamblu.

- Protejarea și asigurarea pieței de desfacere etc.

Deci, putem afirma că acțiunile și direcțiile propuse de autor, dau o orientare generală managerilor în alegerea unor decizii optime de sporire a rezultatelor financiare, dar realizarea în practică depinde încă de o multitudine de factori interni și externi, care trebuie depistați și înlăturați aceasta fiind posibil, doar în rezultatul evaluării rezultatelor financiare a activității întreprinderii.

Astfel, în obiectele de bază ale optimizării se includ problemele îmbunătățirii mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderii, a capitalului întreprinderii și, prin urmare, îmbunătățirea rezultatelor financiare a întreprinderii.

Evaluarea obiectelor de bază ale optimizării mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperației de consum din Republica Moldova diferă de evaluarea obiectelor criteriale prin faptul că se acordă o atenție sporită evaluării calitative din cauza absenței relațiilor normative stabilite între părțile structurale ale obiectelor de bază, pentru evaluarea lor cantitativă. Evaluarea calitativă a obiectelor de bază se realizează prin compararea dinamicii indicatorilor financiari cu sens economic diferit. Datorită impactului esențial a sensului economic diferit al indicatorilor financiari, calculate pentru fiecare obiectul de bază ale optimizării managementului întreprinderii, evaluarea fiecăruia dintre obiectele respective se începe cu analiză detaliată a conținutului lor economic.

Patrimoniul întreprinderilor sistemului cooperației de consum din Republica Moldova reprezintă activele imobilizate și activele circulante prin intermediul cărora entitatea desfășoară activitatea economică și realizează profitul.

3.2. Modelarea econometrică a procesului optimizării mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperației de consum din Republica Moldova

În procesul de formare structurii optime a patrimoniului, ar trebui să fie luate în considerație următoarele reguli financiare: supraestimarea nejustificată a valorii stocurilor de mărfuri conduce la suprasolicitare, și ca rezultat apare imposibilitatea funcționării normale a întreprinderii. Pentru asigurarea rentabilității întreprinderii, se consideră normal ca valoarea activelor imobilizate ale societății să fie de două ori mai mică decât valoarea activelor circulante.

În acest scop, în viziunea autorului, pentru modelarea procesului optimizării mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperației de consum din Republica Moldova este necesar crearea și calcularea indicatorului patrimoniului net ajustat (IPNA) întreprinderilor sistemului cooperației de consum.

Indicatorul patrimoniului net ajustat se calculează pe baza următoarei inegalități:

Vom nota:

MB – mijloace bănești;

CTS- creanțe pe termen scurt

SMM – stocuri de mărfuri și materiale;

ACÎ – animale la creștere și îngrășat;

MF – mijloace fixe;

T- terenuri;

AME – active materiale în curs de execuție;

DTS – datorii pe termen scurt;

DTL - datorii pe termen lung;

AFTL – active financiare pe termen lung;

ITS - investiții pe termen scurt;

AAN – amortizarea activelor nemateriale;

AAMTL - amortizarea activelor materiale pe t/ lung.

$$(MB - CTS + SMM - ACÎ + ITS) + (MF + T + AME + AFTL - AAN - AAMTL) > DTL + DTS \quad (3.1)$$

$$IPNA = (MB - CTS + SMM - ACÎ + ITS) - DTS + (MF + T + AME + AFTL - AAN - AAMTL) - DTL \quad (3.2)$$

Indicatorii factoriali și tipul influenței acestora asupra patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova îi vom stabili prin formule. Indicatorului patrimoniului net ajustat reprezintă o funcție liniară a următorilor indicatorii factoriali: $IPNA = f(MB, CTS, SMM, ACÎ, AFTL, DTS, MF, T, AME, AAN, AAMTL, ITS, DTL)$ (3.3.)

Favorabil pentru optimizarea structurii proprietății întreprinderii influențează creșterea unor astfel de indicatori ca: mijloace bănești, stocuri de mărfuri și materiale, mijloace fixe, terenuri, active materiale în curs de execuție, active financiare pe termen lung, investiții pe termen scurt și scăderea valorilor unor astfel de indicatori ca: datorii pe termen scurt, datorii pe termen lung, creanțe pe termen scurt.

Eficiența utilizării patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova este determinată de profitul obținut la 1 leu al valorii patrimoniului și venitul obținut la 1 leu al investițiilor în activele întreprinderii.

Indicatorii factoriali, tipul de dependență dintre ele și caracterul impactului asupra indicatorului patrimoniului net ajustat, sunt prezentate în tabelul 3.1.

Tabelul 3.1. Indicatorii factoriali și impactul lor asupra indicatorului patrimoniului net ajustat și optimizării mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperației de consum din Republica Moldova

Denumirea indicatorului factorial	Caracterul impactului (tip de dependență)
Mijloace bănești	Directă
Creanțe pe termen scurt	Indirectă
Stocuri de mărfuri și materiale	Directă
Animale la creștere și îngrășat	Indirectă
Mijloace fixe	Directă
Terenuri	Directă
Active materiale în curs de execuție	Directă
Amortizarea activelor nemateriale	Indirectă
Amortizarea activelor materiale pe t/ lung	Indirectă
Datorii pe termen scurt	Indirectă
Datorii pe termen lung	Indirectă
Active financiare pe termen lung	Directă
Investiții pe termen scurt	Directă

Sursa: elaborat de autor

Obiectul de bază al optimizării mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperației de consum din Republica Moldova este o parte integrală a criteriului gestiunii financiare a întreprinderii compus din șase componente. Criteriul respectiv se estimează prin dinamica rentabilității activelor întreprinderii.

Astfel, în viziunea noastră, pe lângă indicatorul patrimoniului net ajustat, ca unul dintre elementele esențiale în procesul elaborării modelului indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului întreprinderii, este necesar să se ia în considerare posibilitatea utilizării, în acest model, a unor elemente cum ar fi:

1) Rentabilitatea economică a activelor, se calculează prin formula:

$$ROA = \frac{PPGI}{A} \quad (3.4.)$$

unde:

PPGI – profitul perioadei de gestiune până la impozitare;

A - activele.

Valoarea coeficientului reprezintă o estimare cantitativă a eficacității utilizării patrimoniului întreprinderii.

Evaluarea gradului de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova se efectuează prin intermediul evaluării în dinamică a valorilor rentabilității patrimoniului/activelor, utilizând metoda comparației retrospective.

Se estimează pozitiv creșterea rentabilității patrimoniului/activelor. Dinamica negativă a valorii rentabilității activelor este cauzată de scăderea cererii la mărfurile comercializate și supra-acumularea a patrimoniului/activelor.

Majorarea rentabilității patrimoniului/activelor apare ca rezultat al creșterii cererii la mărfurile comercializate și îmbunătățirii structurii patrimoniului/activelor întreprinderii.

- 2) Coeficientul valorii reale a patrimoniului net ajustat. Valoarea coeficientului reflectă ponderea reală a patrimoniului net ajustat în activele totale a întreprinderii:

$$K_{VRPNA} = \frac{(MB - CTS + SMM - AC\hat{I} + ITS) - DTS + (MF + T + AME + AFTL - AAN - AAMTL) - DTL}{A} \quad (3.5.)$$

$$K_{VRPNA} = \frac{IPNA}{A} \quad (3.6.)$$

unde:

MB – Mijloace bănești;

CTS- Creanțe pe termen scurt;

SMM – Stocuri de mărfuri și materiale;

ACÎ – Animale la creștere și îngrășat;

MF – Mijloace fixe;

T- Terenuri;

AME – Active materiale în curs de execuție;

DTS – Datorii pe termen scurt;

DTL - Datorii pe termen lung;

AFTL – Active financiare pe termen lung;

ITS - Investiții pe termen scurt;

AAN – amortizarea activelor nemateriale;

AAMTL - amortizarea activelor materiale pe t/ lung;

A- Activele.

Nivelul optim ar trebui să fie nu mai puțin de 0,5.

Având în vedere că valoarea coeficientului caracterizează structura activelor și reprezintă ponderea patrimoniului propriu (activelor imobilizate și circulante), direct și indirect implicat în activitatea comercială a întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova, în legătură cu cele expuse anterior, se propune utilizarea coeficientului respectiv pentru formarea modelului indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului întreprinderii.

Pentru confirmarea valabilității și corectitudinii alegerii componentelor modelului în calitate de elemente cheie ale unui criteriu complex de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova, de asemenea pentru confirmarea independenței fiecăruia dintre celelalte cinci obiecte de modelare, autorul a efectuat analiza corelației obiectelor optimizării mecanismului gestiunii patrimoniului întreprinderii.

Analiza corelației a fost efectuată în funcție de evaluarea cantitativă a criteriului optimizării mecanismului gestiunii patrimoniului la circa 15 de întreprinderi ale sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova) (vezi anexa 6 și 7). Rezultatele analizei corelației sunt prezentate în tabelul 3.2.

Nivelul interdependenței dintre obiectele de optimizare a fost determinat cu ajutorul unui coeficient de corelație, a cărui valoare variază de la -1 până la +1.

Pentru evaluarea nivelelor interdependenței, s-a pornit de la ipoteza, că dacă valoarea coeficientului de corelație la modul este în intervalul de la 1 până la 0,9, se observă o corelație foarte puternică; de la 0,8 până la 0,6 - există o corelație slabă; de la 0,6 până la -0,6, există o corelație foarte slabă, sau corelație complet absentă.

Rezultatele analizei corelației indicatorilor din tabelul 3.2. sunt următoarele:

- coeficienții de corelație cu valori la modul de la 1 până la 0,9, corespunzând unei interdependențe foarte puternice, au relevat doi indici de 0,93 - rentabilitatea activelor – patrimoniul și 0,91- patrimoniul - factorul valorii reale a patrimoniul;

- valori la modul de 0,88 și 0,89, le corespund indicii: rentabilitatea vânzărilor – patrimoniul și patrimoniul - rotația activelor – această corelație este moderat-puternică;

- intervalul de la 0,8 până la 0,6, corespunde unei dependențe de corelație slabă, există doi factori (aceștia sunt egali cu 0,65 și 0,60 - reprezintă relația dintre: patrimoniul – rezultatele financiare, credibilitatea - patrimoniul);

- alți coeficienții de corelare se încadrează în intervalul: 0,6 - 0, inclusiv elementele: «solvabilitate - patrimoniul», «probabilitatea falimentului – patrimoniul», patrimoniul – capitalul), faptul care reflectă o dependență de corelație foarte slabă, sau o absență completă a corelației și care ne permite să afirmăm că aceste elemente sunt independente.

Tabelul 3.2. Rezultatele analizei corelației obiectelor modelului indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului întreprinderii, în baza datelor a 15 de întreprinderi ai sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova

Nº	Denumirea perechilor de obiecte analizate în cadrul optimizării a mecanismului de gestiune a patrimoniului	Valorile obținute ale coeficienților corelației pare
1	Solvabilitate - patrimoniul	0,00
2	Credibilitatea - patrimoniul	0,60
3	Probabilitatea falimentului - patrimoniul	0,29
4	Patrimoniul – capitalul	0,31
5	Patrimoniul – rezultatele financiare	0,65
6	Rentabilitatea activelor - Patrimoniul	0,93
7	Rentabilitatea vânzărilor - Patrimoniul	0,88
8	Patrimoniul - Rotația activelor	0,89
9	Patrimoniul - Factorul valorii reale a patrimoniul	0,91

Sursa: elaborat de autor

Astfel, în viziunea noastră, este necesar de elaborat **modelul indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului întreprinderii** utilizând următorii indicatori: rentabilitatea activelor, factorul valorii reale a patrimoniul, rentabilitatea vânzărilor, rotația activelor.

Scopul principal al optimizării mecanismului de gestiune al patrimoniului entităților sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova, este precăutarea modalităților de maximizare a rentabilității capitalului investit.

Gestiunea rentabilității întreprinderii devine o sarcină cheie pentru toate nivelurile de management: strategic, tactic și operațional.

În primul rând vom elabora modelul indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului întreprinderii sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova, care reflectă impactul a doi factori asupra rentabilității patrimoniului net ajustat-corectat.

Vom nota:

R_{PNA} - rentabilitatea patrimoniului net ajustat;

$PPGI$ – profitul perioadei de gestiune până la impozitare;

VV – venitul din vânzări;

R_{VV} - rentabilitatea vânzărilor;

K_{RPNA} – rotația patrimoniului net ajustat.

$$R_{PNA} = \frac{PPGI}{IPNA} = \frac{PPGI}{VV} \times \frac{VV}{IPNA} \quad (3.7.)$$

$$R_{PNA} = R_{VV} \times K_{RPNA} \quad (3.8.)$$

Modelul cu doi factori de influență reprezintă relația dintre indicatorul eficienței activității întreprinderii – rentabilității patrimoniului net ajustat (R_{PNA}) și doi factori: rentabilității vânzărilor (R_{VV}) și rotației patrimoniului net ajustat (K_{RPNA}).

Astfel, modelul permite evaluarea contribuției sistemului de vânzări al entității și gradul de utilizare a patrimoniului în formarea rentabilității.

În afară de modelul cu două factori, este necesar să se mai elaboreze un model al **indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului entității** sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova cu trei factori, care constă în aplicarea rentabilității integrale a patrimoniului (RI_p) ca indicatorul integral al eficienței activității întreprinderii și prezentarea formulei matematice sub forma de influență a trei factor consecutivi.

Deci, formula de calcul a rentabilității integrale a patrimoniului are următoarea formă:

$$RI_p = \frac{PPGI}{VV} \times \frac{VV}{IPNA} \times \frac{IPNA}{A} \quad (3.9.)$$

$$RI_p = R_{VV} \times K_{RPNA} \times K_{VRPNA} \quad (3.10.)$$

Unde:

RI_p - rentabilitatea integrală a patrimoniului;

R_{VV} - rentabilitatea vânzărilor;

K_{VRPNA} - coeficientul valorii reale a patrimoniului net ajustat;

K_{RPNA} – rotația patrimoniului net ajustat;

A - activele.

Modelul indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului întreprinderii cu trei factori de influență arată impactul asupra rentabilității integrale a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova, activității operaționale (vânzări), eficienței gestiunii financiare a patrimoniului întreprinderilor și nivelului de optimizare a structurii patrimoniului.

Rezultă că, eficiența sistemului de vânzări al întreprinderii determină în mod direct rentabilitatea vânzărilor și rentabilitatea patrimoniului și, în consecință, atractivitatea investițională a întreprinderii.

Modelul indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului întreprinderii, poate fi prezentat în forma calculării indicatorului mediu pentru o anumită perioadă de timp atât pentru ramură în ansamblu, cât și pentru o singură întreprindere.

Vom nota:

$\overline{RI_p}$ – rentabilitatea integrală medie a patrimoniului

N - numărul de ani

$PPGI_n$ – profitul perioadei de gestiune până la impozitare a anului n;

VV_n - venitul din vânzări a anului n;

$IPNA_n$ - indicatorul patrimoniului net ajustat a anului n;

A_n - activele a anului n;

$$\overline{RI_p} = \frac{\sum_{t=1}^n PPGI_n \div n}{\sum_t^n VV_n \div n} \times \frac{\sum_{t=1}^n VV_n \div n}{\sum_t^n IPNA_n \div n} \times \frac{\sum_{t=1}^n IPNA_n \div n}{\sum_t^n A_n \div n} \quad (3.11.)$$

În continuare, vom calcula *indexul integral al eficienței utilizării patrimoniului întreprinderii* a agenților economici analizați și în general pentru sistemul cooperației de consum din Republica Moldova conform datelor din tabelul 3.3.

Tabelul 3.3. Datele inițiale ale modelului indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova, lei

Indicatorii	Anii					Sumă
	2010	2011	2012	2013	2014	
Mijloace bănești	12394099	15829841	17624175	15812865	15367206	77028186
Creanțe pe t/s	44829759	49073735	45995142	43512411	46487430	229898477
Stocuri de mărfuri și materiale	125735031	132165941	127729409	136783114	146308328	668721823
Animale la creștere și îngrășat	64792	1694	2544	-	11883	80913
Mijloace fixe	991887512	976089502	992630555	992773806	1023261851	4976643226
Terenuri	13041083	13309423	13671884	14586558	18988053	73597001
Active materiale în c/e	12607139	14347621	12620046	9969822	12982395	62527023
Active nemateriale	1077611	1075785	1121131	1858549	1937910	7070986
Amortizarea activelor nemateriale	(581141)	(588933)	(628476)	(606693)	(632295)	-3037538
Amortizarea activelor materiale pe t/ lung	(517125780)	(504202589)	(507209779)	(506215570)	(533361952)	-568115670
Datorii pe termen scurt	18702920	19468200	19399349	20539543	21002359	99112371
Datorii pe termen lung	176054021	181331222	180532092	185098018	202388704	925404057
Active financiare pe termen lung	14298694	16502238	8379238	9230205	8083959	56494334
Investiții pe termen scurt	14093194	12023844	19360019	19417909	24163921	89058887
IPNA	516357857	523749507	530238228	529626866	538245950	2638218408
Venitul din vânzări	760657658	825797623	821132612	849841404	885189498	4142618795
Profitul perioadei de gestiune până la impozitare	4332116	9529663	928369	6142636	12780941	33713725
Total active	713685720	727452635	732611916	738626465	766389378	3678766114

Sursa: elaborat de autor

Modelul indexului integral al eficienței utilizării patrimoniului întreprinderii și interpretările lui prin formulele cu doi și trei factori, permit companiei să evalueze rapid impactul diferiților factori asupra formării unui element cheie în evaluarea valorii patrimoniului întreprinderii și atractivitatea acesteia pentru proprietari prin intermediul evaluării indicatorului al rentabilității patrimoniului întreprinderii.

În urma analizei efectuate constatăm o majorare în dinamică a indicatorului patrimoniului net ajustat a întreprinderilor sistemului cooperației de consum pe perioada anilor 2010-2012 și 2013-2014. Această majorare s-a datorat creșterii valorii mijloacelor bănești, mijloacelor fixe, terenurilor și micșorării datoriilor întreprinderilor.

Tabelul 3.4. Aplicarea modelului indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului întreprinderii pentru optimizarea mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperației de consum din Republica Moldova

Indicatorii	Anii					Valoarea medie
	2010	2011	2012	2013	2014	
$R_{PNA}, \%$	0,84	1,82	0,17	1,16	2,37	1,27
$R_{VV}, \%$	0,57	1,15	0,11	0,72	1,44	0,80
$K_{RPNA}, p \cdot p$	1,47	1,57	1,55	1,60	1,64	1,57
$K_{VRPNA}, p \cdot p$	0,73	0,72	0,73	0,72	0,70	0,72
$RI_p, \%$	0,61	1,31	0,13	0,83	1,67	0,91

Sursa: elaborat de autor

Analizând tabelul 3.4. putem constata majorarea indicatorilor rezultativi (rentabilitatea patrimoniului net ajustat, rentabilitatea vânzărilor, coeficientul valorii reale a patrimoniului net ajustat; rotația patrimoniului net ajustat, rentabilitatea integrală a patrimoniului). Această majorare s-a datorat creșterii valorii profitul perioadei de gestiune până la impozitare și venitului din vânzări a întreprinderilor sistemului cooperației de consum din Republica Moldova.

Tabelul 3.5. Datele inițiale ale modelului indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului al
UniversalCOOP or. Anenii Noi, lei

Indicatorii	Anii					Sumă
	2010	2011	2012	2013	2014	
Mijloace bănești	730	260057	85560	75718	22444	444509
Creanțe pe t/s	294695	237564	246194	176172	241391	1196016
Stocuri de mărfuri și materiale	2721998	2948545	2452099	2625995	2605373	13354010
Mijloace fixe	13196658	15712573	17394234	17446070	18079001	81828536
Terenuri	273298	272600	272600	272600	268820	1359918
Active materiale în c/e	0	190972	0	0	223379	414351
Amortizarea activelor materiale pe t/ lung	-7944921	-8273514	-8752175	-9315328	-9507771	-43793709
Datorii pe termen scurt	2278396	3341779	3404480	3097963	3103547	15226165
Datorii pe termen lung	218372	1489737	1243322	925089	1061639	4938159
IPNA	6045690	6517281	7050710	7258175	7767451	34639307
Venitul din vânzări	17317478	18703450	16546590	16822111	16468712	85858341
Profitul perioadei de gestiune până la impozitare	102520	435352	581868	276529	599911	1996180
Total active	8549914	11357492	11705827	11284543	11937763	54835539

Sursa: elaborat de autor

Analizând datele în tabelul de mai sus, observăm că indicatorul patrimoniului net ajustat al UniversalCOOP or. Anenii Noi, în perioada anilor 2010-2014, demonstrează o creștere considerabilă în valoarea anuală medie de 7%. Această creștere s-a datorat creșterii valorii mijloacelor fixe în patrimoniul total și micșorării datoriilor pe termen lung și scurt.

Deși atestăm o dinamică pozitivă a indicatorul patrimoniului net ajustat al UniversalCOOP or. Anenii Noi.

Tabelul 3.6. Aplicarea modelului indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului întreprinderii pentru optimizarea mecanismului de gestiune a patrimoniului al UniversalCOOP or. Anenii Noi, lei

Indicatorii	Anii					Valoarea medie
	2010	2011	2012	2013	2014	
$R_{PNA}, \%$	1,70	6,68	8,25	3,81	7,72	5,63
$R_{VV}, \%$	0,59	2,33	3,52	1,64	3,64	2,34
$K_{RPNA}, P \cdot P$	2,86	2,87	2,35	2,32	2,12	2,50
$K_{VRPNA}, P \cdot P$	0,71	0,57	0,60	0,64	0,65	0,64
$RI_p, \%$	1,20	3,83	4,97	2,45	5,03	3,50

Sursa: elaborat de autor

Analizând evoluția indicatorilor de eficiență gestiunii patrimoniului UniversalCOOP or. Anenii Noi putem constata că mărimea acestora este foarte mare, pe toată perioada analizată, comparativ cu valorile indicatorilor calculate în tabelul 4, pentru întregul sistem cooperăției de consum din Republica Moldova. Acest fapt arată, că UniversalCOOP or. Anenii Noi utilizează politica financiară eficientă în domeniului gestiunii a patrimoniului.

Tabelul 3.7. Datele inițiale ale modelului indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului al UCOOP or. Florești, lei

Indicatorii	Anii					Sumă
	2010	2011	2012	2013	2014	
Mijloace bănești	176242	424151	772004	313629	287996	1974022
Creanțe pe t/s	1973954	2832923	1756421	1795217	1513820	9872335
Stocuri de mărfuri și materiale	10182882	10044460	10323568	10698684	10803813	52053407
Mijloace fixe	37916392	38872458	38716899	39479647	40208418	195193814
Terenuri	282107	282107	280213	278660	273929	1397016
Active materiale în c/e	326010	326010	326010	284730	284730	1547490
Active nemateriale	5320	-	-	-	-	5320
Amortizarea activelor nemateriale	-5320	-	-	-	-	-5320
Amortizarea activelor materiale pe t/lung	-8940809	-19427558	-19560365	-20301222	-20937089	-99167043

Datorii pe termen scurt	8924101	10340006	9235173	8849443	8634856	45983579
Datorii pe t/l	1002500	703154	417548	231940	83832	2438974
Active financiare pe termen lung	429007	557470	87470	87470	87470	1248887
IPNA	22419184	22868861	23049499	23555432	23804399	115697375
Venitul din vânzări	56593139	60650346	57854082	57900051	56852019	289849637
Profitul perioadei de gestiune până la impozitare	902050	982611	349710	686179	559883	3480433
Total active	32542017	34110795	32869081	32813435	32724300	165059628

Sursa: elaborat de autor

În urma analizei tabelului 3.7. observăm că în anul 2014, indicatorul patrimoniului net ajustat s-a majorat față de anii 2010, 2011, 2012 și 2013 cu 6,17%, 4,09%, 3,28% și 1,06 %, aceasta s-a datorat majorării stocurilor de mărfuri și materiale, mijloacelor fixe și investițiilor pe termen lung.

Analiza dinamicii surselor de formare a patrimoniului întreprinderii arată influența pozitivă asupra indicatorul patrimoniului net ajustat, condiționată de micșorarea datoriilor pe termen lung și scurt.

Tabelul 3.8. Aplicarea modelului indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului întreprinderii pentru optimizarea mecanismului de gestiune a patrimoniului al UCOOP or. Florești, lei

Indicatorii	Anii					Valoarea medie
	2010	2011	2012	2013	2014	
$R_{PNA}, \%$	4,02	4,30	1,52	2,91	2,35	3,02
$R_{VV}, \%$	1,59	1,62	0,60	1,19	0,98	1,20
$K_{RPNA}, p.p$	2,52	2,65	2,51	2,46	2,39	2,51
$K_{VRPNA}, p.p$	0,69	0,67	0,70	0,72	0,73	0,70
$RI_p, \%$	2,77	2,88	1,06	2,09	1,71	2,10

Sursa: elaborat de autor

Datele din tabelul 3.8. ne arată că deși pe parcursul celor 5 ani atestăm o diminuare rentabilității vânzărilor, rotației patrimoniului net ajustat și rentabilității integrale a patrimoniului. Această diminuare necesită elaborarea unor măsuri financiare pentru optimizarea gestiunii patrimoniului întreprinderii.

Tabelul 3.9. Datele inițiale pentru constatarea și prognozarea structurii optime și eficienței utilizării patrimoniului al UCOOP or. Florești, lei

Indicatorii	Anii					Sumă
	2015	2016	2017	2018	2019	
Mijloace bănești	293756	299631	305624	311736	317971	1528718
Creanțe pe t/s	1544096	1574978	1606478	1638607	1671380	8035540
Stocuri de mărfuri și materiale	11019889	11240287	11465093	11694395	11928283	57347946
Mijloace fixe	41012586	41832838	42669495	43522885	44393342	213431146
Terenuri	279408	284996	290696	296510	302440	1454048
Active materiale în c/e	290425	296233	302158	308201	314365	1511381
Amortizarea activelor materiale pe t/ lung	-21983943	-23083141	-24237298	-25449163	-26721621	-121475165
Datorii pe termen scurt	7771370	6994233	6294810	5665329	5098796	31824539
Datorii pe t/l	75449	67904	61114	55002	49502	308970
Active financiare pe termen lung	89219	91004	92824	94680	96574	464301
IPNA	24698617	25474689	26139145	26697520	27154435	130164407
Venitul din vânzări	59694620	62679351	65813318	69103984	72559184	76187143
Profitul perioadei de gestiune pînă la impozitare	727848	946202	1230063	1599082	2078806	2702448
Total active	33378786	34046362	34727289	35421835	36130271	36852877

Sursa: elaborat de autor

Pentru a asigura funcționarea eficientă a întreprinderii UCOOP or. Florești, în viitor, se recomandă: menținerea nivelului de creștere elementelor patrimoniului net ajustat în valoare de 2% anual, reducere anuală a datoriilor pe termen lung și scurt în mărime de 5% anual, realizarea majorării profitului perioadei de gestiune până la impozitare la nivelul anual de 30%, prin intermediul optimizării a procesului de formare a costurilor vânzării și a cheltuielilor totale, astfel mărindu-se marja comercială și desigur profitului perioadei de gestiune până la impozitare.

Calcululele prezentate în tabelul 3.10. arată că măsurile recomandate privind formarea structurii optime și majorarea eficienței utilizării patrimoniului al UCOOP or. Florești a contribuit considerabil la îmbunătățirea situației financiare.

Tabelul 3.10. Aplicarea modelului indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului întreprinderii pentru prognozarea indicatorilor de eficiența al UCOOP or. Florești, lei

Indicatorii	Anii					Valoarea medie
	2015	2016	2017	2018	2019	
R_{PNA} ,%	2,95	3,71	4,71	5,99	7,66	5,00
R_{VV} ,%	1,22	1,51	1,87	2,31	2,86	1,96
K_{RPNA} ,p·P	2,42	2,46	2,52	2,59	2,67	2,53
K_{VRPNA} ,p·P	0,74	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75
RI_p ,%	2,18	2,78	3,54	4,51	5,75	3,75

Sursa: elaborat de autor

Astfel, în viziunea noastră, avantajele și dezavantajele modelului indexului integral al eficienței utilizării patrimoniului întreprinderii pot fi grupate în următoarele compartimente:

- 1) principalul avantaj al modelului elaborat de autor este simplitatea calculelor și analizei rezultatelor obținute. Acest lucru a condus la faptul că modelul elaborat a fost aplicat în analiza financiară în cadrul întreprinderilor: UniversalCoop din or. Anenii Noi, UCOOP din or. Florești, URECOOP din or. Strășeni;
- 2) factorii selectați, care determină rentabilitatea companiei pentru proprietari, este destul de ușor de asociat cu planurile operaționale ale întreprinderii;
- 3) dezavantajul modelului se explică prin faptul că rapoartele (situațiile) financiare nu reprezintă o sursă absolut sigură de informații despre activitatea întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova.

Întru perfecționarea rezultatelor aprecierii elementelor bilanțiere, efectuării reviziilor, evaluărilor și reevaluărilor, se propun următoare aspecte ce țin de modalitățile de ajustare a situației financiare, care presupun:

Ajustări de normalizare a informației contabile și de eliminare a elementelor extraordinare. Aceste ajustări se efectuează în scopul determinării veniturilor și cheltuielilor ce caracterizează o afacere normală. Astfel, întreprinderile analizate se vor afla într-o situație comparabilă.

Normalizarea este posibilă prin următoarele modalități [77]:

a) corectarea veniturilor și cheltuielilor extraordinare, neoperaționale, unitare (de exemplu pierderi sau câștiguri atipice din vânzarea activelor, pierderi sau profituri extraordinare (incendii, inundații sau alte pierderi fizice, greve, costuri generate de litigii, vânzări de linii ale afacerii etc.), operații discontinue).

b) corectarea cu privire la metoda de evidență a operațiunilor și /sau metodei de calcul a uzurii și amortizării (spre exemplu, contabilizarea stocurilor, politica de capitalizare a diferitelor categorii de cheltuieli, adecvarea sau inadecvarea activelor (de exemplu, excesul de necesar de fond de rulment), recunoașterea veniturilor și cheltuielilor.

c) corectarea rezultatelor contabile prin determinarea valorii de piață a activelor.

Analiza ajustărilor de normalizare. Proprietarul unui pachet de control din acțiunile firmei poate întreprinde acțiuni în sensul realizării unor ajustări pentru eliminarea unor elemente de natură non-operațională sau extraordinară, în vreme ce un acționar minoritar nu beneficiază de această putere.

De aceea, ajustările care asigură o situație de normalitate a activității entității economice vor fi realizate doar atunci când se urmărește evaluarea unui pachet de control. Aceste ajustări pot include [84, p. 218-220]:

- ✚ excesul sau nivelul prea redus al compensațiilor acordate managementului;
- ✚ eliminarea operațiilor ineficiente, care generează costuri majore și ieșiri importante de lichidități din companie;
- ✚ schimbarea politicii tranzacțiilor companiei cu persoane din cadrul firmei (salariați, acționari, management etc.)
- ✚ schimbarea structurii capitalului și a structurii activelor.

Astfel, procedurile de evaluare și *separare a elementelor operaționale de cele neoperaționale* implică în unele situații adăugarea valorii părții neoperaționale a afacerii la valoarea estimată a companiei operaționale. Această procedură este necesară doar în cadrul evaluării pachetului de control, deoarece proprietarul unei participații minoritare nu poate forța lichidarea activelor neoperaționale.

În această procedură evaluatorul separă activele redundante (neoperaționale sau în afara exploatarei) de cele operaționale, apoi separă toate veniturile și cheltuielile produse de activele neoperaționale și le evidențiază separat în contul de rezultate.

Exemple tipice de active redundante sunt: depozite bancare; titluri de participare sau titluri de plasament; terenuri sau clădiri în exces sau neutilizate în activitatea operațională; automobile, baze sportive sau de agrement etc.

Ajustarea inflaționistă (raportarea informației contabile la data evaluării pentru a o aduce în stare comparabilă) poate fi efectuată prin: reevaluarea tuturor activelor de bilanț prin transformarea în valută forte și reevaluarea activelor conform fluctuației prețurilor - metoda de evidență a modificării nivelului prețurilor. Analiza pe baza ratelor (analiza expres) o considerăm drept cea mai practică în cadrul evaluării, fiind recomandată în special de evaluatorii din vest. Efectuând analiza economico-financiară și aprecierea eficienței funcționării cooperative de consum Universalcoop, s-a constatat că aceasta se află în dificultate, respectiv pentru aceasta se propun unele particularități spre aplicare la evaluarea unităților patrimoniale aflate în dificultate.

3.3. Orientări de perfecționare și optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului în sistemul cooperăției de consum

Performanțele și funcționalitatea entității cooperatiste depind de calitatea gestiunii economico-financiare, în condițiile unei înzestrări tehnice optime și a organizării raționale a muncii. Gestiunea financiară a întreprinderii urmărește protejarea patrimoniului pe baza unei bune administrări și a autocontrolului. Gestiunea economică este mult mai largă decât gestiunea financiară, cuprinzând toate domeniile activității întreprinderii și își găsește expresia în performanța economică. Parametrii conceptului de performanță pot fi larg abordați și exprimă calitatea actului managerial. Diagnosticarea activității tehnico-productive și economico-financiare se poate face prin măsurarea performanțelor activităților și pe ansamblul întreprinderii pentru a găsi soluții ca aceasta să devină competitivă. Se urmărește asanarea activităților nerentabile, cunoașterea șanselor întreprinderii de a deveni competitivă pe piață, de a-și relansa și stabiliza activitatea economică sau de a intra în faliment. În cazul unor șanse reale de redresare economică se elaborează planul de afaceri detaliat. Informațiile necesare în vederea măsurării performanței economice prezente și previzibile se obțin din contabilitatea analitică, din bilanțul contabil și anexele acestuia din analiza bonității și altor indicatori economico-financiar.

După cum noi am menționat și anterior, de elaborarea unei politici financiare riguroase și foarte adaptabile la condițiile decimate de piață depind obținerea de rezultate financiare avantajoase. Gestiunea financiară are rolul de a urmări îndeplinirea instrucțiunilor prevăzute de politica financiară. Iar pentru estimarea rezultatelor financiare trebuie utilizată metoda cea mai rațională și bine argumentată pentru estimarea acestora într-un timp cât mai bun și cu abateri nesemnificative.

Fiecare întreprindere sau mai bine zis fiecare agent economic tinde ca activitatea sa fie cit mai eficientă, ori, investițiile făcute de acesta sa fie cât mai eficiente. Când vorbim de eficiența trebuie să avem în vedere în ce se concretizează efectul și, de asemenea cum putem cuantifica efortul.

Din punct de vedere economic, ea se reflectă cel mai bine și imediat în profit, în mărimea profitului. Profitul obținut nu este singurul rezultat prin care se poate aprecia eficiența organizației economice. El exprima numai sintetic și direct eficiența managementului.

Oprindu-ne la indicatorii care sunt utilizați în scopul estimării rezultatelor financiare aş putea face o deliberare în cazul fiecăruia și argumenta rolul acestora în cadrul acestui aspect. Pornind de la estimarea patrimoniului întreprinderii, acesta are un rol deosebit deoarece se face mai întâi o evaluare a patrimoniului pentru a vedea cu ce tip de întreprindere vom lucra, când menționez tip de întreprindere mă refer la capacitatea acesteia; întreprinderi mici, mijlocii și mari.

Deci, pasul doi ce urmează a fi făcut este estimarea surselor de finanțare a acestor active, anume acest indicator ne va oferi informații privitor la pasivul întreprinderii, și ce poziție ocupa aceasta pe piața. Tot despre acest coeficient este de menționat faptul că în urma analizei lor ne va furniza informații despre cum este privita întreprinderea din exterior, spun aceste afirmații deoarece acest indicator ne va da posibilitatea de a clasa întreprinderea între o întreprindere puternic îndatorată, întreprindere mediu îndatorată și o întreprindere independentă ce poate să-și acopere nevoile din fondurile proprii.

În urma acestor deliberări se poate constata profit sau pierdere aduse întreprinderii din fiecare activitate desfășurate de aceasta. Nu ne oprim doar la profitul net al perioadei de gestiune deoarece numai făcând o retrospectivă a tuturor indicatorilor de profit vom putea stabili din care activitate se obține profit și din care pierdere pentru ca pe viitor întreprinderea să-și poată elabora business-planul cu ajutorul datelor furnizate de către aceasta.

Alți indicatori cu o asemenea valoare și importanță ca și a profitului sunt indicatorii rentabilității, aceștia necesită o amplă analiză deoarece aceștia exprimă capacitatea întreprinderii de a câștiga profit. Fiecare indicator al rentabilității are greutatea sa, iar analiza fiecăruia este foarte importantă deoarece astfel putem stabili gradul dezvoltării întreprinderii pe viitor și în baza fiecăruia se pot formula teorii și propuneri strategice ce vor asigura dezvoltarea întreprinderii pe viitor. Făcând referința la fiecare indicator în parte atunci putem afirma că rentabilitatea activelor ne dă posibilitatea de a observa bine zis acest indicator, reflectă nivelul profitului obținut la fiecare leu al mijloacelor investite.

Economia de piață oferă întreprinderilor libertate în acțiune. Proprietarii sunt cei care decid tipul de activitate al întreprinderii, ce servicii să presteze, piața pe care doresc să activeze, și la ce preț sunt impuse de către piața. Maximizarea valorii întreprinderii, în aceste condiții, necesită studierea

permanentă atât a mediului intern, cât și a celui extern al întreprinderii de către managerii acesteia, aceștia trebuind să fie suficient de receptivi la modificările de mediu pentru a realiza obiectivul propus.

Deseori, în cadrul întreprinderilor din sistemul cooperatist se acorda mai multă atenție eforturilor cotidiene de obținere a unei eficiențe cât mai mari. O cauză principală a acestei stări rezida din faptul că ineficiența poate afecta substanțial performanțele de ansamblu ale întreprinderii, situație care, dacă se prelungește, duce la falimentul acesteia, problema ce necesită să fie tratată, să fie desfășurată cu indicarea cauzelor apariției și soluționarea problemelor în ceea ce urmează.

Deci, efectuând analiza cooperativelor de consum și identificând punctele slabe ale activității financiare a acesteia putem propune anumite căi de soluționare a problemelor și îmbunătățirii situației financiare. Rezervele creșterii sunt posibilitățile apreciate cantitativ a creșterii volumului serviciilor, micșorării cheltuielilor pentru producerea și comercializarea serviciilor, neadmiterii cheltuielilor supraplanificate, perfecționării structurii serviciilor prestate. Rezervele se manifestă în stadiul planificării și în procesul îndeplinirii planurilor. Determinarea rezervelor de creștere a profitului se bazează pe metodele științifice argumentate de calcul, mobilizarea, realizarea. Se evidențiază trei etape ale acestui proces: analitic, organizațional și funcțional.

La prima etapă se evidențiază și se apreciază cantitativ rezervele, la a doua se elaborează complexul de măsuri tehnice, organizaționale, economice și sociale, ce asigură utilizarea rezervelor descoperite; la a treia etapă se realizează în practică măsurile constatate și se ține controlul asupra îndeplinirii acestora.

La calcularea rezervelor de creștere a profitului este necesară, în primul rând determinarea posibilității creșterii profitului din contul: sporirii volumului vânzărilor; micșorării costului unitar al produselor vândute; majorării prețurilor de vânzare prin creșterea calității produselor vândute, etc.

O cale importantă în căutarea rezervelor de creștere a profitului este micșorarea cheltuielilor pentru fabricarea produselor, prestarea serviciilor, ca exemplu: materiei prime, materialelor, energiei, combustibilului, amortizării ș.a.

Pentru determinarea rezervelor de creștere a profitului brut din contul reducerii costului vânzărilor poate fi folosită metoda comparației. În acest caz pentru evaluarea cantitativă a rezervei este necesar de determinat corect baza de comparație. În calitate de aceasta poate servi valoarea medie a utilizării anumitor resurse: planificată și normativă, utilizată de alte întreprinderi avansate din ramură, nivelul mediu efectiv obținut de întreprinderile din ramură, nivelul efectiv obținut de întreprinderi din alte țări.

O rezervă semnificativă a majorării profitului constituie creșterea prețurilor medii de vânzare pe seama creșterii calității serviciilor prestate. La această metodă se referă îmbunătățirea calității de servicii de expediere și transport. Majorarea profitului din contul creșterii calității serviciilor ține de

parcursarea multor aspecte importante pînă la majorarea tarifelor la serviciile prestate. Investițiile posibile efectuate în reînnoirea bazei materiale și tehnologice a întreprinderii în viitor vor conduce la micșorări considerabile a cheltuielilor pentru uzură și reparație a mijloacelor fixe și ca urmare de majorare a profitului.

Calculul rezervei de majorare a profitului pe seama comercializării produselor prin căi de desfacere mai atrăgătoare se efectuează astfel: abaterea cotei serviciilor prestate prin diferite căi de desfacere se înmulțește cu tariful de vînzare stabilit pentru fiecare cale. Suma obținută se înmulțește cu cantitatea posibilă de vînzare a produsului sau serviciului.

Pentru majorarea profitului întreprinderea trebuie să se reducă considerabil pierderile în toată rețeaua, să se micșoreze cheltuielile, să se soluționeze probleme mai mici, dar nu mai puțin importante. Rezolvarea acestor probleme necesită investiții adăugătoare, care pot fi acoperite, acumulând mijloace sub formă de plată pentru serviciile prestate.

Conform unor autori, o întreprindere poate ajunge în situație de criză din mai multe cauze. Principalele cauze care pot provoca această situație sunt[92; 120]:

- ✓ cauze provenite din interiorul întreprinderii, care pot fi de natură financiară, comercială sau tehnică;
- ✓ cauze externe, adică provenite din afara întreprinderii.

De exemplu, cauzele financiare provenite din interiorul întreprinderii pot fi constatare chiar din momentul înființării întreprinderii, sau pot fi observate în timpul funcționării acesteia, prin dezechilibrul dintre finanțarea proprie și cea străină. Dacă întreprinderea își începe activitatea pe baza unei slabe finanțări proprii, pe de o parte, și a unei finanțări străine prea mari, pe de altă parte, riscă să ajungă într-o criză cu urmări foarte grave. Finanțarea proprie, modestă, dar permanent, nu este întotdeauna fericit completată cu finanțarea străină, dacă în condițiile celei din urmă intervineau schimbări nefavorabile pentru întreprindere. Deci cauze financiare ce pot duce la criză sunt modul de procurare a capitalului și modul de întrebuințare a acestuia.

Cauzele externe sunt considerate cele mai importante și pot fi generate de: factori naturali-cazul întreprinderilor care folosesc ca materii prime produse agricole; factori sociali-revoluție, război vama; factori economici-crise, depresiuni, reducerea puterii de cumpărare, concurența, variațiile de prețuri; și alți factori. Deci, putem generaliza că dacă întreprinderea se află într-o situație de dezechilibru, care-i amenință funcționarea sau scopul, ea este datoare să înlăture toate cauzele perturbătoare spre a intra în normalitate.

Adoptînd clasificarea autorului rus Kovaleva [123, p. 285], putem grupa metodele de eficientizare a situației financiare în felul următor: metoda redresării directe; metoda redresării prin aducere de capital nou; metoda redresării prin răscumpărarea acțiunilor.

Conform conceptului acestui autor, metodele au următorul conținut:

1. Metoda redresării directe constă în reducerea capitalului social, adică prin scăderea valorii nominale a acțiunilor; și scăderea datoriilor, operație posibilă doar după ce capitalul propriu a suferit sacrificiile impuse, trebuind aprobată de majoritatea creditorilor.

a. Reducerea capitalului propriu se poate efectua în scopul acoperirii pierderii, pentru ajustarea unor elemente de avere supraevaluate, și pentru crearea unor rezerve în cont, din care să se poată face față oricărui eveniment nefavorabil.

b. Reducerea angajamentelor străine se pot obține doar după ce, mai întâi, capitalul propriu a făcut sacrificiile necesare, cu efect sau nu în ceea ce privea normalizarea întreprinderii în funcție de importanța lor, de efectele produse asupra întreprinderii, și posibilitatea de a rămîne la întreprindere.

2. Majoritatea întreprinderilor aflate în situație nesatisfăcătoare au nevoie de mijloace financiare noi. Acestea se pot procura fie apelînd la piața de capital; fie prin noi aporturi de capital; fie prin atragerea de surse străine, sub forma creditelor.

a. Apelul la piața de capital se poate face doar acolo unde situația nu este prea gravă și unde normalizarea pe această cale este sigură.

b. Noi contribuții de capital se întrebuintează în cazuri mai grave și atunci cînd nu este posibilă o reușită prin apelul la piața de capital.

c. Atragerea capitalului strain este posibilă după ce proprietarii capitalurilor proprii fac toate sacrificiile necesare. Dacă finanțarea străină se face în condiții dificile, de exemplu dobîndi ridicate, atunci ea poate fi mai puțin utilă.

3. La cea de-a treia metodă, prin răscumpărarea acțiunilor proprii, se recurge atunci cînd cursul acțiunilor la bursă este foarte scăzut.

Precizăm faptul că, dacă în cazul în care starea întreprinderii este atît de gravă încît optimizarea ei nu se poate realiza în condiții bune, singura cale rămasă este lichidarea sau fuzionarea cu o altă întreprindere.

În fine, putem concluziona că într-un mediu deosebit de complex și agitat, necesitatea creșterii eficienței economice în cadrul entităților economice face ca analiza situațiilor financiare să joace un rol din ce în ce mai important, deoarece se stabilesc punctele tari și slabe din activitatea unei firme dar și măsurile ce trebuie aplicate pe termen scurt și lung în vederea atingerii obiectivelor stabilite. De asemenea analiza situației financiare are un rol fundamental în evaluarea, reglarea și ameliorarea performanțelor economico-financiare ale firmei.

Pornind de la faptul că analiza este o metodă a cunoașterii, se poate spune că în procesul de conducere, analiza situației financiare reprezintă un instrument operațional care permite cunoașterea stării sistemului și luarea măsurilor de reglare a disfuncționalităților. Procesul de conducere se caracterizează printr-un ansamblu de intervenții prin care se prevede, se organizează și se

coordonează activitatea firmei, se iau decizii și se controlează activitatea acesteia în vederea realizării obiectivelor curente și de perspectivă cu respectarea principiilor de eficiență economică și utilitate socială. Analiza situației financiare are un rol deosebit în cunoașterea și comensurarea influenței diverșilor factori ce conduc la creșterea eficienței întregii activități economice.

Concluzii la capitolul 3

Din diagnosticul efectuat în cadrul Uniunii Centrale a Cooperativelor de Consum din Republica Moldova „MOLDCOOP” și uniunilor teritoriale UniversalCoop din or. Anenii Noi, UCOOP din or. Florești, URECOOP din or. Strășeni, în capitolul trei al tezei s-a încercat de a argumenta din punct de vedere metodologic și practic variantele reale de determinare a posibilităților menținere a stabilității financiar-patrimoniale a întreprinderilor din sistemul cooperației de consum, fapt din care au rezultat câteva concluzii de mare importanță, care oferă oportunități pentru decidenții interesați în îmbunătățirea funcționalității întregului sistem:

1. Există un sistem rațional de aprovizionare și asigurare cu materia primă și materiale, ar fi necesar să se perfecționeze acest sistem de aprovizionare cu materie primă și resurse materiale, contractele încheiate cu furnizorii (în baza contractelor încheiate cu furnizorii pe o perioadă mult mai îndelungată și să includă careva elemente de atragere);
2. Să fie o concordanță mult mai favorabilă între patrimoniul întreprinderii și gradul utilizării acestuia;
3. Piața de desfacere este bine determinată de cererea consumatorilor, astfel întreprinderea ar trebui să perfecțeze piața internă de desfacere care este limitată din cauza capacității reduse de cumpărare a consumatorilor;
4. Să tindă mereu spre un ritm de creștere a profitului perioadei de gestiune până la impozitare în paralel cu sporirea veniturilor din prestarea serviciilor, presupune și o reducere esențială a cheltuielilor întreprinderii pentru activitatea operațională, cât și pentru cea neoperațională (de investiții și financiară).

Elementele specifice noii economii globale cm ar fi: liberalizarea economică, globalizarea, concurența tot mai acerbă, trecerea de la economia industrială la economia bazată pe cunoștințe și informații, provocările sociale și ecologice aduse de necesitățile dezvoltării durabile, recenta criză financiară resimțită la nivel mondial, au determinat modificarea cerințelor îndreptate către diversele entități economice, precum și diversificarea responsabilităților acestora față de toate categoriile de deținători de interese, față de societate în ansamblul său. În cadrul acestui nou sistem economic entitățile pot fi percepute asemenea unor celule care influențează sănătatea întregului organism.

Pornind de la influența cheltuielilor totale asupra profitului și, implicit, asupra rentabilității, trebuie avute în vedere unele măsuri pentru reducerea costurilor:

- ✓ prestarea serviciilor pe baza criteriilor de eficiență economică, care presupune practicarea unor prețuri de vânzare care să permită acoperirea costului de producție și obținerea unui profit. Aici putem menționa că agravarea situației financiare a unei întreprinderi din domeniul prestării serviciilor, creșterea costurilor de producție constituie un fenomen marcant al ultimei perioade. Principalele cauze care au determinat creșterea costurilor de producție sunt: creșterea costurilor fixe ca urmare a reducerii considerabile a capacităților de producție, creșterea prețurilor la materia primă, la energie, sporirea cheltuielilor legate de creșterea ratei dobânzii pentru creditele primite ș.a., toate acestea conducând la diminuarea profitului
- ✓ dezvoltarea și modernizarea potențialului tehnic al întreprinderii, care să antreneze cheltuielile financiare cât mai reduse și vinderea activelor neutilizate;
- ✓ perfecționarea personalului angajat la întreprinderi;
- ✓ diversificarea furnizorilor de materie primă și materiale, energie și combustibil. Este necesară existența la întreprindere a unui sistem de informare privind furnizorii, caracteristicile și prețurile materiilor prime.

Mediul economic actual, prin elementele sale specifice, impune entităților economice noi standarde privind fundamentarea rezultatelor financiare performante, care depășesc sfera economicului. Luând în considerare evoluțiile macroeconomice amintite, considerăm că ignorarea aspectelor sociale și de mediu poate determina pierderi întreprinderilor autohtone, pierderi care se pot concretiza: în diminuarea cotelor de piață, în diminuarea venitului din vânzări, în reducerea numărului de clienți, în diverse costuri de ecologizare, în campanii pentru dobândirea încrederii consumatorilor în produsele și serviciile oferite de acestea. Ținând cont de aceste aspecte, considerăm necesară integrarea în strategia de dezvoltare a întreprinderilor sistemului cooperației de consum a standardelor referitoare la elementele sociale și de mediu cu scopul de a asigura sustenabilitatea activităților derulate prin armonizarea obiectivelor economice, sociale și ecologice.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Căutarea căilor de optimizare a eficienței utilizării tuturor tipurilor de resurse este una din principalele sarcini ale activității întreprinderilor cooperației de consum din Republica Moldova. Scoaterea la evidență și utilizarea practică a acestor resurse este posibilă doar cu ajutorul unei analize meticuloase.

Analiza rezultatelor financiare a întreprinderii este o parte integrantă a analizei economico-financiare. Principalii indicatori ce caracterizează eficacitatea activității întreprinderii sunt profitul și rentabilitatea. Actualmente, în condițiile ajustării economiei Republicii Moldova la economia inovațională, în fața întreprinderilor cooperației de consum s-a pus problema orientării spre optimizarea mecanismului de gestiune a patrimoniului respectivului sistem.

Bazându-ne pe studiile teoretico-aplicative, făcute în teza de doctorat s-a ajuns la următoarele **concluzii**:

1. Evaluarea structurii patrimoniului întreprinderii și a mecanismul gestionării acestuia reprezintă punctul de pornire în conceperea, fundamentarea și implementarea soluțiilor strategice de optimizare a performanțelor curente ale întreprinderilor sistemului cooperației de consum, procesul prin care se ajunge la o opinie, în ceea ce privește estimarea eficienței activității economico-financiare a unei întreprinderi, adică a situației financiare, care ocupă un loc extrem de important în aprecierea complexă a rezultatelor obținute de întreprinderile MOLDCOOP, atât la nivelul utilizatorilor interni, cât și a celor externi.

2. Analiza conceptuală a problemelor și factorilor de influență asupra mecanismului de gestiune a patrimoniului entităților economice din sistemul cooperației de consum permite depistarea părților vulnerabile ale întreprinderii, rezervele ei interne nevalorificate, precum și căile de îmbunătățire a organizării procesului de producere, precum și îmbunătățirea calității produselor. Acești indicator va facilita determinarea celei mai efective căi de dezvoltare a întreprinderilor cooperației de consum în perioadele viitoare. Asupra structurii financiare a unei întreprinderi acționează o varietate de factori și condiții. Din această cauză autorul a depus efortul de a interpreta în mod adecvat aceste tratări conceptuale ținând cont de poziția diferită a specialiștilor din domeniu [91, pag. 182-184].

3. Procesul de evaluare a potențialului patrimonial a întreprinderilor și organizațiilor din sistemul cooperației de consum a Republicii Moldova a permis autoarei să constate și argumenteze importanța investigării activității întreprinderii și a componentelor sale, în vederea evidențierii punctelor forte și slabe, a evaluării potențialului economic [23, pag. 118-129].

4. Pornind de la analiza situației reale a cooperative de consum din republică, starea actuală poate fi caracterizată prin reducerea activelor pe parcursul anilor analizați, aceasta a fost posibil datorită reducerii ambelor grupe de active, atât a celor pe termen lung, dar mai ales a celor

curente, ceea ce caracterizează o dinamică inacceptabilă. Evoluția mărimi patrimoniului nu este uniformă, fiind prezente atât creșteri, cât și scăderi a valorii lor. Totuși cele mai semnificative schimbări au avut tendința spre micșorare, ceea ce semnalează despre unele deficiențe în activitatea sistemului cooperației de consum și necesitatea luării măsurilor corespunzătoare. De asemenea este posibilă dezvoltarea și controlul corectitudinii îndeplinirii planurilor operaționale ale întreprinderii [31, pag. 29-37].

5. Analizând indicatorii lichidității, menționăm că având în vedere diversitatea domeniilor de activitate în cadrul sistemului cooperației de consum și multitudinea întreprinderilor și organizațiilor cooperatiste, mărimea indicatorilor lichidității este la un nivel satisfăcător în întregime pe sistem. Majorarea valorii totale a activelor controlate de întreprindere poate surveni, de asemenea, ca rezultat al proceselor inflaționiste existente în economia națională sau al reevaluării activelor. Diminuarea patrimoniului disponibil semnalează existența tendințelor negative în activitatea întreprinderii: restrângerea activității din lipsa comenzilor și din alte motive, acumularea pierderilor, rambursarea surselor împrumutate atrase peste limita de siguranță [22, pag. 83-89].

6. Informațiile obținute prin calculul acestor indicatori nu pot explica însă contribuția diverselor activități desfășurate de către întreprindere la obținerea lichidității ceea ce face necesară aprofundarea studiului asupra componentelor necesarului de fond de rulment și a relațiilor întreprinderii cu terții. Se are în vedere faptul că terții influențează direct trezoreria, întreprinderea fiind preocupată să-și optimizeze stocurile, să accelereze încasarea creanțelor prin scurtarea termenului de decontare cu clienții și, în același timp, să amâne plata furnizorilor, prin prelungirea termenelor de plată acordate de aceștia. Rata rentabilității financiare este un indicator semnificativ în aprecierea performanțelor economico-financiare ale întreprinderii atât în cadrul diagnosticului intern cât și în analizele solicitate de partenerii externi. În aceste condiții, ieșirea activelor disponibile de sub controlul întreprinderii poate îmbrăca diferite forme: vânzarea activelor care nu se folosesc în activitatea de întreprinzător, transferarea activelor pentru stingerea datoriilor, repartizarea între proprietarii întreprinderii și altele. În orice caz, reducerea potențialului economico-financiar al întreprinderii semnifică incapacitatea de a continua activitatea de întreprinzător la același nivel [22, pag. 83-89].

7. În dependență de domeniile de activitate practicate în cadrul sistemului cooperației de consum, se folosesc diverse căi de utilizare a surselor financiare. Experiența, observarea și analiza sistematică a piețelor financiare și de credit au un rol deosebit de important în stabilirea surselor de capital folosit pentru finanțarea activității entităților cooperatiste. Dorind în același timp să maximizeze profitul așteptat și să minimizeze riscul, investitorul urmărește de obicei două scopuri diametral opuse din care motiv apare necesitatea de a balansa, de a le echilibra când ia decizia

investițională. În acest caz se face apel la metodele matematice cu ajutorul cărora investitorul poate calcula profitabilitatea așteptată, abaterea medie pătratică, covariația, etc. Astfel, dezvoltând și implementând în cercetarea noastră, modelul indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului, a fost posibil de demonstrat și argumentat faptul că acesta oferă cu ușurință simplitatea calculului și analiza rezultatelor obținute, iar factorii selectați au capacitatea de a determina rentabilitatea entității economice [31, pag. 29-37].

Reieșind din concluziile stipulate și analiza efectuată putem reda unele **recomandări**.

Orientările de bază ale sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova trebuie să îl reprezinte, optimizarea mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderii, de rând cu promovarea cifrei de afaceri a firmei, raționalizarea costurilor de producție, creșterea profitabilității, etc.

Astfel, pentru ameliorarea profitului brut este necesar de mărit venitul din vânzări, pe latura cantitativă și calitativă. Și de scăzut consumurile de producție, cât și costul vânzărilor. Pentru ameliorarea profitului până la impozitare este necesar de micșorat cheltuielile generale și financiare. Dar în general statul trebuie să ducă o politică financiar-fiscală mai favorabilă pentru cooperăția de consum, ținând cont de următoarele:

- reducerea consumului de resurse economico-financiară a entității din cadrul sistemului cooperatist;
- optimizarea decizională referitor la algoritmul cheltuielilor și gestionarea eficientă a acestora;
- majorarea capacității întreprinderii de a rămâne competitivă prin intermediul pregătirii cadrelor calificate, creșterii potențialului inovațional, a calității structurii de conducere.
- creșterea gradului de autonomie financiară a întreprinderii, estimarea potențialului economic, de care dispune întreprinderea, aceasta presupune cunoașterea și evaluarea exactă a datoriilor și posibilităților de folosire a resurselor disponibile.

Pentru realizarea acestor imperative devine oportună efectuarea unor acțiuni concrete, cum ar fi: asigurarea unui mediu macroeconomic stabil, necesitatea elaborării unei politici fiscale și bugetare prin care să echilibreze interesele ce se manifestă la nivelul economiei naționale, cele ale prestatorilor de servicii, care doresc ca profitul ce rămâne la dispoziția lor să fie cât mai mare și interesele statului de a colecta la buget sumele necesare, cu care să poată răspunde la cerințele societății în ansamblu, protejarea și asigurarea pieței de desfacere etc.

Este foarte importantă și modernizarea segmentului tehnologic. Aici ne referim la ridicarea calității procesului de păstrare a producției finite în depozite. Se impune implementarea unui sistem performant de evidență în context cu cerințele progresului tehnico-științific.

Este necesar de analizat și comparat costul Ținerii stocurilor pentru Țntreaga perioada de gestiune și modul de achiziȚionare a lor pa parcursul necesității, poate chiar și la preȚuri puȚin mai mari. Dar practica a demonstrat cȃ efectul dimensionării corecte și la timp a stocurilor este mai eficientă. Rezultă cȃ cooperative de consum, pentru a-și rezolva problema eficienȚei mijloacelor curente, trebuie corect sȃ le dimensioneze, livreze la depozit și sȃ utilizeze.

Alături de dezvoltarea sistemelor informaȚionale este nevoie de dezvoltarea Țn comerȚ a sistemului de vizionare a traiectoriei mărfurilor prin programe speciale de calculator, care ar permite creșterea eficienȚei sistemului informaȚional.

DirecȚiile de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului Țntreprinderilor din sistemul cooperaȚiei de consum din republică, propuse Țn lucrarea dată, sunt conform cerinȚelor pieȚei autohtone.

Țn final, putem afirma cȃ acȚiunile și direcȚiile propuse orientează spre realizarea tendinȚelor de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului Țntreprinderilor cooperaȚiei de consum, dar realizarea Țn practică, mai depinde Țncă de multipli factori interni și externi, care trebuie depistaȚi și ȚnlăturaȚi, aceasta fiind posibil Țn rezultatul evaluării financiare a activității Țntreprinderii. Țn contextul executării sale, evaluării economico-financiare, Țn calitate de instrument de cunoașterea și reglare, Ți revine rolul de a contribui la asigurarea unui echilibru financiar permanent, la ȚmbunătăȚirea rezultatelor activității economico-financiare, potrivit cerinȚelor și exigenȚelor creșterii economice și ale economiei de piaȚă.

BIBLIOGRAFIE:

1. Adochiței M., Adochiței A. Finanțele întreprinderii în economia de piață. Piatra Neamț: Tipografia Mitrea, 2004, 301 p.
2. Adochiței M., Finanțele întreprinderii. București, Universitatea Româno-Americană, 1981.
3. Altman E. Corporate Financial Distress and Bancruptcy, 2nd Edition, John Wiley & Sons, Inc, 2007.
4. Avare Ph., G. Legros, L. Ravary, P. Lemonniez. Gestiune și analiză financiară. București: Editura economică, 2002, 560 p.
5. Balteș N. Analiza economico-financiară a întreprinderii. Ediția a II-a, revizuită și adăugită. Sibiu, Editura Universității "Lucian Blaga", 2013.
6. Bălănuță V. Diagnosticul și aprecierea eficienței utilizării factorilor de producție în contextul restructurării întreprinderii. În Revista științifică: Contabilitate și audit, nr.10, 2006, p. 62-70.
7. Bălănuță V. Diagnosticul și aprecierea stabilității financiare a întreprinderii în contextul elaborării planului de afaceri. În Revista științifică: Contabilitate și audit, nr. 9, 2006, p. 41-49.
8. Bănaș C. S. Evaluarea afacerilor firmei. Finanțe. Bănci. Asigurări., nr. 9 (81) anul VII, septembrie 2004.
9. Băncilă N. Evaluarea financiară a întreprinderii. Chișinău: ASEM, 2005, 106 p.
10. Băncilă N. Ganea V. Constrângeri și posibilități de optimizare a activității de finanțare în sectorul întreprinderilor mici și mijlocii. Chișinău: IEFS. 2012, 181 p.
11. Băncilă N., Mihalachi R. Evaluarea și diagnosticul întreprinderii. Sinteze, teste, probleme. Chișinău, ASEM, 2015.
12. Băncilă N., Stratulat O., Dascaluic D. Gestiunea financiară a întreprinderii. Manual pentru studenții facultăților de economie și finanțe. Chișinău, ASEM, 2005.
13. Bărbulescu C. Sistemele strategice ale întreprinderii. București, 2008, 310 p.
14. Bătrâncea I. Analiza financiară a entității economice, Cluj-Napoca, Ed. Risoprint, 2007.
15. Berezeanu P. Gestiunea financiară a întreprinderii. București: Editura A.S.E., 2002, 197 p.
16. Berezeanu P. Management financiar, managementul deciziilor. București, 2005, 219p.
17. Bevan A., Danbolt J. Capital structure and its determinants in the UK - a decompositional analysis. In: Applied Financial Economics, Taylor & Francis Journals, vol. 12(3)/2002, p. 159-170
18. Bircea I. Analiza financiară: aplicații și probleme. Cluj-Napoca, Ed.: Presa Universitară Clujeană, 2016, 202 p.
19. Bistriceanu Gh. D., Demetrescu C. G., Macovei I. E., Lexiconul de finanțe-credit, contabilitate și informatică financiar-contabilă. București, Editura Didactică și pedagogică, 1981.
20. Bogdan I. Management financiar. București: Editura economică, 2003, 368 p.
21. Botnari N. Finanțele întreprinderii. Chișinău, ASEM, 2006.
22. Botnari N. Finanțele întreprinderii. Chișinău: Editerra Prim, 2008, 230 p.
23. Botnari N., Iabanji I. Promovarea dezvoltării sectorului micului business în contextul integrării europene, Chișinău: ASEM, 2005, p. 318-322

24. Botnari N., Iabanji I., Cerbușcă V. Fondurile de garantare a creditelor - instrument de stimulare a finanțării IMM, Chișinău, 2008, p. 259-263.
25. Botnari N., Rodica T., Ignat M., Ciobanu N., Creciun A., Cebotari T. Finanțele Întreprinderii: Sinteze, teste, probleme. Chișinău, ASEM, 2006.
26. Bran P. Finanțele întreprinderii., Chișinău: Editura Logos, 1995, 347 p.
27. Brătian V. Modelarea deciziei de finanțare a firmei pe termen lung. În: Revista Finanțe publice și contabilitate, nr. 11-12 An 2003, p. 19-20
28. Brezeanu P. Diagnostic financiar: Instrumente de analiza financiară, București: Editura Economică, 2003.
29. Brezeanu P., Boștinariu A., Prajușteanu B. Diagnostic financiar, al firmei. București, Editura Economică, 1999, 214 p.
30. Buglea A. Analiza financiară. Concepte și studii de caz, Editura Mirton, Timișoara, 2005.
31. Campbell K., Jerzemowska M. Capital Structure Decisions Made by Companies in a Transitional Economy: the Case of Poland. Ed.: In D. Zarzecki, Financial Management, 2001.
32. Cassar G., Holmes S. Capital Structure and Financing of SMEs: Australian Evidence. In: Accounting & Finance, 43, 2003, p. 123-147. <http://dx.doi.org/10.1111/1467-629X.t01-1-00085>
33. Chibercea N., Sanduța T., Mirzac V. Investments and venture capital as an option to development and innovation in the consum cooperative enterprises from the Republic of Moldova. Materialele conferinței științifice internaționale „Contemporary issues in economy and technology”, University of Split, Croația, 16-18 iunie 2016, Split, pag. 118 – 129.
34. Chibercea-Pazurati N. Evaluarea potențialului patrimonial al întreprinderilor și organizațiilor din sistemul cooperăției de consum din Republica Moldova. În: Revista științifică Studia Universitatis Moldaviae, Seria științe exacte și economice”, nr. 7(107), 2017, pag. 83-89.
35. Codul civil al Republicii Moldova Nr. 1107 din 06.06.2002, Monitorul Oficial Nr. 82-86 din 22.06.2002.
36. Codul Civil al României, Legea nr. 287/200 din 17 iulie 2009. Publicat în Monitorul Oficial nr. 511 din 24 iulie 2009.
37. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, Nr. 225. Publicat în Monitorul Oficial Nr. 130-134 la data de 21 iunie 2013.
38. Constantinescu D., Nistorescu T., Tumbăr C. Economia întreprinderii. Craiova: SITECH, 2006, 276 p.
39. Deaconu A. Diagnosticul și evaluarea întreprinderii. București, Ed. ASE, 2002, 422 p.
40. DeAngelo H., Masulis R. W. Optimal Capital Structure Under Corporate and Personal Taxation. In: Journal of Financial Economics, Vol. 8, No. 1, 1980, p. 3-27
41. Dingă E. Surse de finanțare a dezvoltării durabile a României, București: Academia Română, 2006.
42. Dumitrescu D., Dragotă V., Ciobanu A. Evaluarea întreprinderii. București: Editura Economică, 2002, 336 p.
43. Erhan L. Strategii financiare de dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii prin prisma asigurării unei economii de piață funcționale , Chișinău , 2013, pp 50-56.

44. Erhan L. Paladi V. Delimitări privind informația aferentă părților afiliate și modalitatea de prezentare a acesteia în situațiile financiare. *Analele Științifice ale Academiei de Studii Economice din Moldova* Nr. 2 / 2014, p. 61-66.
45. Eros-Stark L., Pantea I. M., *Analiza situației financiare a firmei. Elemente teoretice. Studiu de caz.* București: Editura Economică, 2001.
46. Fuior E., Chibercea-Pazurati N. Oportunități de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului în sistemul cooperăției de consum. În: *Revista teoretico-științifică Economie și sociologie*, Chișinău, INCE al AȘM, nr. 3/2017, pag. 29-37.
47. Georgescu N. *Analiza bilanțului contabil*, București, Editura Economică, 2004.
48. Gheorghiu Al., *Analiza economico – financiară la nivel microeconomic*, 2005, 308 p.
49. Giurgiu A. I. Opinia cu privire la raportul dintre capitalul propriu și cel împrumutat la societățile comerciale. În: *Revista Finanțe. Credit. Contabilitate*, nr. 3/1992, p. 25-34.
50. Giurgiu A. I., Tulai Constantin I., Râmnicănu I. *Ghidul alfabetic de teorie și practică financiară.* Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1985.
51. Grădinariu M., Bucătaru D., Costică M. *Evaluarea întreprinderii în economia de piață.* Iași: Editura Junimea, 2007, 248 p.
52. Grigori L., Lazari L. *Bazele teoretice ale contabilității.* Chișinău: Editura Cartier, 2003.
53. Greuning H. *Standarde internaționale de raportare financiară, ghid practic.* București: Editura Irecson, 2007.
54. Halpern P., Weston F., Brigham E. F., *Finanțe manageriale.* București: Editura Economică, 1998.
55. Hamangiu C., Rosetti I., Bălănescu, Băicoianu Al., *Tratat de drept civil*, Editura Națională Ciornei, vol. I, 845 p.
56. Helfert E. A. *Techniques of Financial Analysis a guide to value creation.* Edition 11. București: BMT Publishing House, 2006.
57. Hoanță N. *Finanțele firmei.* București: Editura Economică, 2003, 341 p.
58. Hotărâre cu privire la măsurile de redresare a situației economico-financiare și de restructurare a întreprinderilor industriale nr. 896 din 03.08.2004. În: *Monitorul Oficial*, nr. 13/112 din 1994.
59. Ilie V. *Gestiunea financiară a întreprinderii.* București: Ed. Didactică, 1999, 327 p.
60. Ioniță I., Bănac C., Stoica M. *Evaluarea organizațiilor.* București: Editura Economică, 2004, 224 p.
61. Ionescu L. *Analiza economico-financiară.* Ediția a II-a, revizuită și adăugată. București: Prouniversitaria, 2016, 325 p.
62. Ișfănescu A. *Analiza economico-financiară.* București: Editura ASE, 2002, 271 p.
63. Ișfănescu A., Șerban C., Stănoiu A. *Evaluarea întreprinderii.* București: Editura Universitară, 2000, 233 p.
64. Legea cu privire la întreprinderile de stat nr. 146 din 16.06.1994. În: *Monitorul Oficial*, nr. 2/9/1994.
65. Legea cu privire la societățile pe acțiuni nr.134 din 02.04.1997. În: *Monitorul Oficial*, nr. 38-39/332/1997.
66. *Legii Cooperăției de Consum.* În: *Monitorul Oficial* nr. 1252 din 28 septembrie 2000.
67. Lala-Popa I., Miculeac M.E. *Analiza economico-financiară. Elemente teoretice și studii de caz.*, Timișoara: Editura Mirton, 2012.

68. Lorent Eros-Stark, Ioan Marius Pantea, *Analiza situației financiare a firmei. Elemente teoretice. Studiu de caz.* București: Editura Economică, 2001
69. Majluf N. S., Myers S. C. Corporate Financing and Investment Decisions When Firms Have Information That Investors Do Not Have. In: *Journal of Financial Economics*, Vol. 13, No. 2, 1984, p. 187-221
70. Marin I. *Analiza economico- financiară.* București: Editura economică, 2012.
71. Manolescu Gh. *Management financiar.* 2005, 411 p.
72. Mărgulescu D., Niculescu M., Robu V. *Diagnostic economico-financiar.* București: Editura Fundației România de mâine, 2006, 410 p.
73. Mărgulescu D., Vălceanu Gh., Cișmașu I. D., Șerban C. *Analiza economico-financiară,* București: Editura Fundației România de mâine, 2005.
74. Mărgulescu D., *Analiza economico-financiară,* București, Ed.: Universitatea Spiru Haret, 1999.
75. Mironiuc M. *Analiză economico-financiară: elemente teoretico-metodologice și aplicații.* Iași, Ed.: Sedcom Libris, 2006.
76. Modigliani F., Miller M. H. Corporate Income Taxes and the Cost of Capital: A Correction. In: *American Economic Review*, 53, 1963, p. 433-443
<https://www2.bc.edu/thomas-chemmanur/phdcorp/MF891%20papers/MM1963.pdf>.
77. Nancu D. *Evaluarea economică și financiară a întreprinderii.* Curs II în slideuri. Universitatea Ovidius, 2013.
78. Nederiță A. *Contabilitatea managerială.* Chișinău: ACAP, 2000, 256 p.
79. Negescu M. Popescu A. *Analiza fondului de rulment și activelor curente.* București: Tribuna Economică nr. 18, 2002.
80. Niculescu M. *Diagnostic financiar. Volumul II,* București: Editura Economică, 2005.
81. Niculescu M., *Diagnostic global strategic,* Editura economică, 2004, 455 p.
82. Nișulescu I. *Finanțarea și reorganizarea întreprinderii.* București: Infomedica, 1999.
83. Nuleiu A. E. *Determinarea stării financiare a întreprinderii prin analiza echilibrului financiar.* În: *Anale Universității „1 Decembrie 1918” Alba Iulia*, 2006, p. 486-490
84. Onofrei M. *Finanțele întreprinderii.* București: Editura economică, 2004, 310 p.
85. Paladi V. *Modalități de calcul și de apreciere a efectului de pârghie financiară.* În materialele conferinței științifice internaționale „Problemele contabilității și auditului în condițiile globalizării”, 15-16 aprilie 2005. Chișinău, Ed. ASEM, 2005.
86. Petrescu S. *Analiza economo-financiară II, suport de curs,* FEAA, Iași, 2006.
87. Pierre F., *Valorisation d'entreprise et theorie financiere,* Edition d'Organisation, Paris, 2004.
88. Planiol M., *Traité pratique de Droit civil français,* tome III, Paris, 1926.
89. Popa A., Dăneț A. *Management financiar.* București: Editura Economică, 2001, 282 p.
90. Popescu L. *Evaluarea performanțelor firmelor pe baza indicatorilor financiari.* În *Revista Tribuna Economică*, nr.23, 2001.
91. Prunea P. *Riscul în activitatea economică.* București: Ed. Economică, 2003.
92. Radu M., Muntean M. *Gestiunea financiară a întreprinderii.* Bacău: Editura Moldavia, 2003.
93. Rajan R. G., Zingales L. What Do We Know about Capital Structure? Some Evidence from International. In: *The Journal of Finance*, Vol. 50, No. 5. (Dec., 1995), p. 1421-1460.

http://siteresources.worldbank.org/INTEXPCOMNET/Resources/Rajan_and_Zingales_1995.pdf.

94. Ramage P., Analyse et diagnostic financier, Edition d'Organisation, Paris, 2004.
95. Ristea M. Contabilitate financiară. București, Editura Universitară, 2005
96. Spătaru L. Analiza economico-financiară. Instrument al managementului întreprinderilor. Ediția a II-a. București, Editura Economică, 2004, 460 p.
97. Sanduța T., Fuior E., Duma F. The financial mechanism - an instrument for the management of the consumer cooperatives from Republic of Moldova during the economic instability times. In: Revista de Cercetări în Comerț, Management și Dezvoltare Economică, Nr. 2 / 2016.
98. Stănescu C., Ișfănescu A., Băicuși A. Analiza economico-financiară. București, 1996.
99. Stănescu C., Ișfănescu A., Băicuși A. Analiza economico-financiară (cu aplicații în societățile comerciale industriale, de construcții și transporturi). București: Editura Economică, 1996.
100. Șerban P. Analiza activității economico-financiare, București, 1996.
101. Tabără N., Horomnea E., Toma C., Analiza contabil-financiară. Iași, Ed: TIPO, Moldova, 2000.
102. Titman S., Wessels, R. The Determinants of Capital Structure Choice. The Journal of Finance, 43/1988, pag. 1-19
103. Toma M. Finanțele întreprinderii. București: Editura Economică, 1998, 405 p.
104. Tudose M. B. Gestiunea capitalurilor întreprinderii. Optimizarea structurii financiare. București: Ed. Economica, 2006.
105. Țiriulnicova N., Paladi V., Gavriluc L., Chirilova N., Furtună D. Analiza rapoartelor financiare. Chișinău: Ed. Tipografia Centrală, 2004. 384 p.
106. Țiriulnicov N., Paladi V., Gavriluc L., Chirilov N., Furtună D. Analiza rapoartelor financiare. Instrumente, metode, procedee și tehnici de apreciere a informației contabil-financiare în procesul decizional. Chișinău, ASEM, Tipografia Centrală, 2004, 489 p.
107. Țiriulnicova N., Gavriluc L., Paladi V. Analiza rapoartelor financiare: Instrumente, metode, procedee și tehnici de apreciere a informației contabil-financiare în procesul decizional, Ed. a II – a, Chișinău, Ed.: Asociația Obștească „ACAP RM”, 2011.
108. Țiriulnicova N., Problemele constituirii sistemelor factoriale pentru analiza rentabilității capitalului permanent. În: materialele conferinței Internaționale „Problemele contabilității și auditului în condițiile globalizării”, 15-16 aprilie 2005. Chișinău, Ed.: Departamentul Editorial-Poligrafic ASEM, 2005, 280 p.
109. Vasile I. Gestiunea financiară a întreprinderii. București: Editura didactică și pedagogică, 1999, 311 p.
110. Vasile R. Analiza economico-financiară. București, Editura ASE, 2002, 453 p.
111. Vâlceanu Gh., Robu V., Georgescu N., Analiza economico-financiară, București, Editura Economică, 2004.
112. Veveriță V. Finanțarea întreprinderilor mici și mijlocii din Republica Moldova: probleme, tendințe și perspective Chișinău, 2012.
113. Zugrav I. Considerații privind particularitățile gestionării financiare a întreprinderilor aflate în situație de Insolvabilitate. În Materialele conferinței "Creșterea economică în condițiile globalizării", Ed. a 11-a/Vol. 2. 2016, Chișinău, Moldova, 13-14 octombrie 2016, p. 75-62.

114. Zugrav I. Gestiunea întreprinderii din sistemul cooperăției de consum în perioadă de criză. În: Analele Științifice ale Universității Cooperatist-Comerciale din Moldova, Nr. 11(2) / 2013, p. 91-95.
115. Балабанов И.Т., Основы финансового менеджмента. Как управлять капиталом? Москва: «Финансы и статистика», 2001, p. 200 с.
116. Карасева И.М., Ревякина М.А. Финансовый менеджмент. М.: Омега-Л, 2006. 335 с.
117. Киберчя Н. Влияние финансового кризиса на результаты деятельности предприятий Республики Молдова. Материалы III Международной научно-практической конференции "Экономический рост Республики Беларусь: глобализация, инновационность, устойчивость", БГЭУ, 19-20 мая 2010 г. Том 1, Минск, 2010, с. 182 – 184.
118. Кобзарь, Л. Финансовый менеджмент фирмы. К.: Изд.-во МЭА, 2005, 515 с.
119. Ковалев В. Финансовый менеджмент. Москва: Финансы и статистика, 2007, 768 с.
120. Ковалев В.В Анализ хозяйственной деятельности предприятия. Москва, 2001, 300 с.
121. Ковалёв В.В., Волкова О.Н., Анализ хозяйственной деятельности предприятия: учеб. М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2006, 424 с.
122. Ковалев В.Г., Введение в финансовый менеджмент. Москва: «Финансы и Статистика», 1999, 278 с.
123. Ковалева А.М., Лапуста М.Г., Скамай Л.Г. Финансы фирмы: Учебник. Гос. Ун-тет Управления, М.: ИНФРА-М, 2001, 413 с.
124. Макаренко А.П., Теория и история кооперативного движения. Учебное пособие для студентов высших и Средних кооперативных учебных заведений. М.: ИВЦ «Маркетинг», 2000, 328 с.
125. Олунин В. И. Экономико-логическая модель обоснования комплексной стратегии управления предприятием как инструмент агрегирования корпоративной и финансовой стратегии. В: Финансы и кредит, №12/2007, с. 58-60.
126. Организация внутрифирменного бюджетирования и финансового планирования: Учебно-методическое пособие. Под ред. В.Е. Хруцкого. М.: АНХ при Правительстве РФ, ЦМБ и РР, 1998.
127. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия/ 4-е изд., перераб. и доп. Минск: ООО «Новое знание», 2000, 688 с.
128. Савчук В.П. Управление финансами предприятия. М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2005, 480 с.
129. Самочкин В.Н., Калюкин А.А., Тимофеева О.А. Бюджетирование как инструмент управления промышленным предприятием. В: Менеджмент в России и за рубежом, №2/2000.
130. Самсонов Н.Ф., Баранникова Н.П., Володин А.А. Финансовый менеджмент: Учеб. М.: Финансы, 2002, 495 с.
131. Сандуца Т. Вопросы анализа финансовой деятельности предприятий потребительской кооперации. Узбекистон Республикаси олий ва урта махсус таълим вазирлиги. Самарканд кооператив институти. Илмий амалий анжуман материаллари. Самарканд, 2003. p. 173 – 174.

132. Сандуца Т. Преимущества факторинга для предприятий потребительской кооперации. Кооперация России: приоритеты развития Международная научная конференция. Москва, 2009 г. 406 – 407.
133. Сандуца Т. Преимущества бюджетного планирования деятельности для предприятий потребкооперации Молдовы. Экономический рост Республики Беларусь: глобализация, инновационность, устойчивость. Международная научно-практическая конференция. Минск 2010.
134. Тренев Н.Н., Управление финансами. Москва: Финансы и статистика, 1999, 489 с.
135. Трушина Г.С. Планирование на предприятии. Изд: Кемерово, 2017.
136. Фомин Я.А. Диагностика кризисного состояния предприятия. Учебное пособие для вузов. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2003, 478 с.
137. Фуйор Е., Сандуца Т. Проблемы управления финансовыми ресурсами предприятий потребкооперации в условиях рынка. Место и роль кооперативного движения в свете новых социально-экономических тенденций. В: Международная научная конференция, Караганда, 2001, с. 62 - 63.
138. Фуйор Е., Сандуца Т. Некоторые аспекты деятельности предприятий потребкооперации Молдовы. Економічна теорія: сучасна парадигма та її еволюція на порозі ХХІ століття. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 2000, с. 14 – 15.
139. Ховарт П. Концепция контроллинга: управленческий учет. Система отчетности. Бюджетирование. Пер. с нем. Москва: Альпина Бизнес Букс, 2005, 269 с.
140. Хорин А.Н., Керимов В.Э., Стратегический анализ: учебное пособие. Москва: Эксмо, 2006, 288 с.
141. Шеремет А. Д., Сайфулин Р. С. Методика финансового анализа. М.: ИНФРА-М, 1996, 172 с.
142. Экономическая стратегия фирмы: Учебное пособие под ред. проф. А. П. Градова. СПб.: Специальная литература, 2003, 510 с.
143. <https://www.zakonrf.info/gk/>

ANEXE

Indicatorii ce caracterizează situația financiară a entității economice

Indicator	Formula de calcul
<i>Indicatori de structură</i>	
Rata active imobilizate	$\frac{\text{Active imobilizate}}{\text{Active totale}}$
Rata imobilizări necorporale	$\frac{\text{Imobilizări necorporale}}{\text{Active totale}}$
Rata imobilizări corporale	$\frac{\text{Imobilizări corporale}}{\text{Active totale}}$
Rata imobilizări financiare	$\frac{\text{Imobilizări financiare}}{\text{Active totale}}$
Rata active curente	$\frac{\text{Active curente}}{\text{Active totale}}$
Rata stocuri	$\frac{\text{Stocuri}}{\text{Active totale}}$
Rata creanțe pe termen scurt	$\frac{\text{Creanțe pe termen scurt}}{\text{Active totale}}$
Rata investiții pe termen scurt	$\frac{\text{Investiții pe termen scurt}}{\text{Active totale}}$
Rata numerar	$\frac{\text{Numerar}}{\text{Active totale}}$
Rata stabilității financiare	$\frac{\text{Capital permanent}}{\text{Total pasiv}}$
Rata autonomiei financiare globale	$\frac{\text{Capital propriu}}{\text{Total pasiv}}$
Rata de îndatorare pe termen scurt	$\frac{\text{Datorii pe termen scurt}}{\text{Total pasiv}}$
Rata de îndatorare globală	$\frac{\text{Datorii totale}}{\text{Total pasiv}}$
<i>Indicatori ai bonității financiare</i>	
Lichiditate curentă	$\frac{\text{Active curente}}{\text{Datorii curente}}$
Lichiditate imediată	$\frac{\text{Active curente} - \text{Stocuri}}{\text{Datorii curente}}$

Lichiditate la vedere	$\frac{\text{Disponibilități}}{\text{Datorii curente}}$
Solvabilitate generală	$\frac{\text{Active totale}}{\text{Datorii totale}}$
Solvabilitate patrimonială	$\frac{\text{Capital propriu}}{\text{Capital permanent}}$
<i>Indicatori ai rentabilității</i>	
Rentabilitatea comercială	$\frac{\text{Profit brut}}{\text{Venituri din vânzări}}$
Rentabilitatea economică	$\frac{\text{Profit pînă la impozitare}}{\text{Valoarea medie a activelor}}$
Rentabilitatea financiară	$\frac{\text{Profit net}}{\text{Valoarea medie a capitalului propriu}}$
<i>Indicatori ai gestiunii</i>	
Numărul de rotații a elemntului	$\frac{\text{Venit din vânzări}}{\text{Valoarea medie a elementului bilanțier}}$
Durata de rotație a elementului	$\frac{\text{Valoarea medie a elementului bilanțier}}{\text{Venit din vânzări}} * \text{Timpul}$
<i>Indicatori ai echilibrului financiar</i>	
Fond de rulment	Capital propriu – Active imobilizate
Necesarul de fond de rulment	Stocuri + Creanțe – Datorii pe termen scurt
Trezoreria	Fond de rulment – Necesar de fond de rulment
Rata de finanțare a stocurilor	$\frac{\text{Fond de rulment}}{\text{Stocuri}}$
Rata de finanțare a datoriilor	$\frac{\text{Datorii totale}}{\text{Active totale}}$
Rata autonomiei financiare	$\frac{\text{Capital propriu}}{\text{Capital permanent}}$
Rata de finanțare a activelor	$\frac{\text{Capital propriu}}{\text{Active totale}}$
<i>Indicatori ai valorii de piață</i>	
Coeficientul capitalizării bursiere	$\frac{\text{Preț de piață a acțiunii}}{\text{Profit pe acțiune}}$
Rata de plată a dividendelor	$\frac{\text{Profit net}}{\text{Dividend}}$

Indicatorul valorii de piață a acțiunii la valoarea contabilă	$\frac{\text{Valoarea de piață a acțiunii}}{\text{Valoarea contabilă a acțiunii}}$
Randamentul dividendelor	$\frac{\text{Dividend pe acțiune}}{\text{Preț de piață a acțiunii}}$

Sursa: elaborat de autor

Anexa 2

Bilanțul sistematizat al sistemului cooperăției de consum, lei

BILANȚUL CONTABIL		12/31/2008	12/31/2009	12/31/2010	12/31/2011	12/31/2012	12/31/2013	12/31/2014
ACTIV	cod							
ACTIVE PE TERMEN LUNG								
Active nemateriale	10	1165268	1039814	1077611	1075785	1121131	1858549	1937910
Amortizarea activelor nemateriale	20	(731252)	(498257)	(581141)	(588933)	(628476)	(606693)	(632295)
Valoarea de bilanț a activelor nemateriale	30	434016	541557	496470	486852	492655	1251856	1305615
Active material pe termen lung								
Active materiale în curs de execuție	40	17736860	13826174	12607139	14347621	12620046	9969822	12982395
Terenuri	50	11879031	12603339	13041083	13309423	13671884	14586558	18988053
Mijloace fixe	60	994193990	980298579	991887512	976089502	992630555	992773806	1023261851
Resurse naturale	70	3818	3818	3818	3818	3818	3818	3818
Uzura și epuizarea activelor materiale pe t/ lung	80	(532088634)	(512011288)	(517125780)	(504202589)	(507209779)	(506215570)	(533361952)
Valoarea de bilanț a activ. mat. pe t/ lung	90	491725065	494720622	500413772	499547775	511716524	511118434	521874165
Active financiare pe termen lung								
Investiții pe termen lung în părți nelegate	100	7776562	8962213	10254571	12167194	4910772	5098354	4659959
Investiții pe termen lung în părți legate	110	311669	166522	602650	918650	12700	717700	12700
Modificarea valorii investițiilor pe termen lung	120	3467643	3413943	3413700	3401250	3401250	3347550	3347550
Creanțe pe termen lung	130	25094	25094	27773	15144	15144	15144	15144
Active amânate privind impozitul pe venit	140					39372	51457	48606
Avansuri acordate	150							
Total s.1.3	160	11580968	12567772	14298694	16502238	8379238	9230205	8083959

Continuare anexă

Alte active pe termen lung	170	42920	19080	20456	16798	14900	8290	7626
Total capitolul 1	180	503782969	507849031	515229392	516553663	520603317	521608785	531271365
ACTIVE CURENTE								
Stocuri de mărfuri și materiale								
Materiale	190	10411103	9900882	10575731	9361460	8864706	8749295	8563640
Animale la creștere și îngrășat	200	49964	21464	64792	1694	2544	-	11883
Obiecte de mică valoare și scurtă durată	210	6477802	6739164	7118461	7601642	8466356	9208163	9720566
Producția în curs de execuție	220	3189969	3146009	2894570	3668297	2592544	2381571	2006346
Produse	230	3481984	2642216	1403584	1749410	1221196	1172023	2145307
Mărfuri	240	118697896	97524843	103677893	109783438	106582062	115272062	123860586
Total s.2.1	250	142308718	119974578	125735031	132165941	127729409	136783114	146308328
Creanțe pe termen scurt								
Creanțe aferente facturilor comerciale	260	30446454	28141383	24509980	26228535	23324047	20284087	19843163
Corecții la datorii dubioase	270	-	-	(133)	(133)	-	-	-
Creanțe ale părților legate	280	2379923	2304704	909135	869097	896542	845042	1862885
Avansuri acordate	290	2074198	1356449	2918069	2417683	1071048	2961777	2471685
Creanțe privind decontările cu bugetul	300	3645495	2036123	1958105	2226140	2499384	2555443	2643342
Taxa pe valoarea adăugată de recuperat	310	719555	777380	269129	369612	357550	154388	242215
Creanțe ale personalului	320	1881579	2125094	2359176	3129345	3570089	3670164	3425993
Creanțe privind veniturile calculate	330	3749145	4421701	4508682	4643048	6108893	5972075	6780986
Alte creanțe pe termen scurt	340	7744070	7484807	7397616	9190408	8167589	7069435	9217161
Total s.2.2	350	52640419	48647641	44829759	49073735	45995142	43512411	46487430
Investiții pe termen scurt								
Investiții pe termen scurt în părțile neleg.	360	9573410	10804563	9912033	7944788	14465348	12007753	13429432
Investiții pe termen scurt în părțile leg.	370	2883961	2998686	4181161	4079056	4894671	7410156	10734489
Diminuarea valorii investițiilor pe tr. scurt	380						-	-

Continuare anexă

Total s.2.3.	390	12457371	13803249	14093194	12023844	19360019	19417909	24163921
Mijloace bănești								
Casa	400	3497694	3208276	4015494	5518924	7071590	4260055	4143523
Cont de decontare	410	4787524	7242545	6523023	8403379	7138029	8769885	7308695
Cont valutar	420	864780	1612044	1218952	507197	1222087	1858846	2848697
Alte mijloace bănești	430	745532	675154	636630	1400341	2192469	924079	1066291
Total s.2.4.	440	9895530	12738019	12394099	15829841	17624175	15812865	15367206
Alte active curente	450	1521670	1195528	1404245	1805611	1299854	1491381	2791128
TOTAL capitolul 2	460	218823708	136359015	198456328	210898972	212008599	217017680	235118013
TOTAL GENERAL-ACTIV	470	722606677	704208046	713685720	727452635	732611916	738626465	766389378

BILANȚUL CONTABIL		12/31/2008	12/31/2009	12/31/2010	12/31/2011	12/31/2012	12/31/2013	12/31/2014
PASIV								
CAPITAL PROPRIU								
Capital statutar și suplimentar								
Capital statutar, inclusiv	480	442901289	452726977	460793081	457154868	466561337	466297644	471697258
Capital suplimentar	490	3584527	2845722	2627647	2574831	2486751	2440342	1779564
Capital nevărsat	500	-3482245	-3839606	-3593576	-3602917	-3602127	-3514853	-3415041
Capital retras	510	-3246	-3246	-3246			-	
Total s.3.1.Capital statutar	520	443000325	451729847	459823906	456126782	465445961	465223133	470061781
Rezerve stabilite de legislație	530	1083393	2879978	3100964	3096563	3255694	3077175	2578645
Rezerve prevăzute de statut	540	15071448	17763808	19610497	29695698	32614875	34217553	35398711
Alte rezerve	550	5447684	6440473	6492166	6689871	6506173	6545979	5498820
Total s.3.2.Rezerve	560	21602525	27084259	29203627	39482132	42376742	43840707	43476176
Corectarea rezultatelor perioadelor prec.	570		-72071	-72016	-642476	-828118	-995484	254715
Profitul nerepartizat al anilor precedenți	580	-204931	-13887667	-16399692	-16568412	-18116069	-19687605	-22419262
Profitul net (pierdere) al perioadei de gestiune	590		6175301	4316451	10766913	44813	4903131	11250979

Continuare anexă

Profitul utilizat al anului de gestiune	600		-1615241	-1187267	-3770991	-1872199	-3276312	-961688
Total s.3.3	610	-204931	-9399678	-13342524	-10214966	-20771573	-19056270	-11875256
Diferențe din reevaluarea activelor pe termen lung	620	34226585	40267452	43243770	41259265	45629345	42981334	41335614
Subvenții	630						-	
Total s.3.4.	640	34226585	40267452	43243770	41259265	45629345	42981334	41335614
TOTAL capitolul 3	650	498624504	509681880	518928779	526653213	532680475	532988904	542998315
Credite bancare pe termen lung	660	12844822	10171389	9731132	12406995	12617651	12688222	11180623
Împrumuturi pe termen lung	670	5676339	5809355	5600977	5123830	5807063	6667314	7869464
Alte datorii financiare pe termen lung	680	209562	346620	265007	100000	148592	98592	84000
Total s.4.1.	690	18730783	16327364	15597109	17630825	18573306	19454128	19134087
Datorii de arendă pe termen lung	700	699441	54001	1308	504544	42548	73360	21332
Venituri anticipate pe termen lung	710	315601	313623	948096	522433	259417	330654	281729
Finanțări și încasări cu destinație specială	720	149094	222412	146263	83255	63299	45067	1189712
Avansuri primite	730	1712758		14137	244937	264137	480569	256137
Datorii amânate privind impozitul pe venit	740	1249768	1249029	1249029	274	10124	69247	78063
Alte datorii pe termen lung calculate	750	1031178	985289	746978	481932	186518	86518	41299
Total s.4.2.	760	5157840	2824354	3105811	1837375	826043	1085415	1868272
Total capitolul 4	770	23888623	19151718	18702920	19468200	19399349	20539543	21002359
Credite bancare pe termen scurt	780	18207765	9728744	9477443	7716543	6334784	9654716	12226779
Împrumuturi pe termen scurt	790	18678622	19607483	21941246	26468435	29706018	33168133	38644656
Cota curentă a datoriilor pe termen lung	800	180714	130714	180714	22714	22714	22715	122715
Alte datorii financiare pe termen scurt	810	8037801	9782509	83807704	8035890	7675001	7683370	7631824
Total s.5.1.	820	45104902	39299450	39980107	42243582	43738517	50528934	58625974
Datorii privind facturile comerciale	830	119456691	101369822	101643603	103660744	102866260	100412478	105295393
Datorii față de părțile legate	840	2634134	2443696	2121794	2455874	1298108	2271583	1301704
Avansuri primite	850	1914981	2988784	1871638	3189379	2048628	1190123	2006709
Total s.5.2.	860	124005806	106802302	105637035	109305997	106212996	103874184	108603806

Continuare anexă								
Datorii privind retribuirea muncii	870	8038748	7196175	7873635	8097987	8137729	8513122	9179213
Datorii față de personal privind alte operații	880	521350	399738	568935	567910	781785	842273	1080984
Datorii privind asigurările	890	5049484	4708338	4767272	4707460	4260374	4876548	5564695
Datorii privind decontările cu bugetul	900	5353267	5453466	5188288	5055114	5543540	5465259	6698855
Datorii preliminare	910	1751335	1289391	1106304	844757	674020	948072	818941
Datorii privind plățile extrabugetare	920	1752	1752	1752	1752	1752	1752	122987
Datorii față de fondatori și alți participanți	930	291894	6192				-	168580
Rezerve pentru cheltuieli și plăți preliminare	940	2302	1747747	648982	16616	2246	38850	2896
Alte datorii pe termen scurt	950	9972710	8469897	10281711	10490047	11179133	10009024	11521773
Total s.5.3	960	30982842	29272696	30436879	29781643	30580579	30694900	35158924
TOTAL capitolul 5	970	200093550	175374448	176054021	181331222	180532092	185098018	202388704
TOTAL GENERAL-PASIV	980	722606677	704208046	713685720	727452635	732611916	738626465	766389378

Sursa: Elaborat și calculat de autor în baza rapoartelor financiare ale sistemului cooperației de consum

RAPORTUL PRIVIND REZULTATELE FINANCIARE SISTEMULUI COOPERATIST, lei

Indicatorii	cod	12/31/2008	12/31/2009	12/31/2010	12/31/2011	12/31/2012	12/31/2013	12/31/2014
Venituri din vânzări	010	913610479	718631390	760657658	825797623	821132612	849841404	885189498
Costul vânzărilor	020	741589186	576918084	616794616	671766766	663544818	678477834	702411772
Profitul brut (pierdere globală)	030	172021293	141713306	143863042	154030857	157587794	171363570	182777726
Alte venituri operaționale	040	47875743	53321123	53043934	56255477	58892283	56923851	54806840
Cheltuieli comerciale	050	114934972	98685863	101893136	104370930	110068150	115109422	116932304
Cheltuieli generale și administrative	060	99676090	90692471	94089909	101992334	107156667	107357900	111734394
Alte cheltuieli operaționale	070	15865065	14605118	13244540	16218686	14063056	16273299	16929693
Rezultatul din activitatea operațională: profit (pierdere)	080	-10579091	-8949023	-12320609	-12295617	-14807796	-10453200	-8011825
Rezultatul din activitatea de investiții: profit (pierdere)	090	20687674	13499365	15915715	20850302	14895006	15971841	19236596
Rezultatul din activitatea financiară: profit (pierdere)	100	1738558	1662999	737010	989082	590458	732130	1556170
Rezultatul din activitatea economico-financiară: profit (pierdere)	110	11847141	6213341	4332116	9543767	677668	6250771	12780941
Rezultatul excepțional: profit (pierdere)	120	-	-50295	-	-14104	250701	-108135	0
Profitul (pierderea) perioadei de gestiune pînă la impozitare	130	11847141	6163046	4332116	9529663	928369	6142636	12780941
Cheltuieli (economii) privind impozitul pe venit	140	-549286	-12255	15665	-1237250	883556	1239505	1529962
Profit net (pierdere netă)	150	12396427	6175301	4316451	10766913	44813	4903131	11250979

Sursa: Elaborat și calculat de autor în baza rapoartelor financiare ale sistemului cooperației de consum.

Anexa 4

Indicatorii financiari ai activității sistemului cooperației de consum pe anii 2008 – 2014

	Indicatori	Unit.măs.	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1.	Active pe termen lung	mil lei	503,8	507,8	515,2	516,6	520,6	521,6	531,3
2.	Active curente	mil lei	218,8	136,4	198,5	210,9	212,0	217,0	235,1
3.	Active totale	mil lei	722,6	704,2	713,7	727,5	732,6	738,6	766,4
4.	Capital propriu	mil lei	498,6	509,7	518,9	526,7	532,7	533,0	543,0
5.	Datorii pe termen lung	mil lei	23,9	19,2	18,7	19,5	19,4	20,5	21,0
6.	Venituri din vânzări	mil lei	913,6	718,6	760,7	825,8	821,1	849,8	885,2
7.	Profit brut	mil lei	172,0	141,7	143,9	154,0	157,6	171,4	182,8
8.	Profit până la impozitare	mil lei	11,8	6,2	4,3	9,5	0,9	6,1	12,8
9.	Profit net	mil lei	12,4	6,2	4,3	10,8	0,04	4,9	11,3
10.	Coeficientul de rotație a activelor = 6/3		1,3	1,0	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2
11.	Rentabilitatea vânzărilor = 7/6	%	18,8	19,7	18,9	18,6	19,2	20,1	20,7
12.	Rentabilitatea activelor = 8/3	%	1,6	0,9	0,6	1,3	0,1	0,8	1,7
13.	Rentabilitatea economică = 8/4+5	%	2,3	1,2	0,8	1,8	0,02	1,1	2,3
14.	Rentabilitatea financiară = 9/4	%	2,5	1,2	0,8	2,1	0,008	0,9	2,1

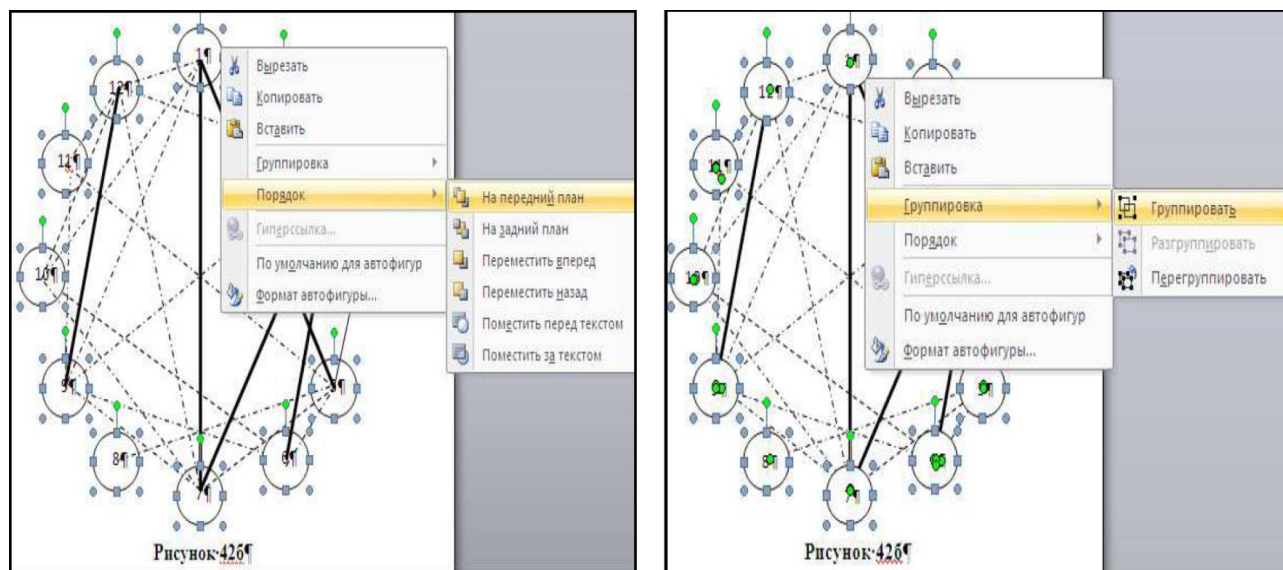
Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor financiare generalizatoare ale cooperației de consum

Corelațiile utilizate în modelul matematic

Корреляция Пирсона	1	,434 ^{**}
Знч.(2-сторон)		,000
N	101	101
Корреляция Пирсона	,434 ^{**}	1
Знч.(2-сторон)	,000	
N	101	101

Sursa: elaborat de autor

Corelograma obținută în baza modelării matematice

Sursa: elaborat de autor

Anexa 7.

Matricea de corelare a indicatorilor financiari utilizați în modelarea econometrică

Elemente	Solvabilitate	Patrimoniul	Credibilitatea	Probabilitatea falimentului	Capitalul	Rezultatele financiare	Rentabilitatea activelor	Rentabilitatea vânzărilor	Rotația activelor	Factorul valorii reale a patrimoniul
Solvabilitate	1	0,00	0,9	0,91	0,88	0,68	0,52	0,41	0,21	0,00
Patrimoniul	0,00	1	0,60	0,29	0,31	0,65	0,93	0,88	0,89	0,91
Credibilitatea	0,9	0,60	1	0,82	0,90	0,66	0,39	0,26	0,01	0,0
Probabilitatea falimentului	0,91	0,29	0,82	1	0,95	0,91	0,62	0,29	0,05	0,79
Capitalul	0,88	0,31	0,90	0,95	1	0,35	0,79	0,26	0,01	0,00
Rezultatele financiare	0,68	0,65	0,66	0,91	0,35	1	0,90	0,90	0,90	0,88
Rentabilitatea activelor	0,52	0,93	0,39	0,62	0,79	0,90	1	0,00	0,69	0,23
Rentabilitatea vânzărilor	0,41	0,88	0,26	0,29	0,26	0,90	0,00	1	0,00	0,00
Rotația activelor	0,21	0,89	0,01	0,05	0,01	0,90	0,69	0,00	1	0,88
Factorul valorii reale a patrimoniul	0,00	0,91	0,00	0,79	0,00	0,88	0,23	0,00	0,88	1

Sursa: elaborat de autor

**Certificat privind implementarea rezultatelor științifice din cadrul
prezentei teze de doctorat eliberat de Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova**

MOLDCOOP
**UNIVERSITATEA COOPERATIST-
COMERCIALĂ DIN MOLDOVA**

MOLDCOOP
**TRADE CO-OPERATIVE
UNIVERSITY OF MOLDOVA**

„ 11 ” „ 12 ” 2018, nr. 04/07 - 394
La _____ din _____ 20 _____

CERTIFICAT

de implementare a rezultatelor cercetărilor științifice din cadrul
tezei de doctor în științe economice cu titlul „**Orientări și tendințe de
optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului
cooperației de consum din Republica Moldova**”, specialitatea 522.01. *Finanțe*,
elaborată de dna CHIBERCEA-PAZURATI Natalia

Rezultatele cercetărilor științifice realizate în procesul elaborării tezei de doctorat cu
titlul „*Orientări și tendințe de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului
întreprinderilor sistemului cooperației de consum din Republica Moldova*”, specialitatea 522.01.
Finanțe, elaborată de dna CHIBERCEA-PAZURATI Natalia, în cadrul catedrei „Finanțe și
bănci” a Universității Cooperatist-Comerciale din Moldova, prezintă interes teoretico-practic și
sunt utilizate în procesul de instruire la:

- ✓ Ciclul I, studii superioare de licență, Facultatea „Comerț, finanțe și contabilitate”, în
cadrul disciplinelor „Finanțele întreprinderii” și „Gestiunea financiară a
întreprinderii”;
- ✓ Ciclul II, studii superioare de masterat, Facultatea „Comerț, finanțe și contabilitate”, în
cadrul disciplinelor „Finanțe corporative” și „Management financiar”.

Rezultatele cercetărilor științifice obținute de către dna CHIBERCEA-PAZURATI
Natalia constituie un material actual, oportun și pot servi cu certitudine drept suport științifico-
metodologic și practic în vederea îmbunătățirii cursurilor personalului didactic din domeniul
cooperatist-comercial din republică.

**Prorector pentru cercetare
și formare continuă**

Sofia CĂPĂȚÎNĂ
dr., conf. univ.

MD – 2001, Republica Moldova,
mun. Chișinău, bd. Gagarin, 8,
tel. (+373) 22 54-91-24, 27-02-03,
fax. (+373) 22 54-91-24
www.uccm.md
e-mail: rectorat@uccm.md

Certificată ISO 9001:2015

8, Gagarin av., Chisinau, MD - 2001,
Republic of Moldova,
tel. (+373) 22 54-91-24, 27-02-03,
fax. (+373) 22 54-91-24
c/f 1003600009984
www.uccm.md

**Certificat privind implementarea rezultatelor științifice
din cadrul prezentei teze de doctorat eliberat de URECOOP din or. Strășeni**

UNIUNEA COOPERATIVELOR DE CONSUM DIN STRĂȘENI

**Act de implementare
a rezultatelor cercetărilor științifice formulate în teza de doctor în științe
economice cu titlul „Orientări și tendințe de optimizare a mecanismului
de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperației de
consum din Republica Moldova” la specialitatea 522.01 – Finanțe,
elaborată de Doamna Natalia Chibercea-Pazurati**

Prin prezentul, se confirmă că rezultatele cercetării științifice la tema tezei de doctor în științe economice cu titlul „Orientări și tendințe de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperației de consum din Republica Moldova” la specialitatea 522.01 – Finanțe, elaborată de Doamna **Natalia Chibercea-Pazurati**, sunt extrem de actuale și necesare sistemului cooperatist din Republica Moldova și în particular, Uniunii Cooperativelor de Consum din Strășeni URECOOP.

În rezultatul examinării tezei, apreciem pozitiv cercetarea realizată, constatând că valoarea teoretico-aplicativă a rezultatelor cercetării pentru URECOOP - Uniunea Cooperativelor de Consum din Strășeni constă în recomandările autoarei cu referire la argumentarea din punct de vedere metodologic și practic a variantelor reale de determinare a posibilităților de menținere a stabilității financiar-patrimoniale a întreprinderilor din sistemul cooperației de consum.

Astfel, confirmăm necesitatea integrării în strategia de dezvoltare a întreprinderilor sistemului cooperației de consum a standardelor referitoare la elementele sociale și de mediu cu scopul de a asigura sustenabilitatea activităților derulate prin armonizarea obiectivelor economice, sociale și ecologice.

De asemenea, confirmăm că testarea *Modelul indicelui integral al eficienței utilizării patrimoniului* în baza datelor economice ale Uniunii Cooperativelor de Consum din Strășeni URECOOP a fost posibil de demonstrat și argumentat faptul că acesta oferă cu ușurință simplitatea calculelor și analiza rezultatelor obținute, iar factorii selectați au capacitatea de a determina rentabilitatea entității economice și în final sunt necesari pentru luarea deciziilor de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor URECOOP.

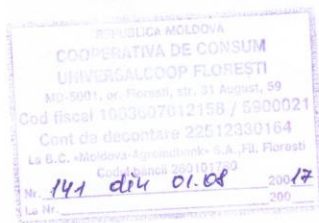
Uniunea Cooperativelor de Consum din Strășeni URECOOP apreciază înalt suportul oferit de Doamna Natalia Chibercea-Pazurati și confirmă utilitatea cercetărilor realizate prin argumentarea științifică a modalităților de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperației de consum din Republica Moldova.

**Președintele Biroului Executiv
URECOOP din Strășeni**

V. Grosu

**Certificat privind implementarea rezultatelor științifice
din cadrul prezentei teze de doctorat eliberat de UCOOP din or. Florești**

Certificat de implementare a rezultatelor științifice

UNIUNEA CENTRALĂ A ASOCIAȚILOR
DE CONSUM DIN REPUBLICA MOLDOVA
MOLDCOOP
UNIVERSALCOOP FLOREȘTI
MD 5001, raionul Florești, or. Florești
str. 31 August, 59
Tel. (250) 2-29-48
Fax. (250) 2-22-65

ЦЕНТРАЛЬНЫЙ СОЮЗ ПОТРЕБИТЕЛЬСКИХ
ОБЩЕСТВ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА
МОЛДКООП
УНИВЕРСАЛКООП ФЛОРЕШТЬ
МД 5001, р-н Флорешть, г. Флорешть
ул. 31 Августа, 59
Тел. (250) 2-29-48
Факс. (250) 2-22-65

Nr. _____

Certificat de implementare

Prin prezentul confirmăm importanța și actualitatea problemelor abordate în teza de doctorat "*Orientări și tendințe de optimizare a mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor sistemului cooperăției de consum din Republica Moldova*", elaborată de Chibercea-Pazurati Natalia. Ca urmare acestei examinări apreciem pozitiv teza de doctor în economie, considerând rezultatele cercetării oportune și de o importanță științifică și practică vădită. Cele mai relevante rezultate ale cercetării pentru Uniunea Cooperativelor de Consum din Florești UCOOP vizează:

1. implementarea mecanismului evaluării potențialului patrimonial al întreprinderilor;
2. recomandări privind optimizarea mecanismului de gestiune a patrimoniului întreprinderilor;
3. implementarea metodelor de analiză, a instrumentelor și pârghiilor de evaluare a potențialului patrimonial al întreprinderilor;
4. recomandări privind utilizarea indicatorilor fondului de rulment în scopul menținerii stabilității financiare.

La fel considerăm că teza de doctorat este adecvată situației economice existente în sistemul cooperăției de consum din Republica Moldova, iar recomandările expuse sunt extrem de utile în dezvoltarea sectorului dat.

Președintele Biroului Executiv
UNIVERSALCOOP Florești

V.P. Cebotaru

Certificat de inovator

 MINISTERUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA	
 Academia de Studii Economice din Moldova	 Centrul de Inovare și Transfer Tehnologic
	
CERTIFICAT de INOVATOR	
Pentru inovația cu titlul Estimarea activității economico-financiare a întreprinderilor Cooperăției de Consum din Republica Moldova	
Inovația a fost înregistrată la data de <u>22.05.2017</u> la Academia de Studii Economice din Moldova	
Se recunoaște calitatea de autor(i) Chibercea Natalia	
Rector ASEM Dr. hab., prof. univ., academician Grigore BELOSTECINIC	
Directorul Centrului Dr. conf. univ. Lilia SARGU	
	Data eliberării: 24.05.2017
	

DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII

Subsemnata, CHIBERCEA-PAZURATI Natalia, declar pe răspundere personală că materialele prezentate în teza de doctor în științe economice sunt rezultatul propriilor cercetări și realizări științifice. Conștientizez că, în caz contrar, urmează să suport consecințele în conformitate cu legislația în vigoare.

CHIBERCEA-PAZURATI Natalia _____

CURRICULUM VITAE

Numele și prenumele: CHIBERCEA-PAZURATI Natalia

Data și locul nașterii: 05 ianuarie 1980, s. Bulboaca, r-nul Anenii Noi, Republica Moldova

Studii universitare

- ✓ Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova, specialitatea "Finanțe și asigurări", licențiat în economie
- ✓ Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova, specializarea "Finanțe și contabilitatea firmei", master în științe economice
- ✓ Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova, specialitatea "Drept public", master în drept

Doctorat

Activitatea profesională

- ✓ specialitatea 522.01 - Finanțe, UCCM
- ✓ 2017 – prezent – metodist-secretar la decanatul facultății Comerț, finanțe și contabilitate a UCCM

Lucrări științifice și științifico-metodice publicate

8 lucrări științifice cu volum total de 5,23 c.a.

Participări la foruri științifice (naționale și internaționale):

- Международная научная конференция "Проблемы обеспечения экономической безопасности", Поволжский Кооперативный Институт, 25 декабря 2009, г. Энгельс;
- III Международная научно-практическая конференция "Экономический рост Республики Беларусь: глобализация, инновационность, устойчивость", БГЭУ, 19-20 мая 2010 г. Том 1, Минск, 2010;
- Conferința științifică internațională „Aspecte economico-financiare și sociale ale economiei Republicii Moldova în contextul transformărilor sistemice și integrării în spațiul european”, Universitatea de Stat din Moldova, 26-27 noiembrie 2010, Chișinău;
- Conferința științifică internațională „Probleme ecologice și geografice în contextul dezvoltării durabile a Republicii Moldova: realizări și perspective”, AȘM, Ministerul Educației al RM și alții. 14-15 septembrie 2016, Chișinău;
- Conferința științifică internațională „Contemporary issues in economy and technology”, University of Split, Croația, 16-18 iunie 2016, Split;
- Conferința științifică internațională „Contemporary issues in economy and technology”, University of Split, Croația, 16-18 iunie 2016, Split.

Limbi posedate:

Citit

Scris

Vorbit

Rusa

✓

✓

✓

Româna

✓

✓

✓

Franceza

✓

✓

✓

Cetățenia: Republica Moldova

Date de contact: mun. Chișinău. Bd. Gagarin 8, tel: (022) 81-56-36